

ningens vidmagthållande och Strafflagarnas verkställighet. Detta anslag har likväl visat sig så otillräckligt, att ej allenast skulder måst för de föregående åren betalas, men sedan 1813, en bestämd tillökning af 5,000 R:dr för detta ändamål anslås. Spinnhuset i Stockholm har väl ännu icke fått något understöd, men är icke mindre i behof deraf. Kongl. Maj:t vill om förhållandet dermed, äfvensom angående hvad till försvarslösa hafvande Qvinnors intagande på Lazaretten erfordras, låta meddela Rikets Ständer en särskild omständlig utredning.

Kongl. Maj:t, som icke kan annat än godkänna hvad Stats-Contoiret i dessa afseender hemställt, äfvensom hvad det anfört, om nödvändigheten af en tillökning uti anslagen till ved och ljus för Fästnings- och Garnizons orterna, har, igenom de af vederbörande ofta förnyade ansökningar om ytterligare anslag till Kgl. Slottets underhåll, och för reparationer af Kronans Publika hus i Hufvudstaden och Landsorterna samt andra Publika byggnader, blifvit fullkomligen öfvertygad om otillräckligheten af de för dessa ändamål på Stat uppförda medel. Ehuru dessa behof under olika tider äro af olika belopp, anser Kongl. Maj:t såsom afgjort, att i det förfallna skick, hvaruti de flesta allmänna Byggnader sig nu befinna, fordras till en början ansevärliga summor för deras iståndsättande, och att det blir först, sedan detta är verkställt, som Underhålls-summan kan med någon säkerhet regleras.

Vid 1812 års Riksdag blef intet anslag för kost-

kostnaderna, vid inträffande underhandlingar med främmande magter och Freds-negotiationer bestämdt. Likväl hafva sedermera vigtiga Förbund och flera Fredsfördrag blifvit afslutade, och Sverige deltagar ännu, såsom en af de magter, som undertecknat Pariser-freden, uti underhandlingarna vid Wienska Freds-Congressen. Allt detta fordrar ändock utomordentliga tillgångar, för hvilka det vanliga anslaget för Minister-Staten icke kan vara tillräckligt, och dessa kostnader hade omöjligen utan förskott eller skulder kunnat bestridas, om icke Hans Kongl. Höghet KronPrinsen funnit utväg att, till en stor del, med särskildta medel ersätta hvad som i Stats-anslaget saknades. Detta har likväl icke kunnat till alla fall, lämpas, och de ännu för Fredsunderhandlingarna löpande utgifter måste af extra medel utgå, om icke Minister-Staten skall sakna hvad som erfordras för de öfriga i detta afseende förekommande behof.

Men utom dessa partiella brister gifves en annan af större omfattning och betydenhet, den som angår nästan hela den Penninge-löntagande Embets- och Tjenstemanna-Corpsen. Oaktadt de Löne-tillökningar, hvilka allsedan 1809 års Riksdag blifvit efter hand beviljade, har dock varuprisens stegring i ett ännu starkare förhållande tilltagit, och den Penninge-löntagande Embetsmannen har, i stället för ökade fördelar, funnit sig omgifven af fördubblade omsorger. När dessa stiga till den höjd, att antingen uppoffring af en enskild förmögenhet, eller omöjligheten af nödig utkomst deraf blifver en följd,
in-

inträffar äfven det ögonblick, då Staten antingen skall sakna Embetsmän eller blifva illa betjenad; och båda delarne äro lika stridande emot det Allmännas verkliga fördel. Kongl. Maj:t, som, med deltagande för deras öden, hvars biträden erfordras för fortgången af Styrelsens Förvaltning, uti det närvarandes brister, äfven inser möjliga olägenheter för framtiden, om skickliga ämnen, af öfvertygelse att Embetsmannan banan vore mindre fördelaktig, skulle nödgas öfvergifva den, gör sig förvissad, att Rikets Ständer skola med behjertande af de behof, som trycka en aktningsvärd klass medborgare, söka att, så vidt det står i deras förmåga, afhjelpa dem.

Kongl. Maj:t, som å sin sida är beredd, att, så vidt möjligt är, genom jemkningar i det hela och en förbättrad organisation, bemöda sig att vinna ändamålet, vill emedlertid, för att tjena till upplysning i detta ämne, till Rikets Ständers Stats-Utskott låta öfverlemnna de åtskilliga ansökningar, som i detta afseende inkommit, och hvilka utveckla förhållandet i åtskilliga delar.

Men då Kongl. Maj:t således ådagalaggt, hvad som ännu erfordras, för att i flera delar af Stats-Förvaltningen fylla de viktigaste behoven, är det likväl icke Kgl. Maj:ts afsigt, att derigenom föranleda till någon förhöjning af Bevilnings-summan.

Igenom den besparing, som uppå första hufvud-titeln uppkommer, i följd af upphörandet af Högstsalig Hennes Maj:t Enke-Drottningens

gens Hofhållning, gifves utväg till de åtskilliga anslag, hvilka Stats-Contoïret ansett böra på Stat uppföras; och då Kongl. Maj:t till Rikets Ständer vill låta öfverlemna den af Kongl. Maj:t, enligt vanligt bruk, för Hennes Maj:t Enkedrottningens Hof Betjening fastställda Pensions-Stat, samt föreslår Rikets Ständer, att densamma på Indragnings-Staten öfverföra, är Kgl. Maj:t tillfredsställd att veta, det besparingen säkerligen öfvergår hvad för detta och de ofvannämnda bestämda anslag erfordras.

Kongl. Maj:t, som ämnar låta till Rikets Ständer afgifva en fullständig utredning af förhållandet med Högstsalig Hennes Maj:t Enkedrottningens qvarlåtenskap, öfverlåter till Rikets Ständer att bedömma, hvad som i de delar, hvilka till deras åtgärd blifva lemnade, i följd deraf bör iakttagas.

Hvad angår de för vissa allmänna behof å de öfriga Stats-titlarna, och egentligen på andra och åttonde Hufvud-titeln, yppade brister, hvaraf en del icke kunna med någon säkerhet i förhand bestämmas, vill Kongl. Maj:t Rikets Ständer föreslå, att, derest, vid begagnande af den omförmälta besparingen på första hufvud-titeln, bestämda förbättringar, icke, utan ökning af Stats-summorna, kunna erhållas, i dess ställe, med oförändradt bibehållande af deras nu varande anslag och, beräknings-grunder, uppå de möjligen inträffande öfverskott och besparingar anvisa en viss summa, hvilken, utom det på nionde hufvud-titeln vanliga anslaget för Jordbruket, Handel och Näringar, skulle för Kongl. Maj:t

Maj:t vara att tillgå, enär brister uti de öfriga Stats anslagen sig yppat.

Kongl. Maj:t, som finner, att detta anslag kan, sedan Ärenderna under Riksdagen blifvit närmare utredde, till sitt belopp med mera säkerhet bestämmas, anser likväl af vigt, att det blir så inskränkt, att ej derigenom en alltför betydlig afsaknad måtte uppkomma uti de tillgångar, hvilka äro beräknade för behofven uppå tredje hufvud titeln; och Kongl. Maj:t förbehåller Sig rättigheten, att kunna till tredje hufvud titeln återföra hvad utaf det nu ifrågavarande anslaget icke behöft för året användas.

Det är endast derigenom, att Rikets Ständer, utan att minska sina rättigheter, således för tillfället lemna Regeringen en friare verkningskrets, och derigenom att de behålla nu varande Stats-regleringsgrunder, som Rikets Ständer kunna undvika att öka Stats-bristen och Bevillningssumman.

Kongl. Maj:t, som icke underlåtit att fästa uppmärksamhet vid de afgifter som under den framfarna tiden erfordrats, har uti det öfverskott, som Bevillningen lemnat, med nöje sett en utväg, att framdeles bereda en lindring för dess trogna Undersåter; och Kongl. Maj:t tror, att, om Rikets Ständer till sina hufvudgrunder bibehålla närvarande Bevillningssätt, som genom lättheten i tillämpning och säkerheten i beräkning, har så många företräden, skola de kunna lätta bördan och borttaga det, som är för tryckande eller orättvist.

Då Kongl. Maj:t öfverlemnar detta till Rikets Ständers vidare pröfning, vill Kongl. Maj:t icke eller för dem dölja, att Kongl. Maj:t icke utan bekymmer erfarit den klagan öfver penningebrist, som från flera orter blifvit anmäld. Att Sverige, uti närvarande tidpunkt, i så många afseenden lyckligare än andra Folkslag, skulle i något få kännning af den allmänna ställningens oredor, kan väl icke förefalla oväntadt, men att, med en ännu varande stor Sedelstock, brist på Rörelse-capital skulle öfverklagas, vore föga förklarbart, om det ej vittnade, att det icke är Representativernas mängd, men deras värde och lifligheten af circulationen, som bestämmer förhållandet. Då Rikets Ständer, som hafva sig förbehållen Förvaltningen af Banco- och Riksgälds Verken, äro sjelfva bäst i tillfälle att dömma, huruvida någon betydligare indragning af Sedelstocken skulle till saknaden deraf hafva medverkat, vill Kongl. Maj:t äfven till dem öfverlemna att nogare undersöka ämnet och möjligheterna af botemedlen. Kongl. Maj:t inskränker sig vid att önska, det sådana utvägar måtte vidtagas, som hereda en varaktig nytta, icke blott ögonblickliga fördelar, och att vid den lindring för de skattdragande, som utaf möjliga jemkningar i Finance-systemet kan beredas, man ej måtte uraktlåta, det närvarande Bevillningssätt innebär en grund till mindskning i Summans belopp i samma förhållande som Egenoms- och Hemmansvärden skulle blifva lägre uppskattade.

Kongl.

Kongl. Maj:t, som för öfrigt, i afseende på hvad af Stats-Contoiret blifvit anfördt, rörande vissa mindre omständigheter, såsom angående Uppbörden af Rentehöet och vissa Kungsängars arrenden, önskar, att Rikets Ständer åt Stats-Contoirets framställning måtte låna den uppmärksamhet, som billigheten och fördelarna af verkställandet synas böra förskaffa den, vill endast tillägga, att derest andra Stats Verket rörande omständigheter skulle inträffa, som fordra Rikets Ständers öfverläggningar, ämnar Kongl. Maj:t derom särskildt göra Deras Stats- Utskott Nådig Proposition.

För att biträda Rikets Ständers Stats-Utskott med nödiga upplysningar och meddela de Handlingar, som kunna erfordras, har Kongl. Maj:t i Nåder förordnat en af Stats-Contoirets Ledamöter, Stats-Commissarien och Riddaren af Dess Nordstjerne-Orden N. Frödelius, att gå bemälte Utskott tillhanda.

Kongl. Maj:t förblifver Rikets Ständers Stats-Utskott med Kongl. Nåd och Ynnest välbefvägen. Datum ut supra.

C A R L.

A. G. Mörner.

*Utdrag af Protocollet öfver Handels-
och Finance-Årenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Stats-Rå-
det*

*det å Stockholms Slott den 1 Mars
1815, hvarvid Hans Kongl. Höghet
Kron-Prinsen var tillstådes.*

Närvarande :

Hans Excellence Stats-Ministern för Utrikes
Ärendena Herr Grefve von Engeström,
Stats-Råden Hans Excellence Herr Grefve
Rosenblad.

Hans Excellence Herr Friherre
Fleming.

Hans Excellence Herr Friherre
Lagerbring.

Hans Excellence Herr Grefve
Puke.

Herr Friherre Adlerbeth.

Hof-Canzlern Herr Friherre af Wetterstedt,
Stats-Secreteraren Grefve Mörner.

Stats Secreteraren Grefve Mörner anmälte i
underdånighet Stats Contoirets afgifna underdåniga
Berättelse om Stats-Verkets forvaltning till
dess inkomster och utgifter för åren 1812 och
1813, i sammanhang hvarmed Stats-Secreteraren
till justering uppläste ett af honom författadt un-
derdånigt Förslag till Kongl. Maj:ts Nådiga Pro-
position till Rikets Ständers Stats-Utskott, an-
gående Stats-Verkets tillstånd och behof.

Kongl.

Kongl. Maj:t, som uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande behagade ofvannämnde underdåniga Förslag i Nåder gilla, befalle att Dess Nådiga Proposition skulle i enlighet dermed utfärdas, samt, lydande såsom den härhos finnes bilaggd, tillika med Stats-Contoirets omförmälte underdåniga Berättelse, till Rikets Ständers Stats-Utskott öfverlemnas.

Ex Protocollo

Gust. Fredr. Bohm.

Stormächtigste Allernådigste Konung!

Som, vid den nu förestående Urtima Riksdagen, Eders Kongl. Maj:t i Nåder lärer tackas, att, likmätigt 50 §. i Regerings Formen och 30 §. i Riksdags-Ordningen, låta uppvisa Stats-Verkets tillstånd i alla dess delar till Inkomster och Utgifter för det Stats Utskott, som Rikets Ständer utvälja; så har Stats Contoiret ansett sin underdåniga pligt fördrå, att i detta afseende till Eders Kongl. Maj:t aflemna underdånig Berättelse om Stats Verkets förvaltning till dess Inkomster och Utgifter för de tvänne år, nemligen 1812 och 1813, som vid den instundande Riksdagen torde komma att Revision undergå.

Stats Verket har, i anseende till dess Inkomster och Utgifter, blifvit under dessa tvänne år förvaltadt, ej mindre efter de grunder och den Stats-Reglering, som Rikets Ständer, vid Urtima Riksdagen i Örebro, år 1812, fastställt, än i enlighet med de i följd deraf Nådigt utfärdade Stater, samt de af Eders Kongl. Maj:t, Dess

Dess Höga Rätt likmätigt, gjorda dispositioner och förordnanden.

Hvad Stats-Verkets Ordinarie Inkomster angår, så hafva Rikets Ständer, uti den vid 1812 års Urtima Riksdag i Örebro, af Rikets Ständer upprättade och till Eders Kongl. Maj:t i underdånighet öfverlemnade Riks-Stat, icke ansett någon förhöjning uti de Ordinarie Inkomst-Titlarna antagelig, undantagande för Koppar-rentan och Slagskatten, samt Kronans Tionde-Tackjern, emedan erfarenheten under den korta tiden, sedan sista Stats Regleringen, icke kunnat stadga någon grund för högre beräkning deraf.

Stats-Verkets ordinarie inkomster blefvo således beräknade till enahanda belopp, som uti 1810 års Riks-Stat, med tillägg af nyssnämnde förhöjning uti Koppar-rentan och Slagskatten, samt Kronans Tionde-Tackjern, jemte några tillökta och nya inkomster, som, ifrån och med 1812 års början, kunna för Stats-Verket vara att påräkna; men, i anseende till Krono-tionde och Afrads-spannemål, hvilken dels användes till Flottornas och Värfvade Arméens aföring, dels utgör Stats-Verkets Öfverskotts-spannmål, och dittills uti Räkningarna blifvit upp- och aförde efter det vanliga Statspriset af 1 R:dlr 16 sk. Tunnan, ansågo Rikets Ständer det blifva ledande till mera redighet och enkelhet uti Räkenskaperna, som den dädanefters och för framtiden beräknades endast efter det, vid 1810 års Stats-reglering för Öfverskotts-Spannmålen, på Förslag, i Staten upptagne pris af 4 R:dlr Tunnan; dock skulle detta stadgande likväl icke med-

medföra någon förändring i beräknings-sättet af Kronans indelta spannmål, som uti Staten upptages till ett värderings pris af 36 sk. Tunnan.

Det är väl icke utan, att ju några af Stats-Verkets så Ordinarie, som Extra Ordinarie Inkomster, under dessa sista åren, till en icke så alldeles obetydlig del, öfverstigit det belopp, hvartill de uti Riks-Staten förslagsvis blifvit påräknade; men häraf synes likväl någon anledning sig icke förete till en förändrad eller högre beräkning deraf för närvarande.

Denna på en del Rente-Titlar tillkomne tillökning härrör hufvudsakligast och egenteligen från ovanligt höga Markegångspris och andra, under denna tid, inträffade särskilta och tillfälliga omständigheter.

Efter återvunnen allmän fred, då Näringar och Rörelser icke mera lida utaf det allmänna krigstillståndet, utan Författningar kunna vidtagas ej mindre till Jordbrukets, Handels och Näringarnas förkofran, än till förbättrande och stadgande af Mynt- och Penninge-värdet, synes det vara att förmoda, det de höga varuprisen, och, i förening med dem, de höga Markegångarne, skola, i betydlig mån, af sig sjelfva nedsättas.

Vid ett sådant inträffande förhållande, skulle en förhöjd beräkning af Inkomst-Titlarna, ibland hvilka åtskilliga med verkliga brister utfalla, väl icke sätta Stats-Verket i förlägenhet, i anseende till besörjande af dess, efter Stat, utgående utgifter, men dock, i ganska betydlig mån, för Eders Kongl. Maj:t och Kronan kunna mind-
ska

ska en nu ägande tillgång, till bestridande af sådana nödvändiga och oundgängliga Statens behof, för hvilka Rikets Ständer någre medel å Stat icke anslagit, utan sjelfve, till fyllande deraf, påräknat öferskott och besparingar uti både Inkomst och Utgifts-Titlarna. Det synes ock dessutom fordras ännu några års erfarenhet under ett allmänt fredstillstånd, innan med säkerhet utrönas kan, huruvida någon annan eller högre beräkning må äga rum.

Sedan Eders Kongl. Maj:t, uti Nådigt Bref af den 22 Juli 1812, tillsändt Stats-Contoiret en afskrift af Rikets Ständers, den 3 i samma månad, aflätne underdåniga Skrifvelse, angående Stats-Regleringen, jemte den af Rikets Ständer författade Riks Stat, för att tjena till efterrättelse vid Riks-Statens upprättande; så hafva ock med anledning häraf, samt i enlighet härmed, Riks-Staterna för åren 1812 och 1813 blifvit i underdånighet projecterade, samt af Eders Kongl. Maj:t i Nåder gillade och fastställda.

Stats-Verkets Ordinarie och Ständiga Inkomster, bestående till sitt hufvudsakliga belopp i Landt-rentorna, hafva, uti de ifrågavarande tvänne årens Riks-Stater, blifvit upptagne till den summa, Rikets Ständer, uti deras författade Riks-Stat, dem beräknat, eller 1,500,168 R. dlr 41 sk. 9 rst. för hvardera året.

De, enligt 60. §. i Regerings-Formen, Stats-Verket, i egenskap af Bevillning, tillslagne Inkomster, bestå uti *Tull-, Post- och Chartæ-Sigillatæ-Medel* samt *Afgift för fri Husbehofs Bränning*.

Dessa

Dessa blefvo väl, vid 1812 års Urtima Riksdag, af Rikets Ständer beviljade, att utgå med en förhöjning af tillhoppa 550,000 R:dlr årligen; men som denna förhöjning, likmätigt Rikets Ständers Beslut, icke komme att taga sin början förr, än från och med år 1813; så blefvo dessa Stats-Verkets Extra Inkomster uti 1812 års Riks-Stat upptagne och beräknade till deras förra belopp, eller 1,437,349 R:dlr 14 sk. 5 rst.; men uti 1813 års Riks-Stat till deras förhöjda belopp, med 1,987,349 R:dlr 14 sk. 5 rst.

Stats Verkets så Ordinarie, som, i egen- skap af Bevillning, anslagne Extra Inkomster voro likväl icke tillräckeliga till bestridande af de bestämda utgifterna. Rikets Ständer förord- nade därför, att bristen borde Stats-Verket godt- göras af Allmänna Bevillningen, och af deras Riksgälds-Contoir till Stats-Contoiret, uppå ske- ende requisition, utbetalas.

Denna brist eller fyllnad i Stats-Verkets be- hof utgjorde för år 1812, likmätigt Rikets Ständers Beslut, 1,354,900 R:dlr 7 sk. 2 rst.; men för år 1813, såsom med hvilket den beviljade för- höjningen uti de, under namn af Bevillning, inflytande Inkomster, borde taga sin början, en- dast 804,900 R:dlr 7 sk. 2 rst.

Utom ofvanföre upptagne så Ordinarie som Extra Inkomster hafva, under loppet af dessa åren, *Särskildta eller Tillfälliga Medel och Inkom- ster* tillflutit Stats-Verket, hvilka, efter den förut följde och Nådigst sanctionerade methode, bordt uti Riks-Staten upptagas, för att derefter seder- mera utgå och komma till behörig redovisning.

Dessa

Dessa hafva, för år 1812, bestått uti följande, nemligen:

1:o *Öfverskott* å 1810 års Inkomster, enligt Bilagan Litt. B, utöfyer hvad i 1811 års Riks-Stat blifvit påräknadt, 164,727 R:dlr 12 sk. 9 rst.

Uti 1811 års Riks-Stat upptogs endast öfverskottet på 1810 års Sjö- och Landt-Tulls medel samt Acciserna, jemte Post- och Chartæ-Sigillatæ-medlen; men öfverskottet på Landt-rentorna eller Stats-Verkets Ordinarie eller ständiga Inkomster kunde då icke upptagas och beräknas, emedan beloppet deraf måste utrönas af avslutade Landt'-Räkenskaper, eller derpå grundade General Stats-Förslag, hvilka ej förr, än till 1812 års Riks Stat kunde erhållas.

2:o *Besparingar* på 1810 års Utgifter, enligt Bilagan Litt. C, 130,978 R:dlr 43 sk. 4 rst.

Dessa hafva, på enahanda grund, som, i anseende till öfverskottet på inkomsterna, blifvit anford, icke eller kunnat upptagas och beräknas förr, än uti 1812 års Riks Stat.

3:o *Lån af Banken*: Detta består uti de medel, hvarmed Banken, enligt Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 24 April 1810, samt 18 §. Riksdags-Beslutet af den 2 Maj samma år, borde biträda Stats-Verket till inlösen af utfärdade och af Riksgälds-Contoiret accepterade Invisningar för Krigsskulder, och utgjorde en summa af 1,971,040 R:dlr 34 sk. 2 rst., samt borde på åtta Terminer eller Qvartalex, åren 1811 och 1812, utgå med 985,520 R:dlr 17 sk. 1 rst. för hvardera året.

För år 1812 har, för detta behof, från Banken blifvit requirerad och uttaget 809,000 R:dr.

Utaf detta anslag var således vid 1812 års slut i Banken inestående outtaget ett öfverskott af 176,520 R:dr 17 sk. 1 rist. som till godtgörande af Leverantörers fordringar, sedan de blifvit behörigen utredde och pröfvade, icke erfordrades, men likmätigt Eders Kongl. Maj:ts, på Rikets Ständers Beslut grundade, Nådiga förordnande, borde användas till sådana krigsskuldernas afbördande, som, under revision af Krigsräkenskaperna, efter hand blifva af Eders Kgl. Maj:t pröfvade och till utbetalning fastställde.

4:o Af Rikets Ständers Riksgälds Contoir, likmätigt Rikets Ständers Beslut, levererade medel:
Till Renta och Capital-afbetaling på Stats-Verkets Banco-skuld - - - - 750,000: — —

Utaf denna summa har Banken, likmätigt 5 §. i Riksdags Beslutet af den 12 November 1810, icke undfått mera, än hvad som för hela året, i mån af Bankens verkliga försträckningar, Banken i Renta och Capital-afbetaling erhålla bordt, och, enligt hvad här nedan omförmäles, utgjordt 680,721 R:dr 20 sk. 4 rist. De återstående 69,278 R:dr 27 sk. 8 rist. hafva, likmätigt Eders

Transport 750,000: — —

Transport 750,000: — —

Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 6 Mars 1811, grundadt på Rikets Ständers Beslut vid Urtima Riksdagen i Örebro år 1810, blifvit återlevererade till Riksgälds-Contoiret i afräkning på dess förskott till 1810 års Hamnstängnings- och Riksdagskostnader m. m.

Till Riksdags - kostnaders med flera utgifters bestridande 385,903: 36. 7.
samt

I afräkning å den utaf Rikets Ständer, vid 1812 års Riksdag, beviljade Fond till Rikets försvar - - 500,000: — —

Summa 1,635,903: 36. 7.

5:o *Krigsfonds-Medel*: För indrifna Balance- och Anmärknings-medel har af f. d. Krigs-Comitéen blifvit levererad 44,341 R:dr 39 sk. 6 r.

6:o *Convoy - Medel*: Som Convoy-Commisariatet levererat, i stöd af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 8 Januari 1812, till bestridande af omkostnaderna till Svenska Handels beskydd i Östersjön, 100,000 R:dr.

7:o *För prisdömda varor*: Enligt Eders Kgl. Maj:ts Nådiga Bref af den 9 December 1812, 1,200,000 R:dr; samt

8:o *Lösen för den delen af Saltpeter-skatten*, som, år 1811, ej blifvit af Hemmansägarna in-
na-

natura levererad, och hvarföre särskild redo och räkning kommer att visas, 93,412 R:dr 45 sk. 10 r.

För år 1813 hafva de Sarskildta eller tillfälliga Medel och Inkomster, som tillflutit Stats-Verket, bestått uti foljande, nemligen:

1:o Öfverskott på 1811 års inkomster, enligt Bilagan Litt. B., 568,851 R:dr 21 sk.

Detta öfverskott härrör till den betydligaste delen från den, genom höga Markegångar, inträffade förhöjning å en del Landt-rentor, äfvensom vinsten på Tull-Arrendet utöfver Arrende-summan.

2:o Besparingar å 1811 års utgifter, enligt Bilagan Litt. C., 127,538 R:dr 4 sk.

Härutaf hafva 62,942 R:dr 15 sk. 8 rist. uppkommit på tredje Hufvud-tituln 1811, och således återförde till samma Hufvud-titel för år 1813, att användas till Militaire-behof.

3:o Lån af Banken: För år 1813 hafva Bankens försträckningar till Stats-Verket icke utgjort mera än 60,000 R:dr, som Stats-Contoïret i afräkning på de, vid 1812 års slut, i Banken innestående 176,520 R:dr 17 sk. 1 r. af de, till Invisningars inlösen för krigs-skulder, af Rikets Ständer beviljade medel, ifrån Banken uttagit till liqviderande af sådana krigs-skulder, som efter hand blifva af Eders Kongl. Majt: pröfvade och till betalning faststälde.

4:o Af Riksgälds - Contoïret har detta år blifvit levererad:

Till Renta och Capital-afbetalning på Stats-Verkets Banco-skuld - 750,000: — —

Transport 750,000: — —

Transport 750,000: — —

Deraf Banken undfått 720,866

R:dr 20 sk. 4 r., samt de återstående 29.133 R:dr 27 sk.

8 r. blifvit återlevererade till

Riksgälds-Contoiret, i ytterligare

afräkning på dess försträckningar till Stats-Verket

samt

I afräkning på den af Rikets

Ständer, vid 1812 års Urtima

Riksdag, beviljade Fond till

Rikets Försvar

- - 1,330,006: 39. 2.

Summa 2,080,006: 39. 2.5:o *Krigsfonds-Medel*: levererade af f. d.

Krigs Comiteén för indrifna Balancer och Anmärkningar, 47,391 R:dr 13 sk. 7 r.

6:o *Convoy-Medel*: levererade af Convoy-

Commissariatet till Svenska Handelns beskydd i

Östersjön, 50,000 R:dr.

7:o *Lösen för den delen af Saltpeter-skatten*,

som, år 1812, ej in natura blifvit levererad, och

hvarföre särskild redo kommer att visas, 95,274

R:dr 12 sk. 11 rist.; samt

8:o *Den extra tillgång*, som genom bidrag

af Engelska Regeringen till krigsrustningarna år

1812 uppkommit och, likmätigt Eders Kongl.

Maj:ts Nådiga Bref af den 20 och 27 April

1814, bordt uti 1813 års Riks-Stat upptagas, för

att redovisas dels af Krigs-Collegium, och dels

af Krigs-Comiteén, 1,414,072 R:dr 32 sk. 2 r.

Dessutom hafva år 1813 influtit Engelska Subsidie-medel, i följd af Tractaterna imellan Eders Kongl. Maj:t och Engelska Regeringen af den 3 Mars och 21 October samma år, och som utgjort 1,300,000 Pund Sterling, hvilka blifvit använde till krigsbehof och komma att särskildt redovisas af dertill i Nåder förordnade särskilda Comiterade.

Detta är hvad Stats Contoiret bordt hafva Nåden i underdånighet anmäla, rörande beloppet och beskaffenheten af de så ordinarie som extra och tillfälliga inkomster, hvilka uti 1812 och 1813 årens Riks-Stater blifvit upptagna och Stats-Verket till redovisning påförda.

Med alla ofvan uppräknade inkomster har Stats-Verket bestridt ej allenast de, efter Nädigst fastställda Stater, utgående *Ständiga eller Ordinarie Utgifter* för åren 1812 och 1813, utan ock derjemte åtskilliga *Särskilta eller tillfälliga Utgifter*, som dels grunda sig på Eders Kongl. Maj:ts Egna Nådiga Förordnanden, dels ock äro en följd af Rikets Ständers viktagna Beslut.

De Ständiga eller Ordinarie Utgifterna äro till sitt belopp bestämda uti Riks Staterna under sina vissa hufvud titlar, i enlighet med Rikets Ständers Stats-reglering, men utgå efter de speciella Stater, som af Eders Kongl. Maj:t för hvarje år i Nåder regleras och fastställas.

De Särskilta eller Tillfälliga åter, som jemväl blifvit i Riks Staterna upptagne, för att komma till vederbörlig redovisning, hafva, för åren 1812 och 1813, bestått uti följande, nemligen:

1:0 *Till Rikets Ständers Bank:*

Uti Renta och Capital-afbetalning på dess fordran hos Stats-Verket:

För år 1812 - 680,721: 20. 4.

Dito för år 1813 - 720,866: 20. 4.

Rente- och Capital-afbetalningen till Banken år 1813 var väl större, än 1812, i stället för att den, genom de årligen skeende inbetalningar till Banken, synes hafva bordt mindskas.

Men detta grundar sig derpå, att Bankens försträckningar till Stats-Verket år 1812 blifvit ökade med den del af de utaf Rikets Ständer, uti underdånig skrifvelse af den 24 April 1810, till inlösen af Invisningar för Krigsskulder anslagna medel, som borde utgå på fyra Terminer år 1812, och således med år 1813 måste öka både Rente- och Capital-afbetalningarna.

Stats-Verkets skuld till Banken har genom ofvanberörde försträckningar, till Krigsskulderns afhördande, år 1812, blifvit ökad, emot hvad den utgjorde vid 1811 års slut, med 319,170 R:dr 28 sk. 6 rst., så att beloppet, vid förstnämnde års slut, var 10,080,136 R:dr 8 sk. 9 rst. i stället för 9,760,965 R:dr 28 sk. 3 rst., som den utgjorde vid 1811 års slut; men deremot har den, genom de, år 1813, skedde Rente- och Capital-afbetalningar, blifvit mindskad med 494,420 R:dr 40 sk. 6 rst. så att den, vid det årets slut, ej utgjorde mera, än 9,585,715 R:dr 16 sk. 3 rst. Stats-Verkets skuld till Banken har dock under dessa Tvänne åren 1812 och 1813, på det hela ej blifvit mindskad med mera, än 175,250 R:dr 12 sk.

2:0 Till Rikets Ständers Riksgälds-Contoir:

Till inlösen af utfärdade och af Riksgälds-Contoiret accepterade Invisningar för Krigsskulder, som, år 1812, voro till betalning förfallne, har Contoiret, af de utaf Banken härtill försträckta medel, detta år undfått 770,758 R:dr 44 sk.; samt

I afräkning på dess förskott till 1810 års Hamnstängnings- och Urtima Riksdags-kostnader m. m.

år 1812 - - 69,278: 27. 8.

och år 1813 - - 29,133: 27. 8.

hvarförutan, på denna fordran, afgått de 121,168 R:dr 32 sk. 4 rst., som, efter de af Rikets Ständer, vid 1812 års Riksdag, gjorda dispositioner, återstodo af de, vid 1811 års slut, i Contoiret outtagna Stats-Brists medel.

De till Riksgälds-Contoiret skeende afbetalningar på dess förskott utgå, enligt hvad här frammanföre underdånigst anfördt är, af den besparing, som uppkommer å de, till Renta och Capital - afbetalning till Banken, anslagna 750,000 R:dlr, och hvilken besparing bestämes genom de ifrån Banken meddelade Uträkningar och Liqvider.

Stats-Verkets skuld till Riksgälds-Contoiret på dess ofvannämnde förskott utgjorde vid 1812 års slut 158,315 R:dr 44 sk. 7 rst., samt vid 1813 års dito, 128,711 R:dr 3 sk. 1 rst.; och som beloppet deraf, vid 1811 års slut, var 348,291 R:dr 42 sk. 9 rst., så har den, under dessa tvänne åren 1812 och 1813, blifvit mindskad med 219,580 R:dr 39 sk. 8 rst.

3:o Till sådana Krigsskulders afbördande, som efter hand blifva af Eders Kongl. Maj:t i Nåder pröfvade och till betalning fastställde, har, år 1812, blifvit utbetaldt 82,582 R:dr 43 sk. 6 rst., samt, år 1813, 107,391 R:dr 13 sk. 7 rst.

Dessa skulder, som uppkomma ifrån 1808 och 1809 årens krig och bestannas vid Revision af Krigs-räkenskaperna i Kammar-Rätten, samt derifrån underställas Eders Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning och fastställelse, komma i den mån att försvinna och alldeles upphöra, som granskningen af Krigs-Redogörelserna blifver fullbordad, och hvarmed numera icke torde komma att länge dröja.

4:o Till Krigs Comiteen:

Comiteén har, år 1812, undsfått till det årets Krigsrustningar de, för Condemnerade Varor, influtne - - - 1,200,000: — —

Samt de af Convoy-Commissariatet levererade - - - 100,000: — —

Äfvensom de af den, vid 1812 års Urtima Riksdag, till Rikets försvar beviljade Fond, i Riksgälds-Contoiret lyftade 500,000: — —

Samt

År 1813 de af nyssnämnde Fond i Riksgälds-Contoiret detta år lyftade - - - 1,330,006: 39. 2.

Tillika med de detta år af Convoy-Commissariatet levererade - - - - - 50,000: — —

Hvar-

Hvarförutan Comitéen blifvit påförd den genom bidrag af Engelska Regeringen till Krigsrustningarne år 1812, i 1813 års Riks-Stat, upptagne Summa af 1,414,072 R:dr 32 sk. 2 rst.

Krigs-Comitéen har jemväl år 1812, enligt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 23 Maj och 7 September samma år, utbekommit en summa af 400,000 R:dr utaf det årets Stats-Brists medel under Titel: *Förskott emot ersättning*, och hvarå samma år återbetalts 25,000 R:dr; men de öfriga 375,000 R:dr hafva sedermera, enligt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 20 April 1814, blifvit afförde ifrån Förskotts Titeln och påförde Nionde Hufvud Titeln till Tredje Hufvud Titeln i 1814 års Riks-Stat öfverförde tillgång, och der upptagne såsom till Krigs-Comitéen för krigsbehofven utbetald.

5:o *Till 1812 års Urtima Riksdags-kostnader* har, enligt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 2 September samma år, och Rikets Ständers Beslut, blifvit anslaget en summa af 200,000 R:dr och hvilken summa Stats-Contoiret jemväl till fullo anordnat.

Varande, enligt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Förordnande, alla utbetalningar i och för Riksdagskostnaderna besörjde af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Örebro Län, som ock derfore till Eders Kongl. Maj:t i underdånighet aflemnat behörig redovisning.

6:o *Saltpeterlösnings-Medlen*

som år 1812 influtit för den Saltpeter, som år 1811,

ej in natura blifvit levererad	95,412: 35. 10.
samt, år 1813, för år 1812	95,274: 12. 11.

Lik-

Likmätigt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 22 Mars 1811, kommer för dessa medel att särskildt redovisas af Stats-Contoiret, så väl som för de 58,000 R:dr, hvilka af Defensions-summan på tredje hufvud-titeln äro anslagna till Saltpeter-anskaffningen, och hvilka räkningar böra af Stats-Contoiret till Eders Kongl. Maj:t i underdånighet insändas. Eders Kongl. Maj:t har sedermera i Nåder förordnat särskilta Comiterade för Saltpeter-tillverkningens upphjelpande i Riket, hvilka komma att, för hela Saltpeter-Upphörden, så i contant som in natura, upprätta och afgifva en General-Redogörelse, och till hvilka Stats-Contoiret, enligt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 20 December 1814, har att utbetala den, efter Stats-Contoirets afgifvande Räkning, varande behållning af så väl ofvanberörda Lösnings-medel som den, på tredje hufvud-titeln, till Saltpeter-anskaffningen uppförde summa.

De öfriga, i 1812 års Riks Stat, upptagna utbetalnings-summor äro sådana, som blefvo vid 1812 års Urtima Riksdag af Rikets Ständer beviljade, och till en del redan af förra årens Medel anticiperade, men borde i Riks-Staten upptagas, för att der blifva synliga och komma till behörig redovisning.

Beträffande de uti 1812 och 1813 årens Riks-Stater upptagna och af Besparings- och Öfverskotts-medlen anticiperade utgifter, som, enligt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Beslut, böra till ersättning hos Rikets Ständer vid nu instundande

dande Riksdag anmälas, så får Stats Contoiret deröfver här nedan sig närmare i underdånighet utlåta.

Sedan Stats-Contoiret nu i underdånighet uppgifvit förhållandet i allmänhet med Stats-Verkets så ordinarie och ständiga, som extra och särskilta, eller tillfälliga både inkomster och utgifter för åren 1812 och 1813, och hvilka till sina specialiteter än närmare utredas af de för dessa tvänne år Nädigst fastställda Riks- och Special-Stater; så återstår för Stats-Contoiret, att jemväl i underdånighet anmäla de särskilta omständigheter, som förekomma vid en och annan af Hufvud-titlarna; ankommande det på Eders Kongl. Maj:ts Egen Nådiga profning, hvilka deraf böra till närmare åtgärd vid förestående Riksdag till Rikets Ständer framställas.

Vid Första Hufvud-Titeln:

1:o Att, sedan Hennes Kongl. Maj:t Enke-Drottningen Sophia Magdalena den 21 Augusti 1813 med döden afgått, har Eders Kongl. Maj:t, enligt Nådiga Bref af den 15 Septemb., 5 October och 10 November samma år, samt den 16 Februari 1814, låtit uppföra åtskilliga af Högstsalig Hennes Maj:ts Hof Fruntimmer, högre och lägre Embets- och Tjenstemän samt Betjente, jemte de, som af Hennes Maj:ts Hand-Cassa njutit understöd, uppå en i Nåder fastställd Pensions-Stat, sig slutande på en summa af 17,875 R:dr 34 sk. 8 r. Eders Kongl. Maj:t förordnade tillika i Nåder, att de å denna Stat uppförde Pensioner skulle utgå af Högstsalig Hennes Maj:ts Hof-Stats-titel, hvilken oförändrad

drad skulle bibehållas intill nästa Riksdag, då Eders Kongl. Maj:t till Rikets Ständers sanction ville i Näder öfverlemna den fastställda Pensions Staten, för att densamma uppå Indragnings-Staten öfverflytta. Besparingarne på Högstsalig Hennes Maj:ts Hof Stats summa skulle blifva den första tillgången för Begravnings-kostnaderna, och hvad derutöfver erfordras kunde, förskjutas, till ersättning vid nästa Riksdag af det öfverskott, som uppå Stats-Verkets inkomster för år 1813 är att förvänta.

I anledning häraf, får Stats Contoiret härjemte i underdånighet bifoga en afskrift af ofvan högstberörda Pensions Stat, som tillika utvisar de förändringar till mindskning, densamma genom afgang eller dödsfall sedermera undergått.

Angående den del af Begravnings-kostnaderna, som öfverskjutit tillgången på Högstsalig Hennes Maj:ts Hof-Stats summa, så har Stats-Contoiret upptagit densamma ibland de förskjutna och anticiperade poster, som skola till ersättning hos Rikets Ständer vid instundande Riksdag anmälas, och hvarom Stats-Contoiret får den Näden här nedanfore sig i underdånighet yttra.

2:o I anseende till utfodringen vid Eders Kongl. Maj:ts Hof-Stall, hafva Rikets Ständer vid 1812 års Urtima Riksdag i underdånighet anhållit, att vid arrendet af de Kungsängar, som år 1816 löper till ända, i de nya Contracterna må iakttagas, att de dessa ängar tillslagne dagsverken försvinna, men att likväl lika quantitet Hö in natura aflemnas, så vida dessa för-
mångr

måner stå att vinna; men skulle ingen Arrendator uti dessa vilkor vilja ingå; så hemställa Rikets Ständer, att de förut gällande Contrakter måtte ännu på ett år prolongeras, intill dess Rikets Ständer vid snart derpå instundande Riksdag kunde hinna, att om samma angelägenhet ytterligare besluta.

Då nu den af Rikets Ständer här omnämde Riksdag hade afseende på den vid 1812 års Urtima Riksdag till den 15 September 1817 utsatta Lagtima Riksdagen; men denne, i anseende till den nu mellankommande Urtima Riksdagen, icke kommer att inträffa 1817, utan ännu några år längre fram, ifrån det ofvannämde arrenden till ända löpa, infaller; så lära Rikets Ständer vid den nu blifvande Riksdagen finna angeläget, att härutinnan fatta ett Beslut, som närmast leder till ändamålet, utan att sätta Stats-Verket i någon förlägenhet, i händelse, vid de blifvande nya arrenden, brist uti den påräknade Hö-quantiteten för Hof-Stallets utfodring skulle uppkomma.

Stats Contoiret har jemväl vid detta tillfälle bordt till Eders Kongl. Maj:ts Nådiga ompröfvande i underdånighet anmäla de olagenheter, som mött vid, den Stats Contoiret under de sednast framflutna trenne (3) åren i Nåder anbefallte befattning med emottagandet och hit transporterandet af det Kronans behållna Rente-Hö och Halm i Södermanlands och Westmanlands Län, som är anslaget till fyllnaden i utfodringen vid Eders Kongl. Maj:ts Hof Stall, och af Rentegifvare i Södermanlands Län levereras

reras till Gorsingeholms och Ängsholmens Hof-Stallängs Hölador, och i Westmanland vid Kungsör, samt emottagas der af Krono-Betjeningen.

Det borde väl icke förmodas någon annan brist häruti, än den, som uppkommer under liggningen i Ladan och spillningen vid in- och utlossningen af fartygen vid hit transporten; men erfarenheten har ifrån längre tider tillbaka visat, att äfven andra förluster tillkomna, om ej den yttersta vaksamhet iakttages, så vid emottagningen, som hit-transporten, af någon dertill särskildt förordnad och härutinnan skicklig och kunnig person vid Stall-Staten, med hvars interesse det är förenadt, att på det nogaste tillse, att härvid allt måtte ordenteligen tillgå.

Stats-Contoïret, som i detta ifrån dess Embetsmannas befattning helt skiljaktiga ämne måst betjena sig af främmande och legda personer, har väl sökt vidtaga sådana anstalter och försigtighetsmått, som synts nödiga, för att göra bristen så liten som möjligt är, men har ändock icke kunnat förekomma, att ju icke förlusten blifvit större, än som bordt väntas.

Stats-Contoïret tror för sin underdåniga del, att alla olägenheter härvid skulle till det mesta blifva afhjulpne, om Eders Kongl. Maj:ts Hof-Stall återfinge enahanda rättighet, som det ifrån äldre tider och intill 1810 ägt, nemligen: att med de Rentegifvare i Upsala, Stockholms, Södermanlands och Westmanlands Län, hvilkas Rente-Hö och Halm är anslaget till Hof-Stallets utfodring, öfverenskomma, antingen leverereringen

gen deraf bör ske in natura, eller öck lösen med penningar derföre må äga rum, till det pris, som i sådant fall af Hof-Stallet, med afseende å upphandlingen af motsvarande quantum, varder utsatt, samt att Hof-Stallet sedermera sjelft besörjer om emottagandet och hit-transporterandet af allt det, som in natura levereras.

Rentegifvarne förlora ingenting härvid, ty det står alltid i deras fria behag, att antingen leverera in natura, eller betala med penningar efter det utsättande priset, om de finna det för sig förmånligare eller bekvämligare, en fördel den de nu icke äga, då allt måste ovilkorligen in natura levereras; men Hof-Stallet vinner deremot den förmån, att det kan förse sig med en duglig och fullgod utfodring, samt, jemte vidtagande af förr vanliga anstalter till säkerhet vid antagningen, äfven kan afpassa transporten af det levererade på sådana tider, då emottagningen här vid Hof-Stallet är bekvämast och icke hindrad eller uppehållen af andra på samma tid inträffande levereringar, hvilket nu hvarken har kunnat eller kan förekommas, då befraktningen af Stats Contoiret måste besörjas, genom beting med legda Skeppare.

Den enda utgift Staten härvid skulle komma att vidkännas, vore, efter Stats-Contoirets underdåniga tanka, befraktnings-kostnaden för det, som hit-transporteras, den Stats Contoiret anser kunna utgå af besparingarna på första Hufvud-titeln.

Om Eders Kongl. Maj:t härtill tackes lemna Nådigt bifall; så torde i Staten böra bestämmas

mas precisa beloppet af det Rente-Hö och Halm, som Hof-Stallet ifrån ofvannämnde Län i sådant fall äger att disponera, samt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i samma Län genom Stats-Contoiret härom underrättas.

Huruvida någon framställning af detta ämne till Rikets Ständer må anses nödig, det beror allena på Eders Kongl. Maj:ts Egen Nådiga pröfning.

Vid Andra Hufvud-titeln:

I:o Vid 1809 och 1810 årens Riksdag anmäntes hos Rikets Ständer otillräckligheten af Betjeningens i Chartæ Sigillatæ Contoiret innehafvande Lönings vilkor för deras nödtorfliga bergning, sedan de, genom den då vidtagna förändringen med Chartæ-Sigillatæ-stämplingen och försäljningen, kommit i saknad af den dittills åtnjutna provision för all i Chartæ Sigillatæ-Contoiret verkställd försäljning och extra stämpling; och hvarföre föreslogs, att de måtte få åtnjuta lika Löne-vilkor, som mindst och uti lägsta graden bestås Embets- och Tjenstemän i Riksgälds-Contoiret af enahanda värdighet och benämning.

Detta blef väl af Rikets Ständer bifallet; men då hvarken någon underdånig anmälan derom till Eders Kongl. Maj:t afgått, ej eller då varande Stats Utskott deraf erhöll del; så blef sådant vid Stats-regleringen ej iakttaget.

Eders Kongl. Maj:t har dock sedermera, uppå derom gjord underdånig anhållan och enligt Kammar Collegij underdåniga tillstyrkande, tackts uti Nådiga Bref af den 25 Aug. 1813
och

och den 24 Augusti förlidet år, bifalla en sådan tillökning för ifrågavarande betjening, att utgå af besparingarna på andra Hufvud-titeln; men, som densamma synes böra på Stat uppföras så hemställas i underdånighet, om icke anmälan i detta afseende nu bör göras hos Rikets Ständer.

2:o Likaledes synes den Löne-tillökning, som Eders Kongl. Maj:t, uti Nådigt Bref af den 19 November 1812, beviljat för Öfver Post-Directeurs Embetet, och nu utgår på andra Hufvud-titlens besparingar, böra i Staten upptagas, och i sådant afseende jemväl hos Rikets Ständer anmälas.

3:o Då Rikets Ständer vid 1809 och 1810 årens Riksdag anslogo medel till en förbättrad och mera allmän Läkare-vård, anhöllo de uti underdånig skrifvelse af den 14 April 1810, att, om tillgångar genom blifvande indragningar och besparingar, utöfver det då gjorda anslag, sådant skulle medgifva, och i händelse inrättningen och det allmänna behofvet det skulle fordra, Eders Kongl. Maj:t då, i mån deraf och utan Stats-Verkets särskildta betungande, i Nåder måtte tackas af samma besparingar öka förberörde anslag, dock att en sådan tillökning icke öfverstege 10,000 R:dr, samt att behörig redogörelse för de anslagna medlen måtte af vederbörande i laglig ordning göras.

För att befrämja ändamålet af den åsyftade mera allmänna och förbättrade Läkare-vården, som, utan att erforderliga medel dertill äro att tillgå, icke står att vinna, har Eders Kongl.

Maj:t, enligt Rikets Ständers underdåniga önskan, och till ytterligare understöd för Medicinal-Verket. uti Nådigt Bref af den 23 Mars förlidet år förordnat, att af Allmänna Indragningens Statens besparingar borde härtill användas 10,000 R:dr, och hvilket nu lärer bora hos Rikets Ständer anmälas, för att blifva på Stat uppfordt.

4:o Den för Vaktmästaren och Vaktkarlarna vid Smedjegårdshäkten, enligt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 28 Juli 1813, beviljade Löne-tillökning, som nu utgår af extra Utgifts-medlen, äfvensom den Fånge Vaktbetjeningen vid Kronofängelset i Linköping af Eders Kgl. Maj:t uti Nådigt Bref af den 9 Mars 1814, till utgående af besparingarna på andra Hufvudtiteln, i Näder tillagde Löne förbättring, till likhets vinnande i Löne-vilkoren med sina vederlikar vid andra Kronohäkten, lärer äfven bora föras på Stat, och i sådant ändamål hos Rikets Ständer anmälas.

Vid Tredje Hufvud Titeln:

De uppå denna Hufvud-titel tillkomne förändringar, sedan 1812 års Riksdag, bestå dels i sådana af Eders Kongl. Maj:t Nädigst beviljade Löne-tillökningar vid Värfvade Arméen och Flottorna, som äro en följd af Rikets Ständers då vidtagna beslut, dels af sådana förändringar och regleringar af åtskilliga till denna Hufvud-titel hörande Corpser, Verk och Stater, som behofven fordrat och Eders Kongl. Maj:t derfore funnit sig föranlåten att i Näder vidtaga.

De

De i följd häraf, utöfver Stats-anslaget, tillkomne nya utgifter har väl Eders Kongl. Maj:t i Nåder anvist att utgå, dels af Hufvud titeln egna besparingar, dels af Defensions-summan och dels af den ifrån nionde Hufvad-titeln för extra ordinaire Militaire behof hit öfverförda tillgång; men huruvida de nu böra hos Rikets Ständer anmälas till upptagande i Riks-Staten, det ankommer på Eders Kongl. Maj:ts Eget Nådiga ompröfvande.

Vid Sjette Hufvud-Titeln:

På Allmänna Fattigvårdens Stat, å denna Hufvud titel, har till Medikamenter för fattiga sjuka i Stockholm varit förut bestått 500 R.dr; men som denna summa fanns för behofvet alldeles otillräcklig, så täcktes Eders Kongl. Maj:t, uti Nådigt Bref af den 23 Mars 1814, förordna, att densamma borde ökas med 1,000 R.dr, hvilka borde utgå af de, till Medicinal Verkets förbättring och understöd anslagna medel, samt i följd deraf ifrån andra öfverföras uppå denna Hufvud-titel, och hvilka lära böra hos Rikets Ständer till upptagande i Stat anmälas; äfvensom i enahanda afseende de 300 R.dr, hvilka uppå Allmänna Fattigvårdens Stat å denna Hufvud-titel varit uppförde till Vaccinationens understödjande och utvidgande i Stockholm, men, likmätigt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 23 Mars 1814, böra flyttas härifrån uppå Medicinal-Staten å andra Hufvud-titeln.

Vid Åttonde Hufvud-Titeln:

Utgifterna å denna Hufvud-titel äro: dels förslags-utgifter, grundade på bestämda Varu-
qvan-

quantiteter, som måste betalas efter föränderliga gängse priser, eller ock anskaffas efter åtgång och behof, dels sådana, som efter deras fulla utsatta belopp komma att anordnas; och ändteligen sådana, hvaraf behållningen från det ena till andra året, ett a två år reserveras, men derefter öfverföras på behörig Stats-Titel, i fall, för de under tiden påkomna behofven, så stor behållning ej finnes nödig.

De sednare årens erfarenhet har visat, att, under jemt stegrade Varu-priser, Materialier och Arbetslöner, hafva de flesta af dessa utgifter, som varit af den egenskap, att de berott deraf, icke kunnat inskränkas inom det anslag, som Staten för hvar och en bestämmer, utan fyllnaden har måst tagas utaf besparingarna, då utgiften varit af sådan beskaffenhet, att den icke medgifvit uppskof till ett följande år.

Före 1809 blefvo sådana uppkommande brister anticipationsvis bestridde och godtgjorde på det följande årets Skuldfordrings-Stat; men då, efter den vid 1809 och 1810 årens Riksdag fastställda Stats-Reglerings-methode, några anticipationer af ett påföljande års Stats-anslag numera icke äga rum; så synes nödvändigheten fordra, att sådana anslag, deruti större brister är efter annat sig visat, varda i någorlunda förhållande till behofvet, uti Staten ökade, om de skola blifva för sitt utsedda ändamål tillräckliga.

Ibland de Stats-anslag på denna Hufvud-titel, som synas tariffva någon tillökning, har Stats-Contoiret bordt i underdånighet anmäla följande:

1:o *Till Ved och Ljus för Fästnings- och Garnisons-Orterna:*

Uppå Staten bestås årligen för detta behof 8,000 R:dr; men för 1812 har härtill åtgått, utöfver Stats-anslaget, 2,708 R:dr 15 sk. 11 r., samt för 1813, 4,464 R:dr 11 sk. 7 rst., som blifvit anordnade af besparingarna. En tillökning af 4 å 5,000 R:dr uti detta anslag synes derföre blifva nödig, om Stats-anslaget någorlunda skall svara emot den blifvande utgiften.

2:o *Till Accords Ersättningar och Förskotter:*

Före 1810 var uppå Stat bestådd en summa af 20,000 R:dr om året till Accords-förskotters meddelande åt de, med extra Löner vid Regimenterna placerade Officerare, enär de till verkliga Beställningar med Löner inom Regimentet blefvo befordrade; men vid Stats-Regleringen under 1809 och 1810 årens Riksdag blef denna summa nedsatt till 10,000 R:dr. Vid 1812 års Urtima Riksdag blef den åter ökad till 20,000 R:dr, emedan de förut anslagna 10,000 R:dr icke ansågos tillräckliga till både godtgörande af de Accords-ersättningar, för dem af Finska Landt- och Sjö-Artilleriet, som borde med contanta penningar betalas, som ock till renta å de Accords-ersättnings Obligationer, så i penningar som spannmål, hvilka efter Rikets Ständers Beslut blifvit utfärdade till reducerade Officerare vid Gardes-Regimenterna och f. d. Finska Arméen. Detta anslag har väl ock under de förflutna åren 1812 och 1813 varit för så beskaffade utgifter tillräckligt; men blifver det

det icke, till inlösande af de Accords ersättnings Obligationer, som ifrån och med innevarande år varda till betalning förfallne, och hvartill några medel af Rikets Ständer icke blifvit utsedde eller anslagne.

I följd af Rikets Ständers vid 1809 och 1810 årens Riksdag vidtagna Beslut, att så väl de reducerade Officerare vid Gardes-Regementerna som af f. d. Finska Arméen skulle undfå sina Accords-summor uti Stats-Contoirets Obligationer, stälde på 6 år, med 6 procents renta, har Stats-Contoiret utfärdat följande Obligationer, nemligen:

258 stycken till Officerare så väl vid de indragna tvänne Esqvadronerna af Lif-Gardet till Häst, som vid f. d. Svenska Gardet, samt till Öfversten, nu mera General-Majoren, Friherre von Schultzenheim för dess vid f. d. Finska Gardet innehafde Beställning, på tillhops	-	-	-	66,996: — —
---	---	---	---	-------------

Samt

272 stycken till Officerare af f. d. Finska Arméen, på tillhops	-	-	-	72,501: 16. 7.
---	---	---	---	----------------

R:dr Bico 139,497: 16. 7.

Hvarförutan 47 stycken Obligationer, på tillhops 7,020 tunnor Spannmål, 2:delar Råg och 1:del Korn, Garnisons-mål, blifvit utfärdade till de Officerare af Gardes-Regementerna, som, jemte penningar, äfven haft Spannmål sig på Lön anslagen.

Utaf

Utaf dessa Obligationer förfalla till inlösen:

5 stycken	år 1815, på	-	3,898:	32. —
119	— år 1816, på	-	23,363:	— —
28	— år 1817, på	-	6,229	10. —
106	— år 1818, på	-	98,515:	22. 7.
13	— år 1819, på	-	6,998:	— —
	Samt			
2	— år 1821, på	-	493:	— —

Tillhopa R:dr 139,497: 16 7.

Äfvensom ofvanberörde 47 stycken Obligationer på tillhopa 7,020 tunnor Spannmål jemväl förfalla till inlösen år 1818. Och som åtskillige Officerare af f. d. Finska Arméen ännu kvarstå vid Regimenterna, placerade med Expectance-löner, men hvilka äro berättigade till Accords ersättning, om afgång eller befordran sker inom 10 år, ifrån det de tillträdt Expectance-lönen; så komma ännu flera Accords-Obligationer att utfärdas, i den mån, en sådan afgång inträffar.

Till alla dessa utgifter blifver det nu varande Stats-anslaget för Accords-ersättningar icke tillräckligt. Stats-Contoiret anser därför för dess underdåniga del nodigt, att anslaget ökas, eller en viss summa härtill afsättes, att successive, och i den mån Obligationerna varda till inlösen förfallne, utgå; hemstallandes Stats Contoiret i underdånighet till Eders Kongl. Maj:ts Nådiga välbehag, att, efter Nädig pröfning här af, till Rikets Ständer framställa de utvagar, som Eders Kongl. Maj:ts i Näder kan finna lämpeliga, att härutinnan vidtaga.

3:o *Till Spinnhusens i Landsorterna underhåll.*

Årliga Stats-anslaget för detta behof utgör 4,683 R:dr 26 sk. 6 rst.; men som denna summa, i anseeende till stegrade Varu priser och Arrestanternas förökade antal, under de sednast förflutna åren, befunnits alldeles otillräcklig; så har Eders Kongl. Maj:t, uppå Commerce-Collegii derom gjorda underdåniga hemställan, varit föranlåten, att uti Nådigt Bref af den 14 Juli 1813, för det året af Hufvud-titelns besparingar bevilja en tillökning af 5,000 R:dr utöfver Stats-anslaget jemte 1,699 R:dr till betalande af den för år 1812 sig yppade brist; äfvensom Eders Kongl. Maj:t för enahanda skäl måst för år 1814 af besparingarna bevilja en lika summa eller 5,000 R:dr, enligt Nådigt Bref af den 13 Juli samma år.

En tillökning uti detta Stats-anslag synes således blifva nödvändig, om Spinnhus-inrättningarna skola kunna vederbörligen underhållas och uppfylla det med dem åsyftade ändamål.

4:o *Till Byggnader och Reparationer å Kongl. Slottet, samt Kronans publika Hus i Stockholm och Lands-Orterna.*

Uppå Staten bestås för detta behof 18,000 R:dr, deraf 12,000 R:dr äro anslagne till årliga Reparationer å Kongl. Slottet och de publika husen i Stockholm, samt 6,000 R:dr till underhållande af de publika husen i Landsorterna.

Detta Anslag har likväl för intet år varit tillräckligt, icke ens till blotta underhållandet, och ännu mindre till förekommande högst nödi-

ga Nybyggnader, utan har, hvad som härutöver erfordrats och varit af den beskaffenhet, att det icke kunnat uppskjutas, blifvit anvist att utgå af Hufvud Titelns besparingar.

En tillökning häruti blifver således högst nödig, heldst betydliga Byggnader och Reparationer å Krono-Fängelserna i Gotheborg, Upsala och Örebro samt Spinnhuset i Norrköping dels redan blifvit i Nåder beviljade, dels äro i underdånighet anmäldte, och hvarföre kostnaden ensamt uppgår öfver 50,000 R:dr; och i anseende till de förbättrade anstalter, som Eders Kongl. Maj:t i Nåder anbefallt, i afseende på fångarnes vård och behandling, samt Corrections-Inrättningar, äro ofelbart ännu flera utgifter i denna väg från andra Län att förvänta.

Dessutom förestå betydliga af Eders Kongl. Maj:t i Nåder anbefalta Reparationer å Vesterås och Vadstena Slotts-byggnader.

Med afseende å allt detta, samt enär här till kommer, att blotta underhållandet af de publika husen i Stockholm fordrar en vida större summa årligen, än den nu anslagne, tror Stats-Contoiret, för dess underdåniga del, att äfven om det nu varande Stats-anslaget fördubblades, skulle det, i anseende till högt uppstegrade Byggnads-Materialier, Arbets- och Daglöner, knappt blifva svarande emot behofven.

Till Eders Kongl. Maj:ts Eget Hoga och Nådiga ompröfvande har Stats-Contoiret bördt detta förhållande i underdånighet anmäla.

Med de öfverskott å Stats-Verkets inkomster samt besparing i utgifterna å alla åtta Hufvud-

vud-Titlarna och Allmänna Indragnings-Staten, som äro upptagne och beräknade i 1812 och 1813 årens Riks Stater, har nionde Hufvud-titeln, enligt Rikets Ständers Beslut, blifvit formerad och af Eders Kongl. Maj:t i Nåder fastställd.

Den här för år 1812 utgjort 157,360 R:dr 24 sk. 3 rst., deraf 100,000 R:dr blifvit afsatte för Åkerbrukets, Handelns och Näringarnas befrämjande, samt 57,360 R:dr 24 sk. 3 rst. anslagne för extraordinarie Militaire-behof.

För år 1813 utgjorde den 597,474 R:dr 33 sk. 10 rst., deraf 100,000 R:dr likaledes reserverades för Åkerbruket, Handelns och Näringarna, samt de återstående 497,474 R:dr 33 sk. 10 rst. anslogos för extraordinarie Militaire-behof.

Med dessa tillgångar har Eders Kongl. Maj:t varit i tillfälle att under desse tvänne åren icke allenast dels med lånebiträden och dels såsom gäfvä kunna understodja och uppmuntra ej mindre större enskildta än allmänna företag, som varit till allmän nytta, och ländande till Jordbrukets, Handelns och Näringarnas befrämjande och underhåll, utan ock bestrida sådana Militaire-behof och Krigs-utgifter, hvartill någre i Stat anslagne medel icke varit att tillgå.

Det Lån af 200,000 R:dr, som Rikets Ständer vid 1809 och 1810 årens Riksdag beviljade till Tackjerns- Bergslagernas understöd, bor, likmätigt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 2 Augusti 1810, återbetalas med samma Rente och Capitals afbetalning, nemligen 5 procent på Capitalet och 2 procents renta årligen,

ligen, som Stats-Verket erlägger till Banken för Bankens till Stats Verket gjorda försträckningar, af hvilka detta Lån utgått.

De belöpande Rente- och Capital-afbetalningarne blifva i Landt-Renterierna, derifrån Lånen uttagits, levererade och derifrån till Kongl. Rente-Kammaren remitterade, som sedermera insätter beloppet i Rikets Ständers Bank.

Capital-afbetalningarne för åren 1811, 1812 och 1813, utgöra tillhopa - 26,862: 24. —
samt rentorna för samma tid - 10,270: 24. —

Tillhopa R:dr 37,133: — —

Dessa medel hafva riktigt till Kongl. Rente-Kammaren influtit, och äfven derifrån blifvit till Banken levererade.

Stats-Contoiret får härjemte i underdånighet bifoga en specifik Förteckning på sådana af öfverskotts- och besparings-medlen anticiperade Utgifter, som, likmätigt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Förordnande, böra vid nu instundande Riksdag hos Rikets Ständer anmälas till ersättning, och hvartill några medel på Stat icke varit anslagne,

Och som ordningen fordrar, att dessa utgifter böra i Stat blifva synliga, samt såmedelst komma till vederbörlig redovisning; så lära Rikets Ständer finna nödigt, att de uti innevarande års Riks Stat varda upptagne och derefter i Räkenskaperna afförde.

Slutligen får Stats-Contoiret i underdånighet anmäla: att de Memorial Böcker, som föras öfver Stats-Contoirets hela Penninge förvaltning, så till inkomst som utgift, äro för åren 1812 och

och 1813 i vederbörlig ordning: att 1812 års Kongl. Rente-Kammarens Hufvudbok, med tillhörande Verificationer, är färdig, samt 1813 års under afslutande, samt att, hvad Riks Hufvud-Bokslutet angår, det samma, efter hvad Stats-Contoiret haft den Nåden anföra, uti underdånigt Betänkande af den 19 Decembris förlidet år, angående de af Rikets Ständers Revisorer anmälda omständigheter och erinringar, hvarken kan vara fullbordadt för flera år, än 1810, ej eller afslutadt förrän med nästlidet års utgång; och har Stats-Contoiret nu ytterligare förständigat Kammereraren vid Boksluts-Contoiret, att vid detta arbete lägga så skyndesam och verksam hand, att det ofelbart till den nu förestående Riksdagen varder färdigt, för att då kunna, jemte öfriga Stats-Contoirets Räkenskaper, för Rikets Ständers Stats-Utskott framläggas.

Hvad Stats-Contoiret sålunda haft den Nåden i underdånighet anföra, hemställes Eders Kongl. Maj:ts Eget Nådiga ompröfvande och Höga välbehag underdånigst och Stats-Contoiret har den Nåden framhärda med djupaste vördnad, nit och trohet

Stormäktigste Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

underdån- tropligtigste tjene-
nare och undersåter

M. Haak.

Georg D. Wählberg.

N. Frödelius.

Stockholm den 14 Februari 1815.

C. Tunelius,

Gust. Öijer.

*Utdrag af Kongl. Maj:ts Stat, å hvad
som bør utgå af Högstsalig Hen-
nes Maj:t Enke-Drottningens Stats-
summa för år 1814.*

<i>Pensioner :</i>	<i>Årligen.</i>	
En af Rikets Herrar, Öfverste Marskalken, f. d. Academie- Cancelleren, Riddaren och Com- mendeuren af Kongl. Maj:ts Or- den och Riddaren af Konung CARL XIII:s Orden, Herr Grefve Carl Adam Wachtmeister	2,800	—
Öfver-Hofmästarinnan, Fru Gref- vinnan De la Gardie, född Friherrinna Rålamb - -	800	—
Kammar-Fröken Margaretha Cyl- lenborg - - - -	600	—
Hof-Fröken Johanna Lovisa Ehrenbill - - - -	400	—
Dito Charlotta von Stockenström	400	—
Dito Sophia Magdal. Ehrengranat	400	—
Öfver-Kammarherren och Com- mendeuren af Nordstjerne Or- den, Friherre Adolph Ludvig Stjerneld - - - -	1,000	—
Kammarherren Grefve Johan Gyllenberg - - - -	250	—
Transport	6,650	—

Transport	6,650	—	—
Dito Friherre Eric Ludvig Mandersström - - - -	250	—	—
Dito Grefve Ad. Julius Cronstedt - - - -	250	—	—
Högstsallig Hennes Maj:ts f. d. Hand-Secreterare, Kammarherren, Riddarhus-Secreteraren, Riddaren af Nordstjerne Orden, En af de Aderton i Svenska Aca- demien, A. G. Silverstolpe	450	—	—
F. d. Secreteraren vid Hen- nes Maj:ts Hof- Expedition, Andra Secreteraren i Cabinet- tet för Utrikes Brefvexlingen, Carl Hochschild - - - -	250	—	—
Lif Medicus och Riddaren af Wasa-Orden, Doctor Ad Fredr. Wedenberg - - - -	300	—	—
Öfver- Hof- Predikanten, m. m. Doctor C. C. Lilljenwalldh	166	32	—
Hof- Predikanten Aders Adam Sebell, till dess han tillträder Pastorat - - - -	150	—	—
Hof- Predikanten M. J. Hagberg, på samma vilkor - - - -	150	—	—
Pagen, Lieutenanten Grefve E. J. G. Oxenstjerna, intill dess han, utom hvad han vid Ar- ménen uppbär, erhåller emot Page-lönen svarande förmoner	150	—	—
Pagen, Lieutenanten F. U. Silf- versvan, likaledes - - - -	150	—	—
Transport	8,916	32	—

Transport	8,916	32	—
Lif-Chirurgus, Hof-Medicus J. L. Wenner, personelt	450	—	—
Hof-Medicus M. L. Wenner	300	—	—
Kammarfrun Maria Catharina Ljung	400	—	—
Dito A. C. Rannoe	400	—	—
Dito Anna N. Fernholm	400	—	—
Hof-Kamereraren P. v. Seltzen	333	—	—
Hof-Oeconomie-Bokhållaren Gabriel Wennerberg, intilldess han vid annan tjenstbefattning vinner motsvarande lön, enligt Kgl. Brefvet den 10 Nov. 1813	100	—	—
Contoires-Skrifvaren Carl Wilh. von Seltzen dito dito	100	—	—
Förste Kammartjenaren Carl Bohman	336	—	—
Dito Ernst Fréese	226	—	—
Lif-tvätterskan Tingberg	172	—	—
Äldtfrun H. C. Zierman	150	—	—
Städerskan Amalia Wibergsson	83	16	—
Fateburspigan Greta Catharina Sundgren	30	—	—
Kammar-Vaktmästaren Hultgren	110	—	—
Hof-Contoires-Vaktmästaren Hammarberg	100	—	—
Portchaise-bäraren Wennborg	37	24	—
Lakejen Carl Lundgren, enligt Kongl. Brefvet den 10 Nov. 1813, fulla beloppet af dess innehafde lön	100	—	—
Transport	12,744	24	—

	Transport	12,744	24	—
Dito J. Svan, dito, hälften af innehafda lön - - -		50	—	—
Dito Peter Hellström - -		50	—	—
Dito Ramström, enligt Kongl. Brefvet den 5 Oct. 1813, dito		50	—	—
Dito G. A. Lindgren, enligt samma Kongl. Bref, dito -		50	—	—
Dito Jacob Löfgren, enligt Kgl. Brefvet den 16 Februari 1814, dito - - - - -		50	—	—
Hof-Conditorn Etienne Gayuzzi		300	—	—
Kocken Edlund - - -		200	—	—
Taffeltäckaren Hjertzell -		166	—	—
Dito Nyström - - -		166	—	—
Mundskänken Åkerlund -		166	—	—
Skafferi-betjenten Hallander -		65	—	—
Koppar-skurerskan Stenberg -		37	—	—
Silfver-tvätterskan Hjertzell -		60	—	—
Silfverkammarpigan Hustru Toll- stén, född Eklund - -		30	—	—
— 14,184: 24. — —				
<i>Stall - Staten:</i>				
Hof-Stallmästaren, General-Ma- joren och Commendeuren med Stora Korsset af Svärds Orden, Grefve Ad. Ludvig v. Schwerin		750	—	—
Under-Stallmästaren, Lieutenant Mauritz Westfeldt - -		333	—	—
Stall - Bokhållaren, Secreteraren Jonas Lind - - -		200	—	—
	Transport	15,467	24	—

Den 14 Juli.

1345

	Transport	15,467	24	—
Hästläkaren Ekmarck	-	50	—	—
Vagnmästaren Hartman	-	44	—	—
Lifkusken Ekholm	-	100	—	—
Lif-förridaren Bergström	-	88	—	—
Dito Nils Ernwall	-	88	—	—
Hingstridaren Ahlgren	-	44	—	—
Kusken Wennerström	-	84	—	—
Dito Skagersten	-	56	—	—
Dito Hallgren	-	42	—	—
Förridaren Lindberg	-	40	—	—
Riddrängen Sundström	-	80	—	—
Dito Lundman	-	40	—	—
Dito Sundling	-	72	—	—
Dito Lindman	-	72	—	—
— 2,183: — — —				

Pensionärer:

Äldste Kammartjenaren Boman	-	336: — —		
Hof-Lakejen P. Almqvist	-	100: — —		
		<hr/>		

436

Pensionärer af Hand-Cassan

Friherrinnan Manderström	-	400: — —		
Öfverstinnan Ehrengrenat	-	400: — —		
		<hr/>		

Transport	800: — —	16,803	24	—
5:te Bandet.		169.	170.	

Transport	800: — —	16,803	24	—
Fru Laval	- 100: — —			
Fröken Lovisa Sandel- delhjelm, som, en- ligt Kongl. Bref- vet den 20 April 1814, bibehåller hela den af henne gemensamt med sin aflidna Syster innehafde pension af - - -	66: 32. —			
A. M. Seinknecht	33: 16. —			
Fru Suthoff	- 16: 32. —			
Fru Stenius	- 33: 16. —			
Fru Strålenhjelm	22: 10. 8.			
		1,072	10	8
Tillhopa årligen		17,875	34	8
Härifrån afgår:				
Äldste Kammartjenaren Boman, genom döden afgången den 12 April 1814	- - -	336	—	—
Rester		17,539	34	8

Stockholm af Kongl. Stats-Contoirets Stats-
Kamererare Contoir den 14 Februari 1815.

Joh. Ad. Leyonmarck.

Vördsamt

Den 14 Juli.

2347

Uppläst hos Samtliga Riks-Ständer den 14 Juli.

Vördsamt Memorial!

Till följe af en inom Constitutions-Utskottet väckt motion, får Constitutions-Utskottet hos Riksens Ständer föreslå ett, så lydande tillägg vid slutet af 60 §. Regerings-Formen:

"Uteslutande Privilegier å tio högst femton år, för nya uppfinningar, eller nya eller betydligen förbättrade Methoder i Konst eller Näringsfång, vare likväl Konungen obetaget, att efter vederbörandes hörande bevilja.

Hvilket förslag hos Riksens Ständer vördsamt anmäles, för att enligt 56 §. Regerings-Formen behandlas. Stockholm den 13 Juli 1815.

På Höglofl. Riddersk.
och Ad. Ledamöters
vägnar

Rudolf Cederström.

På Högv. Prest-Ståndets
Ledamöters
vägnar

C. v. Rosenstein.

På Vallofl. Borgare-
Ståndets Ledamöters
vägnar

J. Wegelin.

På Hederv. Bonde-
Ståndets Ledamöters
vägnar

And. J. son Hyckert.

G. A. Silverstolpe.

Uppläst hos Samtliga Riks-Ständer den 14 Juli.

Vördsamt Memorial!

I anledning af inom Utskottet väckt motion, har Constitutions-Utskottet tillstyrkt foljande tillägg

tillägg till 46 och 56 §. §. Riksdags-Ordningen. Den 46 § föreslås att begynnas med en så lydande ny mening:

"Under motions-tiden böra mindst tvänne Plena i veckan hållas, så vida ej Ståndet derom annorlunda beslutar."

För öfrigt skulle denn §. förblifva oförändrad, men i sammanhang härmed i 56 §. Riksdags-Ordningen tilläggas vid slutet:

"Frågor rörande ämnen, hvaröfver Riksens Ständer ensamme äga beslutande rätt, få under loppet af hela Riksdagen väckas, och skola till véderbörande Utskott remitteras; men då sådana frågor, efter den ofvannämde motions-månadens utgång väckas, upptagas de ej förr till beredande af Utskotten, än vid nästföljande Riksdag."

Hvilka förslag till Riksens Ständer skulle anmälas, för att, enligt 56 §. Regerings-Formen behandlas. Stockholm den 12 Juli 1815.

På Högl. Riddersk.
och Ad. Ledamöters
vägnar

Rudolf Cederström.

På Högv. Prest-Ståndets
Ledamöters
vägnar

C. v. Rosenstein.

På Vallofl. Borgare-
Ståndets Ledamöters
vägnar

J. Wegelin.

På Hederv. Bonde-
Ståndets Ledamöters
vägnar

A. J:son Hyckert.

G. A. Silverstolpe.

Vörd.

Uppläst hos Samteliga Riks-Stånden den 14 Juli.

Vördsamt Memorial!

I anledning af inom Constitutions-Utskottet väckt motion får Utskottet härmed till Riksständens Ständer anmäla ett förslag till en ny §., hvilken borde införas mellan den 37 och 38 §. Regerings Formen, så lydande:

”Norrmän som till Sverige inflytta njute Svensk medborgarerätt ifrån den tid de sig der till hos Konungen anmäla. Utlänningar som bekänna sig till den Christna Lära, hvilka 6 år innehaft Ordinarie Embete, Burskaps-rätt eller varit fastighets-ägare, vare berättigade att såsom Svenske Medborgare anses. Andra utlänningar måge efter 6 års vistande i landet sig hos Konungen anmäla, som äge att pröfva huruvida medborgare-rätt dem må förunnas.”

Hvilket förslag anmäles till behandling, enligt 56 §. Regerings-Formen. Stockholm den 13 Juli 1815.

På Höglofl. Riddersk.
och Ad. Ledamöters
vägnar

Rudolf Cederström.

På Högv. Prest-Ståndets
Ledamöters
vägnar

C. v. Rosenstein.

På Vällofl. Borgare-
Ståndets Ledamöters
vägnar

J. Wegelin,

På Hederv. Bonde-
Ståndets Ledamöters
vägnar

A. J:son Hyckert.

G. A. Silverstolpe.

Vörd-

Uppläst hos Samtliga Riks-Stånden den 14 Juli.

Vördsamt Memorial!

Lag- samt Allmänna Besvärs- och Oeconomie-Utskotten hafva till handläggning förehått de särskildta till dessa Utskott gemensamt från Höglofl. Ridderskapet och Adeln samt Hederv. Bonde Ståndet remitterade Memorial af Herr Lagmannen Mannerstam samt Riksdags-Fullmäktiga Anders Danielsson från Elfsborgs Län, Jon Jonsson från Blekinge och Nils Månsson från Malmöhus Län, äfvensom Herr Öfversten Conrad Åkerbjelms till Höglofl. Ridderskapets och Adels Protocoll den 19 sistl. April gjorde muntliga anförande, såsom tillägg till Herr Lagman Mannerstams då ingifna nyss omfördä Memorial.

Af dessa Memorial hafva Utskotten inhämtat, att deruti på anförda skäl föreslås: af Herr Lagmannen Mannerstam: 1:o att en allmän näringsfrihet må införas, så att hvar Svensk man i Stad och på Landet skall äga att idka hvilket löfligt näringsfång som heldst, emot fullgörande af de allmänna skyldigheter och de afgifter till Staten, som dermed äro förenade, samt att Allmogen må utan särskild afgift idka handverk och slojder; 2:o att handel och sjöfart, så väl inom Riket som till Utrikes orter, må af hvilken som heldst obehindradt idkas, samt Stapelfrihet lemnas åt alla de hamnar i Riket, derifrån fartyg kunna till in- och utrikes orter afsändas, och der Tullbevakning finnes eller kan med säker kontroll inrättas; samt att alla Svenska män må äga rätt att reda i skepp; 3:o att utländska

skepp

skepp och handlande må med lika frihet, lika tull och öfriga utgifter som inländske, uppköpa och utföra Rikets exportvaror samt hitföra och sälja de importvaror, som till förbrukning i Riket äro tillåtna och icke med allmän fördel kunna till erforderligt belopp inom Riket tillverkas; 4:o att såsom en följd häraf alla stadganden uti 2, 3, 4, 5, 6 och 7 Cap. af Handels-Balken, hvilka såsom innefattande Oeconomiska stadganden böra utur den under utarbetning varande nya Civil-Lagen försvinna, genast ändras i likhet med förenämnda grunder; och 5:o att Product-Placatet upphäfves, samt att Seglations-Ordningen, Sjötulls-Taxorna med flera i dessa ämnen utkomna Författningar efter samma grundsatser rättas samt alla de stadgar och inrättningar försvinna, som på något sätt gynna den utrikes handeln, så framt dessa inrättningar äro för Jordbruket och den nyttiga National-industrien skadliga; af Anders Danielsson likaledes: att alla föreskrifter i ofvannämnde Capitel af Handels-Balken, som angå Handtverkerier samt Rikets in- och utrikes handel må upphävas och endast den allmänna grundsats stadgas, att hvarje Svensk man får idka hvilken handel, handtverk, näring och rörelse som heldst och att den inrikes handeln bör vara fri och obehindrad: att Product-Placatet, med alla särskilda Författningar, som strida emot denna således lagda grund, må genast upphöra samt utförseln af Svenska varor och införseln af tillåtna utländska varor med lika tull och friheter få verkställas af in- och utländska skepp och handlande: att den

vissa

vissa Städer lemnade Nederlagsfrihet afskaffas och rättigheten att upplägga främmande varor blifver, så vidt den bör tillåtas, lika för alla Stapelstäder; och att Tull-Taxorna sålunda ändras, att alla de utländska varor, hvilkas bruk ej kan förekommas, varda till införsel emot tull tillåtna, men deremot alla onödiga öfverflodsvaror både till införsel och bruk varda förbjudna; af Jon Jonsson: att förbudet emot landsköp må upphöra, och således Allmogen och hvarje Landtman anses berättigad, att sig imellan handla och till hvad ort som heldst inom Riket få transportera och afsätta alla landtbruksafkastningar, handaslöjder och trädvaror, af hvad beskaffenhet de vara må; och af Nils Månsson: att rättigheten till utförande utom Riket af alla landtmanna-producter utan erläggande af tull må blifva alla provinsers invånare och åtminstone dem i Skåne beviljad; hvarjemte Utskotten funnit att ofvanomfördte af Herr Öfversten Åkerhjelm gjorda anförande i synnerhet haft till föremål, att fasta uppmärksamhet dervid, att i händelse Product-Placatets upphäfvande af Kgl. Majt icke i Nåder bifölls, förutsåg Herr Öfversten svåra följder för Rikets Norra Provinser i allmänhet, hvilkas behofver af flera nödvändighetsvaror, jemte spannmål, fordrade den mest gynnande afsättning af trädvaror, som icke skulle kunna vinnas om invånarne voro skyldiga att endast till inländska köpmän föryttra berörda producter.

Vid det ofvärdte, till deras gemensamma utlåtande hänskjutna ämnen, hos Utskotten blif-

Blifvit föredragna, hafva väl Ledamöterna af Vållofl. Borgare-Ståndet tillkännagifvit, att som de ansågo de uti förenämnda Memorial väckta frågor röra de Ståndet i Nåder förundta Privilegier, funno bemälte Ledamöter sig icke kunna i ofverläggning till beslut derom deltaga; men då Ledamöterna af de öfriga Riks-Stånden ansett denna af Borgerskapets Ledamöter vidtagna åtgärd icke böra vara för dem hinderlig, att, i likhet med hvad Riksdags-Ordningen foreskrifver, låta till beredning förekomma hvad till Utskottens handläggning är vordet ofverlemnadt, samt att Betänkande deröfver afgifva, hafva berörde ämnen i sådant ändamål till ofvervägande blifvit företagna.

Under ofverläggningen härom har dock imellan Ledamöterna af sistnämnda trenne Riksstånd skiljaktiga meningar i vissa af de framstälta frågor sig yppat, hvarföre ock votering blifvit anstald; och få Utskotten således nu framlägga det af pluraliteten beslutade Betänkande.

Hvad först beträffar den derom väckta motion, att en allmän näringsfrihet må beviljas, så att hvar och en Svensk man i Stad och på Landet må blifva fritt att idka hvilket lofligt handverk och näringsfång som heldst, emot fullgörande af de allmänna skyldigheter och de afgifter till Staten, som dermed äro förenade, samt att Allmogen må utan särskilt afgift idka handverk och slöjder; så, enär detta ämne redan hos Utskotten till behandling förevarit, anse Utskotten någon ytterligare åtgärd dervid icke kunna tagas.

Vid-

Vidkommande dernäst frågan om upphäfvande af hvad 6 Cap. Handels-Balken i afseende å förbud emot landsköp stadgar; så emedans dels allmän frihet i spannmålshandel förut är beviljad, dels enahanda frihet i afseende å handel med victualie-varor, i anledning af derom gjord underdånig ansökning, lärér af Kongl. Maj:t, efter hvad Utskotten hafva fullt skäl att förmoda, innan kort genom utfärdad Nådig Författning fastställas, enär Kongl. Maj:t under nu påstående Riksmöte täckts i Nåder inhämta Rikssens Höglofl. Ständers underdåniga yttrande öfver hvad vid en sådan fri handel bör iakttagas, och hvarom dessa Utskott, efter erhållen Remiss, afgifvit värdsamt utlåtande; ty, och då genom särskilda författningar Allmogen jemväl erhållit rättighet, att till Städerna få införa och försälja åtskilliga af dem tillverkade handaslöjder, anse Utskotten, att förbudet emot landsköp i de hufvudsakligaste delar redan upphört, så att något hinder icke bör vara, att inrikes handeln med alla sådana varor, hvilka såsom landets producter äro att anse, må, utan undantag lemnas fri och obehindrad; hvarföre Utskotten ock tro sig äga fullt skäl tillstyrka, det Rikssens Högl. Ständer må hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kongl. Maj:t i Nåder ville till en slik frihet i inrikes handeln bifalla och derigenom förenämde Capitel till all kraft och verkan upphöra.

Hvad åter angår det derom gjorda yrkande, att handel på utrikes Orter må af hvem som heldst från alla hamnar i Riket, derifrån fartyg kunna

kunna till berörde orter afsändas, få obehindrad utöfvas, och stapel-frihet varda tilldelat alla sådana af dessa hamnar, der Tullbevakning och nödig controll kan inrättas, samt att alla Svenske män må äga rättighet att reda i skepp; så, utom den omständighet, att uti Rikets vidsträckta skärgårdar, der en mängd så beskaffade hamnar finnas, hvarifrån skepp till utrikes fart kunna utredas och utgå, det blefve svårt och i det närmaste omöjligt, att kunna föranstalta om en tillräcklig Tullbevakning och tillsyn, företete sig ock, efter hvad Utskottet tro sig inse, många andra betydliga hinder emot antagandet af oförmälda förslag. Ibland dessa bör raknas att den sökta oförmälda frihet icke skulle kunna af Landtbrukare i allmänhet, utan till det mesta endast af dem, som äro boende närmare intill hafskusten begagnas, samt ätt den äfven hos dessa sistnämnda skulle blifva inskränkt till ett ganska ringa antal, då de öfriga sakna både den förmögenhet och de kunskaper, som till en slik handels idkande oundgängligen behöfvas, hvidan ock denna handelsrättighet icke kan anses bidraga till Jordbrukets förkofran: att Jordbrukaren, som, då han med erforderlig drift skall sköta sitt yrke, måste dertill använda all sin tid odelad, icke skulle kunna derjemte med allmän och egen fördel drifva en utrikes handel, förenad med flerfaldiga omsorger och besvär af brefvexling, räkenskapers förande m. m: att om än Landtmannen genom denna handel skulle vinna någon förmånligare afsättning af egna och från andra Landtbrukare uppköpta sådana producter,

ducter, som till export äro tillåtna, det likväl icke kunde blifva, med bibehållandet af en för det allmännas väl nödig ordning imellan näringarna öfverensstämmande, att hvarje Landtman tillika skulle äga rätt idka handel med de utländska varor, som i retourlaster blefvo hämtade: att samma handel, tillåten för alla folkclasser, oundvikligen skulle föranleda till Lurendragerier och Tullförsnillningar och befordra tillfallen till dylika företag, hvilka icke genom de kostsammaste bevakningsanstalter kunde förekommas, äfvensom att detta synes motverka det föremål, hvarå allmänna uppmärksamheten nu är fästad, att, till befordran af allt, som kan bidra till national vinst genom öfvervigt mellan Rikets export- och import-handel, förhindra införande af otillåtna utländska öfverflöds-varor: att genom en vidt utsträckt utrikes sjöfart, än mera arbetande händer skulle dragas från Landtbruket till Sjö-tjensten, hvilken sednare lemna ynglingarne flera lockande anledningar att öfvergifva det mödosamma arbete, det förra, som utgör Rikets hufvudnäring, medför; och att då de, hvilka såsom skeppare föra till utrikes orter afgående skepp, nu, enligt Forfattningarna, skola vara edsvurne Borgare i Stad, samt äro förbundne att ansvara för de Svenska sjömäns återkomst till Riket, af hvilka de under sjöresan sig betjena, denna nödiga kontroll komme att genom den ifrågasatte oinskränkta handelsrättigheten försvinna eller åtminstone till det mesta försvagas. På alla dessa skäl jemte de flera, som vidare voro, att åberopa, finna Utskotten sig

så mycket mindre äga anledning föreslå bifall, till hvad, i afseende å fri utöfning af utrikes handel, blifvit, på sätt förenämndt är, påstått, som all den nytta, Jordbrukaren synes kunna af sådan handel draga, derigenom varder honom beredd, om, enligt hvad förut är tillstyrkt, det blifver för denna öppet, att, då export till utrikes orter af victualie-varor kan i Nåder tillåtas, få de samma i Stapelstad upplägga och derifrån låta utföra, hvilket icke eller nu, hvad spannmål beträffar, är betaget; varandes det, med undantag af några vissa personer, i Städerna, hvar Svensk man icke betagit att reda i skepp.

Den ändring som blifvit sökt uti hvad 5. Cap. Handels-Balken stadgar om utländsk mans rätt att drifva köpenskap, anse Utskotten sig icke eller kunna tillstyrka, heldst densamma synes icke vara hvarken med tillbörlig ordning eller det allmännas nytta förenlig; men hvad rörer den väckta frågan om Product-Placatets upphäfvande, hafva Utskotten funnit, att som Kongl. Maj:t i Nåder, i afseende å berörde Författning stadgat, att densamma så väl i krigstider, som ock då andra särskilta orsaker sådant fordrade, skulle blifva hvilande, hvilket jemväl för närvarande, epär Kongl. Maj:t detta år i Nåder tillåtit afhämtning med utländska fartyg från Rikets Stapel-Städer af trädvaror, bräder, bjelkar, sparrar och tjära, blifvit förordnad; alltså och då Riket nu finner sig uti en tryckande underbalance, hvilken endast genom utvidgande af inhemska productioner och en fri afsätt-

afsättning af Landets tillverkningar kan skyndsamt undanrödjas, samt flera Städer i Riket icke drifva någon särdeles actif utrikes sjöfart, hvilken icke eller deraf lider mehn, om utländsk man från Stapel-Stad får afföra effecter af stångjern och förenämnda skogs-producter, hvarigenom Landtmannen ofelbart tillskyndas en vida högre betalning, än om Städernas handlande lemnas tillfälle att sjelfve bestämna effecternas värde och den derföre erläggande betalning, tro Utskotten sig böra hemställa, om icke den underdåniga anhållan må hos Kongl. Maj:t af Riksens Höglofl. Ständer framföras, det må omförmalte Product-Placat blifva till sitt innehåll hvilande intilldess landets ökade production kan medföra en för Riket mera fördelaktig utrikes handel.

I öfrigt och hvad rörer nederlags-friheten i vissa Städer, öfverseende af Seglations-ordningen, ändring i Tull-taxorna, med det mera ofvanberörde Memorial innehålla, anse Utskotten sig deröfver icke kunna utlåtande meddela, enär dessa ämnen dels äro öfverlemnade till andra Riksens Ständers Utskott, dels ock bero på en särskild handläggning, hvarmed dessa Utskott trott sig icke böra taga befattning.

De härifrån skiljaktiga yttranden som så väl i tvänne af ofvanberörde ämnen, som i öfrigt äro af Prest-Ståndets Ledamöter afgifne, innefattas uti hosfogade Protocolls-Utdrag.

Detta allt varder till Riksens Höglofl. Ständers vidare pröfning vördsamt öfverlemnadt. Stockholm den 4 Juli 1815.

På Riksens Höglofl. Ständers Lag- samt
Allmänna Besvärs- och Oeconomie- Utskotts
vägnar.

På Högl. Ridd. och Adels Ledamöters vägnar
H. F. Strömfelt. *A. Lantingshausen.*

På Högv. Prest-Ståndets Ledamöters vägnar
C. M. Livin. *I. L. Fellenius.*

På Vållofl. Borgare-Ståndets Ledamöters vägnar
E. G. Holm. *And. Fredin.*

På Hederv. Bonde-Ståndets Ledamöters vägnar
Petter Jernström. *Nils Månsson.*

A. J. Wahlstjerna.

*Transsumt af Protocollet, hållet i Rik-
sens Höglofl. Ständers Lag- samt
Allmänna Besvärs- och Oeconomie-
Utskotts Plenum d. 4 Juli 1815.*

S. D. Företogs till pröfning ett af Utskottets
sammansatta Beredning afgifvet Betänkande, i
anledning af väckt fråga, om en mera utvidgad
Handelsfrihet m. m.

Herr Borgmästaren Holm anförde, att Hr
Borgmästaren, i anledning af Borgare-Ståndets
genom Protocolls-Utdrag meddelade föreskrift,
i frågan om en utvidgad Näringsfrihet, ansåg
Bor-

Borgare-Ståndets Ledamöter icke eller kunna deltaga i några öfverläggningar eller beslut närvarande ämne, som rörer Borgare-Ståndets privilegier; hvaruti Borgare-Ståndets öfrige Ledamöter instämde.

Herr Grefven och Ordföranden föreslog, att, till vinnande af mera redighet vid beslutens fattande, Beredningens Betänkande punktvis skulle till afgörande företagas, hvilket af de trenne i öfverläggningarna deltagande Ståndens Ledamöter bifölls.

Proposition framställdes i anledning häraf, å bifall till Första punkten af Beredningens Betänkande om en fri inrikes Handel med Landets productur.

Herr Prosten Fellenius anmärkte, att orden *Landets productur* i Betänkandet borde för mera tydlighet till *Landtmanna productur* förändras, emedan Landtmannen annars kunde taga sig anledning, att utsträcka denna rättighet äfven till Stadens Handelsvaror.

Herr Grefven och Ordföranden förnyade åter Propositionen å ofvannämnde punkt, sådan den i Betänkandet finnes upptagen; hvilken Proposition med Ja och Nej besvarades; och sedan votering härom blifvit yrkad; framställde Herr Grefven och Ordföranden följande justerade Voterings-Proposition: *Den som bifaller första punkten af Beredningens Betänkande skrifver: Ja; den det ej vill, skrifver Nej. Vinner Nej, införes i Redactionen orden Landtmanna-varor och productur, i stället för Landets productur.*

Votering

Votering företogs härefter med slutna Sedlar, men hvaruti Vållofl. Borgare-Ståndets Ledamöter, enligt deras förut fattade beslut, ej deltog.

Efter Voterings sedlarnas öppnande befanns voteringen hafva utfallit på följande sätt:

Af Höglofl. Ridderskapet och Adeln

Elfva Ja och Ett Nej.

Af Högvärdiga Prest-Ståndet

Tio Nej och Ett Ja.

Af Hedervärda Bonde-Ståndet

Elfva 11 Ja.

Härefter gjordes Proposition till bifall å 2 punkten af Beredningens Betänkande, rörande en fri utrikes Handel, hvilken Proposition af de 3:ne Ståndens Pluralitet med Ja besvarades.

Proposition framställdes nu i ordningen å första alternativet, uti Beredningens Betänkande, rörande Product-Placatets upphäfvande, hvilken af Höglofl. Ridd: och Adeln samt Hedervärda Bonde Ståndets Ledamöters Pluralitet med Ja besvarades, men Högvärdiga Prest-Ståndets Medlemmar förenade sig med det uti Beredningen afgifna 2:dra alternativt angående sistnämnda fråga.

I öfrigt bifölls Beredningens Betänkande, rörande de öfriga omständigheter, som i sammanhang härmed blifvit af Beredningen upptagna och besvarade.

I anledning af hvad nu förevarit, ansåg Prest-Ståndets Ledamöter den fria inrikes Handeln böra inskränkas till Landtmanna-producter, och att redaction uti Betänkandet i likhet här-

med borde förändras; hvarjemte Prest-Ståndet, som förenat sig uti de öfriga delar af Betänkan- det, afgaf följande yttrande, i frågan om Pro- duct-Placatet :

”Det ifråga satte Product Placat har till- kommit, i ändamål att underhjelpa inhemska Skepps-rederierna, och den vinst som tillkom- mit Riket, genom egen sjöfart samt Fragt-hand- del, är genom flera bevis ådagalagd; äfvensom erfarenheten vittnar, att Rikets nu varande för- lägenhet blifvit i betydlig mån genom den un- der de sistförflutna år utländske Män tillätne friare Seglation och Handel på Sverige förör- sakad. Vid ett sådant förhållande och då Kgl. Maj:t genom Nådig försäkran för Rikets Borger- skap och Städer den 23 Februari 1789 under Privilegii-skydd förklarad, att Product-Placatet alltid skall i sin helgd och till esterrättelse tje- na, då Riket af Krig icke är oroadt, eller då andra särskilta orsaker till dess hvilande ej för- anleda, och att, i sådant fall, det likväl genast, sedan orsaken upphört, bör återställas i full ver- kan, anser Prest-Ståndets Ledamöter ingen ön- skan eller framställning i detta afseende kunna äga rum, emedan Kongl. Maj:t thy förutan ej lärer underlåta, att i detta, likasom andra fall, iakttaga hvad med Rikets fördel är förenligt, och hvilken allmänna önskan ej behöfver för- nyas.”

Herr Prosten Almqvist yttrade:

”Herr Grefven och Ordförandens beräk- ning af Pluralitet, vid afgörande af frågan om Product-Placatet och en fri Landthandel, kan jag

jag för min del icke erkänna. När ett Stånd förklarar sig icke kunna ingå i ofverläggning om ämnet, såsom stridande emot dess privilegier; så anser jag Utskottet vara desorganiserat, så att ingen ofverläggning kan företagas, ingen proposition göras och intet beslut fattas."

"Att trenne Stånd företaga sig afgörandet af en fråga, som det fjerde Ståndet förklarar stridande mot dess Privilegier, är en oförmåhet, stridande mot Riksdags Ordningen. Mindst kan i så beskaffade omständigheter tvänne Stånd ofverrösta det tredje."

"Denna min särskilda tanka anhåller jag må få åtfölja Expeditionen till Respectiva Riks-Ständer."

Härmed förenade sig Herr Prosten Ek. Herr Prosten Levin anförde: att Prest-Ståndets Ledamöter, redan ifrån början af ofverläggningarna förenat sig med Borgare-Ståndets Medlemmar.

Herr Kammar-Junkaten Lagerheim yttrade:

"Jag anser mig icke kunna undgå att anmärka, det Prest-Ståndet alldeles icke, på sätt Herr Prosten Levin nu först uppgifvit, från första början förenat sig med Borgare-Ståndet, som ej velat ingå i pröfning af förevarande ämne, emedan de förmentes angå Ståndets privilegier, utan har Prest-Ståndet deremot, i ofverläggning om förevarande frågor, ordentligen ingått, samt i voteringen om första punkten jemväl deltagit, utan att vid början af ofverläggningen hafva gjort mindsta förbehåll, och utan att

att hafva undandragit sig att i öfverläggning och beslut deltaga. Jag får till bestyrkande af denna omständighet åberopa Protocollets vitsord."

"Att nu efteråt, sedan frågorna blifvit behörigen afgjorde, genom beslut, deruti man sjelf deltagit, framställa den mening, att då ett Stånd förklarar sig icke kunna ingå i öfverläggning om ämnet såsom stridande mot dess Privilegier, Utskottet borde anses desorganiseradt, så att ingen öfverläggning kunde företagas, och intet beslut fattas, förekommer mig högst oväntadt och besynnerligt, samt äfven stridande mot den öfvertygelse man först ådagalaggt, genom det man ordentligen ingått i pröfning af ämnet. Jag tror således att Prest-Ståndet, genom dess eget handlingssätt, gifvit styrka, ehuru må hända mot sin vilja, åt det resultat, som inom Utskottet uppkommit."

"Att för öfrigt af trenne Stånd tvänne utgöra pluralitet emot ett, är hvarken någon oformlighet eller mot Riksdags-Ordningen stridande."

"Då Prostarne Almqvists och Levins yttranden åtfölja Betänkandet till Riks-Stånden, torde ofvannämnde af mig framställda vördsamma anmärkingar afven få medfölja."

Och skulle Utdrag af Protocollet, innefattande Prest-Ståndets Ledamöters särskilda mening, rörande ofvannämnde tvänne omständigheter, Betänkandet till Riks-Stånden åtfölja. Ut supra.

Ex Protocollo
A. J. Wahlstjerna.

Vörd-

Uppläst hos Samtliga Riks-Stånden d. 14 Juli.

Vördsamt Memorial!

Inom Constitutions-Utskottet har Motion blifvit gjord, att sedan i Rättegångs-sättet i mål rörande förbrytelser mot Tryckfrihets-Lagen en Jury nu blifvit antagen, ett steg måtte tagas hvarigenom, i den händelse att erfarenheten bevisade denna inrättning icke uppfylla sitt ändamål, eller vara stridande emot Nationens lynne, det blefve möjligt att densamma lagligen afskaffa, och det förut gällande Rättegångssättet åter införa. Då Constitutions-Utskottet insett vigtgen af den anmärkning som blifvit gjord, och är öfvertygadt att erfarenheten vid Lagstiftningsföretag alltid bör noga rådfrågas, har detsamma, ehuru öfvertygadt att den antagna Jury, såsom sann i dess grund och lämpligast att befordra rättvisa vid sådana frågor afdömande, der bestämmd lag ej kan vara nog utförlig, skall vara af största nytta, likväl till förslaget gifvit sitt tillstyrkande och får derföre till Riksens Ständer härmed föreslå, att derest Riksens Ständer framdeles skulle finna att den antagna Jury ej uppfyllde dess ändamål eller vore stridande mot Nationens lynne, det må vara öppet, sedan frågan vid denna Riksdag blifvit väckt, att i laga ordning denna inrättning vid nästa Riksdag afskaffa, och den förut fastställda Rättegångs-Ordningen åter införa; hvilket förslag till Riksens Ständer öfverlemnas, för att efter 56 §. Regeringsformen behandlas. Stockholm den 13 Juli 1815.

På

På Höglofl. Riddersk.
och Ad. Ledamöters
vägnar

Rudolf Cederström.

På Vållofl. Borgare-
Ståndets Ledamöters
vägnar

J. Wegelin.

På Högv. Prest Stån-
dets Ledamöters
vägnar

C. v. Rosenstein.

På Hederv. Bonde-
Ståndets Ledamöters
vägnar

Anders J. son Hyckert.

G. A. Silverstolpe.

*Utdrag af Protocollet, hållet hos Hög-
lofl. Ridd. och Ad. den 16 Juli 1815.*

S. D. Efter skedd anmälan, att Ridd. och A-
delns beslut till gillande, af Höglofl. Stats Ut-
skottets Betänkande af den 30 nästl. Juni, in-
nehållande förklaring i anledning af de anmärk-
ningar som blifvit gjorda vid berörde Utskotts
Betänkande af den 29 Maj, rörande Hans Ex-
cellence m. m. Hr Grefve Brabes Memorial, an-
gående Bevillning för Dannemora Bergslags
Jern-tillverkning, ej så vore bestämdt, att Hufvud-
Betänkandet derigenom kunde anses antingen bi-
fallet eller afslaget, beslöt Ridd. och Adeln att
instämma i de tvänne Ständens mening, som
samttyckt, att målet måtte till Hans Kgl. Majt
i underdånighet hänskjutas, att dervid taga den
åtgärd Hans Majt i Nåder läser profva nödig.
Ut supra.

Ex Protocollo

A. G. Silverstolpe.

S. D. Föredrogs Utdrag af Högvärdiga Prest-Ståndets Protocoll af den 11 dennes, med framställning huruledes, då Rikets Academier hafva deras egna Jurisdictioner, och Taxeringar af alla under dem lydande personer alltid blifvit för rättade under deras Rectorers anförande, Prest-Ståndet icke kunnat antaga Bevillnings Utskottets förslag till 4 Art. 4 §. 4 Mom. af Bevillnings-Stadgan, utan önskat, att Stadgandet uti 1812 års Bevillnings Förordnings 5 Art 4 §. 7 Mom., angående Academiska Taxeringar, må i stället för ofvanberörde 4 Mom. införas, med inbjudning till de öfriga Respectiva Stånden, att uti denna anmärkning instämma; och fann Ridd. och Adeln skäligt att dertill sitt bifall lemna. Ut supra.

Ex Protocollo

A. G. Silverstolpe.

*Utdrag af Protocollet, hållet hos Hög-
värdiga Prest-Ståndet, den 16 Juli
1815.*

S. D. Föredrogs å nyo och bifollos nedan-
skrifne ifrån Utskotten inkomna Memorial och
Betänkanden, neml.:

ifrån Constitutions-Utskottet:

Om anmodan till Lag-Comitéén att i Lag-
förslaget fästa synnerlig uppmärksamhet på be-
straffningssättet af de brott, som kunna emot
Tryckfriheten föröfvas m. m';

ifrån

ifrån Stats-Utskottet:

1:o angående ersättning för 1812 års Mantalskrifnings-provision i Norrbottens Län;

2:o rörande Riks Statens 3:dje Hufvud-titel, innefattande Försvars-Verket till Lands och Sjös;

3:o angående Stats-Regleringen i allmänhet jemte Projectet till Riks Stat för år 1816 och påföljande åren intill nästa Riksdag; dock med förbehållen öppen talan i de mål, som härmed äga gemenskap, men icke ännu äro sluteligen afgjorda;

ifrån Särskildta Utskottet:

om försäljning af Confisquerade varor. Ut supra.

Ex Protocollo

J. U. Almqvist.

S. D. Efter uppläsande af Höglofl. Ridd. och Adelns Protocolls-Utdrag af den 14 dennes, innehållande inbjudning till instämmande uti dess beslut att Tjenstehjonens flyttningstid borde utsättas till den 15 October, samt för Stockholm, der tvänne flyttningstider äro, tillika till den 15 April, samt att uppsägnings-tiden jemväl en half månad borde förlängas, fann Prest-Ståndet för godt, att vid sitt förut lemnade bifall till Allmänna Besvärs- och Oeconomie-Utskottets Utlåtande härom förblifva. Ut supra.

Ex Protocollo

J. U. Almqvist.

S. D.

S. D. Efter ytterligare föredragning af Constitutions-Utskottets Memorial, om utarbetning af förslag till en förbättrad Representation, biföll Ståndet hvad Utskottet hemställt, angående underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t i afseende på härtill nödiga Statistiska upplysningar, och lät för öfrigt vid Utskottets Utåtande bero. Ut supra.

Ex Protocollo

J. U. Almqvist.

S. D. Återremitterades Constitutions Utskottets Memorial rörande tillstyrkta förändringar i Tryckfrihets-Lagen; samt

Allmänna Besvärs- och Oeconomie-Utskottets Betänkande om Båtsmans-fördubblingens återställande. Ut supra.

Ex Protocollo

J. U. Almqvist.

S. D. Upplästes å nyo Constitutions-Utskottets sedan den 14 dennes på bordet hvilande Memorial, innehållande;

1:o förslag till en ny §. att införas imellan 37 och 38 §. §. Regeringsformen;

2:o förslag till ett tillägg vid slutet af 60 §. Regeringsformen;

3:o förslag till tillägg uti Riksdags Ordningens 46 och 56 §. §.

4:o hemställan om möjligheten att vid nästa Riksdag afskaffa Jury.

Och som emot dessa Memorial inga anmärkningar gjordes, alltså skulle de samma jemlikt Regeringsformens 56 §. till afgörande vid nästa Riksdag uppskjutas. Ut supra.

Ex Protocollo
J. U. *Almqvist.*

Uppläst hos Högloft. Ridd. och Ad. den 16 Juli.
Högvärd. Prest-Ståndet den 14 —
Välloft. Borgare-Ståndet den 14 —
Hederv. Bonde - Ståndet den 14 —

*Riksens Högloft. Ständers Allmänna
Besvärs- och Oeconomie - Utskotts
Betänkande, i anledning af Kongl.
Maj:ts den 24 sistl. Maj meddelta
Nådiga Skrifvelse till Riksens Stån-
der, angående de af Hedervårda
Bonde-Ståndet, vid åtskilliga Riks-
dagar, gjorda underdåniga ansök-
ningar, om förändrade bestämmelser
i afseende på levereringen af hö och
balm.*

Utí Högstberörde Nådiga Skrifvelse, hvil-
ken äfven innefattar frågan om en fri victualie-
handel, men hvaröfver Utskottet redan, i för-
ening

ening med Riksen Ständers Lag-Utskott, den 16 sistl. Juni, vördsamligen till Riksen Ständer sitt utlåtande afgifvit, har Kongl. Maj:t, rörande det nu ifrågasvarande ämnet, behagat i Näder förklara, huruledes, sedan Kongl. Maj:t, i anledning af Bonde-Ståndets, vid 1789 och 1800 årens Riksdagar, genom dess Talmän, anmälte underdåniga anhållan, att, till vinnande af gemensamma fördelar, både för Kronan och Rente-gifvare, hö och haln, när de utgora rente per-sedlar, måtte efter en viss vigt få levereras, nu hunnit häröfver inhämta de uppgifter ifrån lands-orterna och de utlåtande ifrån vederbörande Embetsverk, hvilka, för ämnets utredning, voro oumgångliga; Kongl. Maj:t ville, i följd af de således inkomna upplysningar, inhämta Riksen Ständers utlåtande deröfver innan Kongl. Maj:t stadgade sitt definitiva Nådiga Beslut; önskan-des Kongl. Maj:t i Näder att veta, huruvida Riksen Ständer voro tillfredsställda med det förslag till nu vidtagande Författning i detta ämne, som Kongl. Kammar Collegium uppgifvit och Rikets Ärenders Allmänna Beredning, med vissa jemkningar, i underdånighet tillstyrkt, eller om Riksen Ständer ansågo några ytterligare förändringar eller tillägg nödiga.

Af de från Handels- och Finance-Expeditionen af Konungens Canzli till Utskottet aflemnade Handlingar inhämtas, att, sedan Hedervärda Bonde-Ståndet, genom dess Talmän, vid 1789 och 1800 årens Riksdagar, i underdånighet anhållit, att, till forekommande af tvistigheter, samt beredande af större säkerhet så väl

väl för Kronan som Rentegifvare, få, i stället för det förut brukliga sättet, att aflemna rentehö, efter vissa vålmår på lasset samt rentehalmen till ett visst kärfvetal, hvarvid så säkert mått ej alltid skulle kunna iakttagas, att ju en vålm eller kärfva möjligen kunde komma att blifva något mindre än en annan, och hvilket för Allmogen ofta kunde medföra hinder och olägenhet; Kongl. Maj:t i Nåder måtte täckas förordna, att Allmogens rentehö och halm efter ett visst pundtal finge utgöras, dervid i underdånighet blifvit hemställdt, om icke, efter det Kongl. Maj:t, genom Nådig Resolution på Allmogens i Örebro Län underdåniga enskilda besvär, den 29 Maj 1752 fastställt, att det hö och den halm, som Soldaten, enligt Contract, af Roten uppbär, borde utgöras till en viss vikt, nemligen ett lass hö till 24 lisspund och ett tjog halm till 30 lisspund, denna vikt å rentehö och halm i allmänhet måtte Nådigst varda antagen och stadgad; samt Kongl. Kammar-Collegium, hvars ulåtande i detta ämne blifvit, genom Nådiga Remisser, af den 31 Mars 1789 och den 22 Juli 1800, infordradt, och som tillika, under den 25 Juni 1811, erhållit befallning att i underdånighet yttra sig öfver Riksdags-Fullmäktigens för Örebro och Glanshammars Härader Eric Pehrssons särskilda underdåniga ansökning, att rentehalmen från dessa Härader måtte efter vikt få aflemnas, funnit sig, i anseende till den olikhet i beräkning af så väl vikt som Krono-värdi å ifrågavarande rentepersedlar, hvilken inträffade inom särskilda orter

ter af Riket, föranlätet, att i detta afseende, genom Circulaire-Bref infordra uppgifter från Kgl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande; så har bemälte Kongl. Collegium, uti dess underdåniga utlåtande, af den 19 December 1814, ansett, af dessa uppgifter, hvad först höet angår, kunna inhämtas, att den skillnad, som i åtskilliga Län förekomme imellan ett lass hö af 40, 48 och 50 lispund samt ett lass af 20, 24 och 25 lispund, borde hänföras till benämningen och beräkningen af vinter- och sommar-lass, hvarmed det allmännast åsatte Krono värderingspriset af 2 Daler S:mt för ett vinter-lass och 1 Daler S:mt för ett sommar-lass jemväl instämde. Den skillnad åter i vigten, som visade sig för hvarje lass af lika namn inom särskildta Län, dels med enahanda och dels med olika Krono värderingspris, förmodades grunda sig ömsom på skiljaktiga höslag, ortens större eller inskränkta höbergning, och ömsom på mer eller mindre afsättningstillfällen och deraf härrörande olika priser, hvaraf anledning kunde uppkomma dertill, att ett vinter-lass hö af 40 lispunds vikt, i en ort kunde äga samma värde, som ett sådant lass af 50 lispund i en annan ort, och ett lika förhållande med sommar-lass, från 20 till 25 lispund, inträffade; på skäl Kammar-Collegium funne betänkligt, att i underdånighet tillstyrka fastställelse af en lika vikt af ett lass hö, i alla orter eller Län, der Krono värderingspriset är lika, och en ännu större betänklighet ansåges möta för de Län, der Krono värderingspriset, i jemnförelse med den antagna vigten är olika;

an-

anseendes Kammar-Collegium sig desto heldre böra i underdånighet hemställa, att i allmänheten för hvarje ort eller Län uppgifna och förut vanliga vigt å ett lass rente-hö, vare sig vinter- eller sommar-lass, äfven hädanefter borde bibehållas oförändrad och tjena till esterrättelse, ej mindre vid höets utgörande in natura, än dess betalande med penningar, efter årligt Markgångs-pris, som Kongl. Maj:t, genom särskilda Nådiga Resolutioner, för Gottlands Län, af den 22 Januari 1766, samt för Kroobergs, Jönköpings och Calmare Län, af den 4 Mars 1774, fastställt viss vigt å rente-hö; likväl förmentes undantag härvid böra äga rum för Skaraborgs Län, der icke allenast Krono-värderings priset å hö är för särskilda Häradar eller Fogderier mycket skiljaktigt, utan ock hö-lasset beräknas till en betydligen olika vigt; hvarföre i underdånighet tillstyrktes, det Landshöfdingen i detta Län måtte erhålla Nädig befallning, att, efter vederbörandes hörande, inkomma med ett lämpligt förslag till jemkning af den olika vigt af ett lass hö, som hittills varit antagen, och att Kongl. Maj:t täcktes derefter i Näder fastställa huru härutinnan för framtiden bör förhållas; och beträffande åter rente halmen, så vore Krono-värderings-priset å en kärfva deraf, för Stockholms, Svartsjö, Upsala, Södermanlands, Östergöthlands, Hallands, Gefleborgs och Vester-Norrlands Län, bestämdt till 12 penningar S:mt, hvarmed äfven Krono-värdet å ett tjog halm, upptaget till 10 öre S:mt för Kronobergs, Jönköpings, Calmare och Skaraborgs Län instämde;

men

men deremot vore Krono-värdiet å en kärfva halm ett öre S:mt för Örebro, Carlstads och Westmanlands Län, samt 3 öre för ett lispund halm i Nordmalings Socken, numera hörande till Westerbottens Län. En lika stor skiljagthet i anseende till vigten af en kärfva halm, förekomme i Landshöfdingarnes förslag dertill, grundadt på det i hvarje Län forut vanliga förhållande. Från Upsala, Calmare och Kronobergs Län hade blifvit föreslaget $1\frac{1}{2}$ lispunds vigt af kärfvan, från Södermanlands $2\frac{1}{2}$ lispunds, från Östergöthlands, Örebro och Carlstads 2 lispunds, från Jönkopings 1^l lispunds, från Westmanlands 3 lispunds och från Gefleborgs Län 3 lispunds 10 markers. I afseende på det olika Krono värderings priset, saknades all säker upplysning om rätta orsaken dertill. Vid sådant förhållande, och då det olika Krono-värdiet uppginge till dubbelt belopp, räknadt ifrån ett till annat Län, trodde Kongl. Kammar-Collegium det vara betänkligt, att för orten med denna olikhet stadga en lika vigt å en kärfva eller ett tjog halm; i stället syntes det billigt, att, då halmens beskaffenhet och gångbara pris icke lärer hafva gifvit enda anledningen till det olika Krono-värdiet, vigten bestämmes med någon jemnkning, i förhållande till detta värde. För att kunna stagda denna vigt af en kärfva halm, med det högre Krono-värdiet, eller ett öre S:mt, ansåge Kongl. Kammar-Collegium den enda och billiga utväg vara, att låta anställa profvägning af halm, som äger bättre och sämre men likväl försvarlig heskaffenhet; att

att kärfvan dervid blifver af en alns tjocklek midtpå eller genom bandet; att bindningen verkställes hvarken med stark hoptryckning eller mycket löst, utan så, att kärfven får en medelmättig fasthet. Af den skiljaktighet i vigten, som dervid kan komma att visa sig, härrörande egentligen af längre och gröfre halm, kunde derefter ett medium tagas, som bestämde rätta vigten af en kärfve, hvilken i Krono-värdi upptages till 1 öre S:mt, och om hälften af en sådan kärfvas vikt skulle finnas för ringa att utgöra vigten af en kärfva, med 12 penningars eller ett halft öre S:mts Krono-värderingspris, heldst särskildt afseende borde fästas på det imellan orterna skiljaktiga förråd på halm och deraf uppkommande olikhet i gångbara värdet, skulle vigten å det sednare slaget skäligen kunna bestämmas till $\frac{5}{8}$ eller $\frac{3}{4}$ af vigten å halmen, med det högre Krono-värdiet; och i händelse detta förslag antoges, trodde Kammar-Collegium lämpeligast vara, att profvägning här i Stockholms Stad kunde anställas, genom Konungens Befallningshafvandes i Stockholms Län försorg, i närvaro af Öfver Directeuren vid General Landtmåteri - Contoiret och Kammar-Collegii Advocat-Fiscal, samt det dervid utrönte förhållande i underdånighet uppgifvas till Kongl. Maj:ts Nådiga granskning, och det Beslut, som i Nåder kunde anses lämpeligast att vidtaga. Utom i Stockholms, Svartsjö, Örebro, Carlstads, Upsala, Vestmanlands, Ostergöthlands, Kronobergs, Jönköpings, Calmars, Skaraborgs, en del af Götheborgs och Bohus, Hallands, Gefleborgs, Vester-Norr-

Norrlands, Gottlands och Nordmalings Socken af Vesterbottens Län, skall icke, uti de öfriga Länen af Riket, hö eller halm utgöra någon rente-persedel. Å Gottland vore likväl endast hö af denna egenskap, men icke halm. Kongl. Kammar-Collegium förmodade således att det skulle kunna anses öfverflödigt, att bestämma vigten å hö och halm, för Stora Kopparbergs, Malmöhus, Christianstads, Blekinge, Elfsborgs, Jämtlands, Vesterbottens, utom Nordmalings Socken, och Norrbottens Län, då de levereringar deraf, som, under namn af gård, utgöras, skola, till deras grund, vara af så skiljaktig beskaffenhet med rente-hö och halm, att ett lika förhållande i vigten imellan dem icke blefve nödvändigt; utan kunde, vid gårders utgörande, hvad vigt som heldst föreskrifvas och vara lämplig, allenast den imellan lika skattskyldiga blefve enahanda, och i fråga om hö och halm, såsom hemkalls-persedlar till Soldater och Båtsmän, borde antingen upprättadt Contract eller det allmänna förhållandet i orten tjena till efterföljd.

Rikets Ärenders Allmänna Beredning har, den 15 nästförflutne April, på de skäl, som sålunda blifvit af Kongl. Kammar-Collegium framstälde, i underdånighet tillstyrkt, att i allmänhet den för hvarje Ort eller Län af Landshöfdingarne uppgifne och förut vanliga vigt å ett lass rente-hö, vare sig vinter- eller sommar lass, äfven hädanefter måte bibehållas oförändrad och tjena till efterriättelse, ej mindre vid höets utgörande in natura, än det sammans betalande

med penningar, efter årligt Markegångs-pris; med undantag likväl för Skaraborgs Län, hvar-est, i anseende till den anmärkta olikheten inom särskildta Härader eller Fögderier, i beräk-landet så väl af Krono-värderings-pris, som vigt å rente-höet, Allmänna Beredningen trott sig finna den föregående åtgärd, som af Kam-mar-Collegium blifvit hemställd, nödig, innan Kongl. Maj:t kunde, i afseende på detsamma fatta Dess definitiva Beslut; äfvensom Allmän-na Beredningen varit ense med Kongl. Kam-mar-Collegium, i den underdåniga tankan, att lämpeligaste sättet att vinna en säker grund för bestämmandet af den vigt, en käfva rente-halm borde innehålla, vore en så beskaffad profväg-ning, som den Kammar-Collegium föreslagit; hvarföre ock Allmänna Beredningen i underdånighet hemställt, att en sådan vägning måtte här i Stockholm genom Landshöfdingens härstä-des försorg, i närvaro af Öfver-Directeuren vid General Landtmäteri-Contoiret och Kammar-Collegii Advocat Fiscal, anställas, samt det der-vid utrönta förhållande i underdånighet upp-gifvas till Kongl. Maj:ts Nådiga granskning, för vidtagande af det Beslut, som i Nåder kunde anses tjenligast. Deremot, och ehuru hö och halm, uti åtskilliga af Kongl. Kammar-Colle-gium uppgifne Län, icke utgöra rente-persed-lar, har dock Allmänna Beredningen i under-dånighet tillstyrkt, att på det Allmogens skyl-digheter, vid tillfällen af gärder och hemkalls-persedlars utgörande till Soldater och Båtsmän, måtte varda närmare bestämda, den i dessa Län
van-

vanliga vigten å ett vinter- eller sommarlass hö, måtte i de fall, då inga Contracter i detta afseende finnas ingångna, tagas till grund, äfvensom den vikt Kongl. Maj:t i Nåder kunde finna för godt, att, efter förenämnde profvägning, utsätta för kärfvan rente-halm.

Detta allt har Utskottet tagit under ett noggrannt öfvervägande; och får, i anledning deraf, för sin del, vördsamligen tillstyrka Rikens Höglofl. Ständer, till Kongl. Maj:t afgifva det underdåniga Svar, att, uppå de skäl Kongl. Kammar-Collegium och Rikets Ärenders Allmänna Beredning anført, det synes betänkeligt i underdånighet hemställa om fastställelse af en lika vikt i alla Län på ett lass rente-hö, utan torde, efter hvad i hvarje ort hitintills tjänat till esterrättelse, böra så mycket heldre förblifva, som eljest ömsesidiga rättigheter kunde blifva förnärmade, och lärer således i underdånighet böra tillstyrkas, att allt hvad Allmänna Beredningen, lika med Kongl. Kammar-Collegium, föreslagit, i afseende på liquiderna af rente-hö och halm, samt profvägning af halm till rätta vigtens utrönande, äfvensom likaledes Allmänna Beredningens tillstyrkande, beträffande beräkningssättet af dessa persedlar, vid gårders och hemkalls utgörande, i de Län, der hö och halm ej utgöra rente-persedlar, och vid de tillfällen, då inga särskildt ingångna Contracter ligga i vägen, måtte varda af Kongl. Maj:t i Nåder antaget och till underdånig efterlefnad anbefaldt.

Hvilket nu imedlertid till Riksens Höglofl. Ständers välbehag vördsammeligen öfverlemnas. Stockholm den 12 Juli 1815.

På Höglofl. Riddersk.
och Ad. Ledamöters
vägnar
A. Lantingshausen.

På Hög. Prest-Stån-
dets Ledamöters
vägnar
Bryn. Hesselgren.

På Vållofl. Borgare-
Ståndets Ledamöters
vägnar
And. Fredin.

På Hederv. Bonde-
Ståndets Ledamöters
vägnar
Nils Persson.

M. M. Rosbeck.

Uppläst hos Höglofl. Ridd. och Ad. den 16 Juli.
Högvörd. Prest-Ståndet den 14 —
Vållofl. Borgare-Ståndet den 17 —
Hederv. Bonde-Ståndet den 14 —

Riksens Höglofl. Ständers Allmänna Besvårs- och Oeconomie-Utskotts Betänkande, i anledning af de till Utskottet remitterade Memorial och Dictamina, angående ändring uti hvad Författningarne rörande Håll- och Gästgifveri skjutsen stadga, samt om förhöjning uti skjutsle- gan, m. m.

Uti ett den 29 Mars, till Hedervärda Bonde-Ståndet ingifvet, och till Allmänna Besvårs- och

och Oeconomie-Utskottet remitteradt Memorial, har Riksdagsmannen Anders Joachimsson från Östergöthland omförmält de åtskilliga olägenheter, som Jordbrukare af den dem ålagde skjutsnings-skyldigheten måste vidkännas, bestående uti hinder för jordens ans och skötsel, samt grödans inbergning, enär Landtmannen ofta drages ifrån dessa göromål på den tid, då de oumgängeligen böra förrättas, till deras forthjelpande, som ofta i mindre angelägna värf färdas på vägarna, hvarvid ej sällan skall hända, att de till hållskjuts indelte måste resa flera mil till Gästgifvaregården, vara med kreatur flera dygn borta och sluteligen hemkomma, stundom utan att hafva fått skjutsa samt dymedelst något förtjena, men alltid med en mycket mindre förtjenst, än som svarat mot deras möda och tidspillan, jemte föda för folk och kreatur. I anseende hvartill föreslås, att visse Entrepreneurer måtte åtaga sig skjutsnings-skyldigheten, åtminstone på de Orter, der de skjutsande icke af locala omständigheter heldre åstunda den gamla skjuts-förfatningens bibehållande, och att, till dessa entreprenaders befrämjande, det vore nödigt, att skjutslegan förhöjdes till 24 sk. B:co för milen, samt tillika belopp för Landet och Städerna, hvilka Riksdagsmannen icke ansåg vara berättigade till högre skjutslega än Landsboerne, heldst de icke behöfva resa till skjutsningsstället; förmenande Riksdagsmannen, att den af honom föreslagne skjutslegan ej vore för högt tilltagen, utan en ersättning, endast någorlunda svarande mot det nu för tiden gällande penninge- och varu-värde, jemfördt

fördt med det pris, som Markegångs-Taxorna utsätta för öke- och drängedags-verken.

Derjemte yttras uti samma Memorial den åstundan, att betalningen för Krono-skjutser, som obilligt drabbar, med olika tyngd, särskilda orter, också borde ökas; samt att fångförare måtte få så stor förhöjning i sitt arfvode för fångars forslande och underhållande, att åtminstone skadeslöshet för dem ägde rum. Häruti hafva flere af det Hedervärda Bonde-Ståndets Ledamöter, som dels uti ingifna Memorial, dels munteliga anföranden till Protocollet samma dag yttrat sina tankar, instämt, dock i allmänhet, utan att till de af Anders Joachimsson anförda skäl något hufvudsakligt tillägga, utom det, att Johan Johansson och Petter Jansson från Kronobergs Län uppgifvit, att värdet af en till skjutsning dugelig häst skulle uppgå till minst 100 R:dr B:co, och att betingade forlöner för körslor åt Carlshamn och Carlskrona från Vexjö betalas med minst 24 sk. milen för hvar häst.

Hela det Hedervärda Bonde-Ståndet har sluteligen allmänt instämt uti Anders Joachimssons begäran, och har härvid blifvit erinrat, att redan vid 1809 års Riksdag fråga varit om skjutsens utbudande på entreprenad; att Rikssens Ständer derom gjort underdånig anhållan hos Kongl. Maj:t, som ock, i anledning deraf befallt Landshöfdingarne i hvarje Län, att, sedan vederbörliga undersökningar i hvarje ort, blifvit hållna, med underdåniga Utlåtanden i ämnet inkomma, men hvilken befallning åtskilliga af Riksdagsmännen uppgifvit i deras orter

ej hafva blifvit fullgjord. Och har vid denna öfverläggning vice Talmannen Hyckert förbehållit, att om skjutsnings-skyldigheten blefve på entreprenad upplåten, kostnaden dervid icke blott må vidlåda Bonde-Ståndet, utan alla som äga hemman, och hvilka följakteligen, efter hans tanka, gemensamt böra deltaga uti ett så tryckande onus.

Sedermera hafva till samma Riks-Stånd Memorial i detta ämne blifvit ingifna den 31 Mars, af Riksdagsmannen Jacob Ericsson från Örebro Län, som, med anmälände af den stora skjuts åtgången vid Glanshammars och Fellingsbro Gästgifverier, i synnerhet efter den lyckliga föreningen af Sveriges och Norriges Riken, åstundar i anledning af hästars uppstegrade pris, som endast skola kunna i 3 år med skjutsningen uthärda, skjutslegans ökande till 24 sk. Banco milen, hvaruti så väl öfriga Riksdagsmännen från Örebro Län, som de från Carlstads Län, och Riksdagsmannen Johan Magnus Wessing från Westmanland instämt, med tillägg af den sistnämnde, att de omkring Westerås belägne Härader äro mer, än de flesta andra orter, med skjuts besvärade. Hvarförutan äfven, i ett samma dag ingifvet Memorial, Riksdagsmännen Hans Hansson i Kårtylla och Eric Johansson i Nyckelby från Stora Kopparbergs Län, under föregifvande det skjutsningsbesväret är bland de betydligaste hinder för Jordbrukets uppkomst, och att detta yrke aldrig kan hinna till någon hög fullkomlighet, så länge detta besvär qvarstår, yrkat, att skjutslegan borde

de blifva beroende af de skjutsandes fria vilja, hvilken tanka flera Fullmäktige från Kopparbergs Län, Pehr Olsson ifrån Södermanland, Bengt Larsson och Jon Andersson från Östergötland och Olof Ericsson samt Johan Nilsson från Westerås Län äfven funnit vara billig och antaglig, hvarföre de uti den samma instämt, och har äfven berörde dag Riksdagsmannen Jonas Jonsson från Södermanland, uti ingifvet Memorial, föreslagit antingen den uråldriga skjuts inrättningens upphäfvande genom Post- och Forvagnars inrättande, såsom i andra Länder är brukligt, eller någon viss lämpelig afgift af alla Stånden, eller också skjutslegans förhöjande.

Äfven har uti merabemälte Riks-Stånd Riksdagsmannen Gustaf Gustafsson från Södermanland den 17 April isynnerhet anmält svårigheterna vid den Kronoskjuts, som årligen sker för Båtsmännens transporterande till och ifrån Carlskrona, i anseende dertill, att detta manskap, som vanligen utan all styrsel eller afseende på tågordningen, framfar, ofta handterar illa både Skjuts-bönder och hästar, och deras resor inträffa vid det svåraste väglag, i anledning hvaraf han önskar, att det samma måtte antingen transporteras sjöledes, eller marchera, anmälandes derjemte sin åstundan om entreprenad af den öfriga skjutsen, i likhet med hvad af så många tillförene anfördt blifvit: och sluteligen hafva Riksdagsmännen Lars Carlsson och Anders Carlsson från Skaraborgs Län, uti ett den 16 Maj ingifvet Memorial, väl frångått pretention på högre skjutslega, men dock på det alfvarligaste yrkat, att nu varande skjuts-
inrätt-

inrättningen måtte förändras, likväl utan att uppgifva sättet huru denna förändring borde ske.

I samma ämne äro äfven hos Högl. Ridd. och Adeln Memorial ingifne af Herr Hofjunkaren Gustaf af Malmerfeldt, som, jemte anförande af de olägenheter, hvilka skjutsnings-skyldigheten för Jordbruket medförer, anser obilligt, att skjutslegan är högre för Städerna än för landet, samt att Städernas innevånare icke deltaga uti Kronoskjuts, och föreslår, att, i anseende till Foders och Spannmåls årligen olika pris, skjutslegan derefter måtte, vid årliga Markgångs sättningarna, bestämmas; och af Stats Commissarien Herr C. R. Nauchoff, hvilken, till undvikande af de svårigheter, som med nu varande skjutsningssätt, så väl för de skjutsande, som de resande, äro förknippade, yrkar, att dessa böra afhjelpas genom skjutsnings skyldighetens utbudande på entreprenad, till hvilken anstallts befrämjande han föreslår, att icke mindre de skjutsande, än de, hvilka vanligen med Gästgifveri-skjuts färdas, något måtte contribuera. Härmed hafva i öfrigt gemenskap de Memorial, som, angående inrättning af Fragtvagnar eller så kallade deligencer, till välbemalte Stånd blifvit ingifne, öfver hvilka Utskottet dock nu får ett särskildt Betänkande afgifva.

Till Valloff. Borgare-Ståndet har Herr Handelsmannen Gustaf Stabeck äfven aflåtit ett Memorial i samma ämne, deruti, med upptagande af de i ofvannämnda Memorial anförda omständigheter, han yttrar, att fullgörandet af skjutsnings-skyld-

skyldigheten är odrägligt, och söker bevisa detta sitt yttrande med en uppgjord uträkning, som slutar med det resultat, att hvarje helt hemman genom skjutsnings skyldigheten årligen tillsätter 200 R:dr 30 sk. Banco, och att enär större delen af de skjutsande äro Skatte-åboer, samt således i öfrigt mycket betungade, skjutsnings-skyldigheten vore för dem så tryckande, att dermed icke kunde uthållas. För att afhjelpa detta, i hans tanka, ett af de största hinder, som ligga i vägen för Jordbruket, föreslår han, att all sådan hållskjuts, som är belägen öfver en half mils afstånd från ombytet, må upphöra, och alltid från skjutsnings-besväret befrias, samt den, som är inom denna distance, i reserv förvandlas, att 2:ne Skjuts-Taxor upprättas, under namn af ordinarie och extra, att skjutslegan för den förra borde vid Riksdagarna bestämmas, såsom gällande till nästa Lagtima Riksdag, att reservlaget borde hålla ett visst antal hästar för dagen till den ordinarie skjutsen, af hvilka hästar dock 2:ne par 2 gånger i veckan skulle disponeras till en så kallad diligence, som till postens och Passagerares fortskaffande från Hufvudstaden till Skåne och Götheborg borde inrättas, och att, när desse hästar utgått, den resande väl äfven kunde fortskaffas, endast med den ålagda skyldighet, att betala skjutspenningar för denna extra skjuts med 50. procents förhöjning öfver den ordinarie Taxan, och att han måtte nyttja mindst 2:ne hästar för denna honom visade tjänst.

Häremot har Herr Borgmästaren Hambræus,

us, uti ett till sistnämnda Stånd inlemnadt Memorial, sökt ådagalägga, att Herr Stabecks förslag vore i utförandet icke verkställbart, och att, enär det befriar alla öfver en half mil från skjutsningsstället belägne hemman för skjutsnings-skyldigheten, det så för de öfriga skjutsande, som resande skulle medföra högst betänkliga o-lägenheter; att den nu varande skjutsnings in-rättningen för vårt land närmast är afpassad, samt att missbruket ej kan betaga bruket af en nyttig inrättning, och yrkar sluteligen, att i stället för det Herr Stabeck projecterat, att ingen finge nyttja mindre än 2:ne hästar, då ordinarie skjutsen är utgången, den förr lemnade rättighet för resande att, äfven på den tid, då skjutslegan betaltes med 3 sk. milen, som på en timme fick till rygga läggas, få fardas 2:ne personer efter en häst, måtte dem återställas, dock med vilkor, att betala 16 sk. milen.

Utskottet har, hvad i ofvanberörda Memorial mer och mindre vidlyftigt blifvit omformaldt uti noga öfvervägande tagit; och då uti en del af de samma de skjutsandes olägenheter blifvit med nog öfverdrift afskildrade, men icke något är nämndt om deras behof eller betungande, hvilka i angelägna ärender äro nödsakade företaga mer och mindre vidsträckta resor, eller om den tunga, hvilken genom en högst uppstegrad skjutslega, skall drabba så väl de allmänna Cas-sorna, som i mer och mindre mån Rikets samteliga inbyggare, anser sig Utskottet till en början böra fästa uppmärksamhet på dessa af en hög skjutslega nödvändigt härrorande svårigheter,
för

för att upplysa, huruvida man vid vissa kända olägenheter undvikande, ej försätter sig i nya af icke mindre, men kanske betydligare inflytelse på det allmänna välståndet.

Det är uti Sveriges Geografiska och Fysiska läge, som, efter Utskottets tanka, hufvudorsaken igenfinnes till de onera, hvilka man varit nödsakad ålägga största delen af jorden, i afseende på resandes fortskaffande. Uti ett glest bebodt Land, der många måste färdas långa vägar, för att få sina angelägenheter hos Regeringen, eller dess särskilta auctoriteter bevakade; der Lärosäten för ungdomen äro få, och Universiteterna, dit alla Studerande måste samlas, belägna på betydligt afstånd från hvarandra, och från Statens särskilta provinser; der oomgängliga handelsvaror, ja hufvudämnet för sådan, spannmålen ofta måste från Sjö-Städerna till aflägsna orter transporteras för en forlön, hvilken efter skjutslegan vanligen bestämmes; der äro, i jemnförelse emot folkmängden, oändligen flere, som skulle hafva kännning af en hög skjutslega, än i de Länder, der Invånarne på en mindre areal yta äro sammanträngde, och kunna få sina angelägenheter på närmare afstånd ombesörjde, samt sina förnödenheter genom kortare transporter sig tillförde. På Sverige inträffar fullkomligen det förstnämnde förhållandet, och måste derföre derstädes, i likhet med andra Länder af samma beskaffenhet, uppoffringar blifva nödvändiga hos dem, som äro i tillstånd att fortskaffa resande, om icke, å andra sidan, betydliga olägenheter skola uppstå, vid alla
de

de nämnda omständigheter, hvilka, för ämnets närmare utredande, särskildt böra öfvervägas.

Klagomål hafva alltid blifvit hörde öfver de mångfaldiga kostnader som åtfölja rättegångar och andra slags föreskrifna formaliteter, att i laglig ordning försvara sin egendom eller andra rättigheter. Skulle det Hedervärda Bonde-Ståndets nästan vid hvarje Riksdag yttrade anspråk att få skjutslegan ständigt ökad, alltid vilfaras, så skall den tid icke blifva långt borta, då mången, genom Medborgares eller Embetsmäns behandlande, oskyldigt lidande, ser sig nödsakad att heldre öfverlemna sig åt sitt öde, än att företaga resor, hvilkas kostnader han ej mäktar bestrida, kanske ej en gång när de måste göras till ett på några mils afstånd beläget Landshöfdinge-Residens eller en Lagmans Rätt, och än mindre till en Hof-Rätt, på 40, 50 å 60 mils afstånd, eller till Rikets Hufvudstad, der alltid i sista instantien, men ofta äfven förut, Medborgares viktigaste angelägenheter behandlas. För de flesta, som nödgas för särskilda förrättningar anlita Domare och andra Embets- och Tjenstemän, skall ock kostnaden vid sådana tillfällen blifva odrägelig, och det skall, vid så beskaffade omständigheter icke slå felt, att den mindre bemedlade blifver urståndsatt, att bevaka sina lagliga rättigheter, och kanske ofta nödsakad, att gå ifrån den jordtorfva han besitter, eller se den, genom mäktigare grannars tilltag, stympad och försämrad.

Alltid är Staten i behof af sådana yngre medlemmar, som genom studier skola danas skick-

skickliga, att blifva Tjenstemän uti Församlingen, eller vid Civila och Militaira värf. Redan är dessas beredande hos oss i många afseenden försvårad. Dem, som skola inträda i Prest-Ståndet, äro nu ålagd skyldighet att förskaffa sig undervisning och öfning vid de ej längesedan inrättade Seminarier, och att derfore oftare besöka Academierna, än som förr varit vanligt; och samma omständigheter inträffa äfven, till följe af Kongl. Kungörelsen den 9 October 1812, för dem hvilka vid Rättegångs-Verken eller Rikets Collegier söka inträde. Den nästan enda utväg som förr varit för medellösa Studerande, att genom förmögnare barns undervisning, vid Academierna sig uppehålla, blifver allt mer och mer tillstängd genom sådana allmänna inrättningar, hvarigenom för dessa tillfälle lemnas att, utan nämnde Lärosätens besökande, förskaffa sig till vissa yrken nödiga insigter. Blifva nu skjutspenningarne så dryga, att resan, till exempel från Öster- och Westergöthland eller Småland, eller Westerbotten och andra Norrländska Provinser till Upsala, kostar lika mycket eller mera, än uppehållet på sistnämnde ställe under lärotiden, synes det blifva ogörligt att med tiden erhålla skickliga Prester uti de från Academierna mera aflägsna orter, och den brist, som redan öfverklagas på skickliga ynglingar, som i Civila Verk vilja ingå, skall visserligen blifva ännu större. Det är af Bonde-Ståndets fattigare söner som Prest-Ståndet erhåller större delen af dess medlemmar, och flere af dem bekläda vigtiga tjänster uti den
all-

allmänna styrelsens åtskilliga fördelningar. Det kan ej vara det Hedervärda Bonde-Ståndets mening, att vilja försvåra deras fortkomst, som hädanefter i samma vägar vilja gagna det allmänna eller att vilja betaga Staten det biträde, hvilket af dem vid nämnde yrken icke kan umbäras.

Det är efter skjutslegan som forlönerna bestämmas. En sådan skillnad, som imellan den förra och sednare af en Ledamot bland det Hedervärda Bonde-Ståndet på en viss ort i Riket uppgifvits, är åtminstone annorstädes okänd, om icke vid några enda tillfällen, der ett svårt väglag i förening med en större förmodad vinst vid några varors skyndsamma transporterande, för tillfället uppstegrar priset. Uti de från Sjö-Städerna aflägsna orter skall en betydlig påökning i priset å de för lifsuppehållet nödvändigaste varor, såsom salt, sill, strömming, blifva en följd af en ökad skjutslega. Erfarenheten visar, att vid närvarande skjutslega, 5 mils afstånd från Sjö-Staden ökar spannmålspriset med 32 sk. B:co på tunnan. Vid en fördubblad skjutslega skulle då tillökningen blifva $1\frac{1}{3}$ R:dr på detta ringa afstånd, och man kan häraf sluta till de betydliga svårigheter, som skulle möta Regeringens hulda omsorger, då den, vid infallande missväxt-år, finner sig föranlåten, att, till hungersnöds afhjelpande ibland Allmogen, afsända betydliga spannmåls-transporter till långt ifrån hafvet belägna orter, såsom Dalarna, Jemtland, med flera. Den olägenhet som Bergshandteringen, vid dess tunga producters forslande, härigenom

Igenom måste vidkännas, och de odrägliga kostnader, som skulle drabba vissa Embets- och Tjenstemän, som i och för sina sysslor nödsakas förrätta betydliga resor, för hvilka de njuta antingen alldeles ingen särskilt ersättning, eller ock endast på gamla Taxor grundade obetydliga respenningar i ett för allt, äfven i de händelser, då resorna blifvit mycket emot förra tider ökade, måste ock härvid komma i beräkning.

Enär, i jämförelse härmed, närvarande skjutsinrättnings inflytelse på allmänna hushållningen tages i betraktande, kan väl icke nekas, att åtskilliga besvärligheter och olägenheter för de skjutsandes jordbruk fororsakas genom den dem ålagda skyldighet att fortskaffa resande. Att dessa uti de flesta remitterade Memorial äro nog öfverdrifna, finner Utskottet sig likväl föranlåtet anmärka. Det antages för afgjort, att en till skjutsning brukbar häst, skall icke erhållas för mindre än 100 R:dr Banco, och ej uthärda längre än uti 2 år; man uppgifver afståndet imellan Gästgifvaregårdarna till $1\frac{1}{4}$ mil, och man beräknar 3:ne dygns bortovarelse för hästar och skjutsbonde, såsom endast inbringande de för denna väg beräknade skjutspenningar, och häruppå grundas uträkningar, som leda till det resultat, att skjutsnings skyldigheten kostar hvarje helt hemman öfver 200 R:dr B:o årligen, samt att de med ett sådant onus betungade, i synnerhet om de äro Skatte-bönder, dermed omöjliga kunna längre uthärda. Härvid röjer sig antingen okunnighet om verkliga tillståndet i Landet, eller en föresatts, att för ett visst ändamål svinnande, göra
de

de mera sällsynta svårigheter till allmänna och oundvikliga. Den som färdats de större stråkvägar, på hvilka skjutsnings-besväret är mest tryckande, torde visserligen, om han efter utseendet förstår att någorlunda bedömma häst-kreaturs värde, li fva lätt för att göra sig öfvertygad, att när på dessa vägar en skjutshäst finnes, som kan anses värd 100 R:dr B:co, finnas åtminstone 20 som icke äro värde 50, och att den tid, som många af dem nyttjats till resandes fortskaffande, mera närmar sig till 10 år och ofta derutöfver, än till 2:ne. Afståndet i mellan de flesta Gästgifvaregårdar är större än $1\frac{1}{4}$ mil, ofta till och med $2\frac{1}{4}$. Det är på långt när icke sällsamt, att på dessa vägar återskjuts erhålles från Gästgifvaregården, dit skjutsen verkställs, eller att samma skjutsbonde 2:ne gånger på dygnet fortskaffar resande. Det är ock ganska sällsamt, att den skjutsande får vänta på den resandes ankomst längre tid, sedan han vid Gästgifvaregården sig inställt. Vid nu fastställda skjutslega ser man tvärtom Allmogen finna det förmånligt, att okallade, endast i väntan af skjutsnings-förtjenst, infinna sig i vissa Städer eller vid de närmast de samma flerestädes 2 mil och derutöfver belägne Gästgifvaregårdar, för att genom skjutsning fram och tillbaka förtjena 2 R:dr B:co eller mera, på tämmeligen kort tid, efter Laglig skjutslega, samt mycket deröfver, då resande icke vilja flera timmar vänta på deras ankomst, som äro skyldige, att dem för den stadgade legan fortskaffa.

Att kostnaden i och för skjutsnings-skylrdigheten skulle uppgå till ett så högt belopp, som den uti åtskilliga af de ingifne och särdeles uti Herr Handelsman Stabecks Memorial blifvit beräknad, är så mycket mindre med erfarenheten öfverensstämmande, som denna nog samt visar, att de närmare till Gästgifvaregårdarna boende, som för aflägsnare hemman åtaga sig hållskjuts, åtnöja sig med en ojemn förligt ringare betalning. Också finner man alldeles icke i allmänhet någon märkelig skillnad imellan Jordens häfd, som tillhör de hemman, hvilka äro belagna nära intill de större stråkvägarne, och de från de samma aflägsnare trakter. Aldramindst kan det yttrande besannas, att skatte-hemmans-ägares Jordbruk är mera försummadt än Frälse-Bönders, hvilket sednare förhåller sig tvärtom, emedan de sistnämnde, såsom Åboer på andras jord, af Jord ägarne äro med större utskyllder betungade, och till sin utkomst mycket bero af det sätt, hvarmed de af dem blifva behandlade. En hög skjutslega, som lockar ägaren eller brukaren af hvad hemman som heldst, att sända sina hästar till Gästgifvaregården, i speculation att genom skjutsning tillvinna sig en penninge-inkomst för dagen, skall deremot alltid blifva ett betydligt hinder för Jordbruket hos de flesta bland Allmoggen, som vanligen icke riktigt beräkna en förmån, hvilken endast med tiden utvecklar sig, emot ögonblickets vinst, och är detta så mycket säkrare, som erfarenheten nära Hufvud-Statden, och andra Rikets i de stora stråkvägarne beläg-

belägna Städer sådant för den uppmärksamma tillräckligt ådagalägger, vid den skjutslega, som både nu och äfven före dess sednare förhöjningar varit gällande.

Att skjutsnings-besväret är ett onus, som endast drabbar det Hedervärda Bonde Ståndet, är ett föregifvande, som alldeles icke är grundadt, och hvilket man af ingen bland detta Stånds upplystare medlemmar kunnat förmoda, sedan genom de gjorda concessioner åt hvarje Rikets Inbyggare af hvad Stånd han vara må, frihet och rättighet är lemnad, att besitta all slags jord, af hvilken natur den heldst må vara. Skjutsnings-skyldigheten åtföljer på Landsbygden jorden, och att icke all slags jord dermed är betungad, är en omständighet, som härrörer från den olikhet i onera, hvilken i uråldriga tider, i stöd af allmänt gällande Författningar, gjort besittningen af vissa Egendomar mera förmånlig än af andra. I afseende på dessa fördelar har, vid de från skjutsnings-skyldigheten undantagne fastigheters inköp, en större köpeskillning blifvit utbetaldt, än om de varit med nämnde onus besvärade; och om, vid så beskaffadt förhållande, innehafvarne af den jord, som är med meranämnde skjutsnings-skyldighet betungad, skulle ifrån sig, genom en jemn fördelning på jorden eller Medborgare i allmänhet, kunna afleda en del af de onera, för hvilka de genom det ringare pris, hvarest deras egendomar blifvit af dem eller deras Förfäder förvärfvade, haft ett motsvarande surrogat, vore sådant ett ingrep i äganderätten, hvarigenom den säkerhet, som

Sam-

Samhälls-ordningen bör betrygga för hvar och en, att från andras usurpation och intrång hafva fredadt hvad han lagligen besitter, skulle försvinna, och Samfunds-föreningens viktigaste ändamål förfelas.

Den enda och rätta skäligen anledning, som kunde gifvas för de skjutsnings-skyldiga, att söka få skjutslegan förhöjd, vore om samma skjutslega i jemnförelse mot varu-priser, och i synnerhet priset på spannmål eller öke-dagsverken, nu skulle finnas betydligt mindre, än hvad den varit under förflutna tider. Utskottet har derföre företagit sig, att i detta afseende, för sednast framlidne 50 år, eller från och med 1766 till närvarande tid, anställa en jemnförelse i mellan skjutslegan och Stockholms Läns Markegång, såsom utgörande ett ungefärligt medium af öfriga Markegångarna i Riket, för en tunna Råg, samt ett öke-dagsverke, och har härigenom kommit till följande resultater.

På det tiotal af år, som förflutit ifrån och med år 1766 till och med år 1775, gjorde Markegången för en tunna Råg i Stockholms Län, till ett medel-pris för alla åren reducerad, nära 14 Daler S:mt; till förtjenande af en tunna Råg, efter den då stadgade skjutslegan, å 12 öre milen, fordrades således då att hafva skjutsat $36\frac{1}{2}$ mil. Under de följande 3 åren, 1776, 1777 och 1778, då skjutslegan ännu var bibehållen vid 3 sk. för milen, utgjorde Markegången för en tunna Råg per medium 2 R:dr 29 sk., till hvilken summas förtjenande uppgick skjutslegan för $41\frac{2}{3}$ mil. För åren 1779 till och med

med 1788 gjorde Markegången för en tunna Råg i Stockholms Län per medium 3 R:dr 5 sk.; och att förtjena denna summa, fordrades efter den då till 4 sk. milen ökade skjutslega, $37\frac{1}{4}$ mils skjutsande med en häst. För de följande 10 åren ifrån 1789 till 1798, är medelpriset af Stockholms Läns Markegång för en tunna Råg 3 R:dr 28 sk., hvilka, sedan skjutslegan, under då varande krig och tills vidare blifvit förhöjd till dubbelt emot hvad den under de förra 10 åren varit, kunde förtjenas genom $21\frac{1}{2}$ mils skjutsande med en häst. Det följande tiotal af år från 1799 till 1808, gifver ett medelpris på Markegången för en tunna Råg af 6 R:dr $3\frac{1}{3}$ sk., till hvilken summas förtjenande skjutslega för $36\frac{1}{4}$ mil erfordras. För de 6 sednaste åren, som efter denna tid förflutit, till början af innevarande år, eller från och med 1809 till och med 1814, är medelpriset på en tunna Råg, efter Stockholms Läns Markegång 7 R:dr 40 sk., hvilka förtjenas med $31\frac{1}{3}$ mils skjutslega.

Genom denna beräkning blifver det således uppdagat, att på de förenämnde åren skjutsnings-förtjensten, då den jemnföres med Spannmåls-priset, aldrig varit så stor, som den för närvarande är, de 10 år undantagne, som följde näst efter skjutslegans fördubbling år 1789, och under hvilka Landet i allmänhet var välsignadt med ömrig skörd, som bibehöll Spannmålen vid lågt pris; och synes således, af Spannmåls-prisets förhållande till skjutslegan, intet skäl kunna hämtas till den sednares ytterligare
hö-

höjande, utan tvertom, vid jemförande af deras belägenhet, hvilka nödgas färdas med skjuts, och bland hvilka finnas en mängd med penningar lönte Tjenstemän, hvilkas löner icke blifvit på långt när i lika mån med skjutslegan ökade, all anledning förevara, att åtminstone vid dess närvarande belopp låta bero.

Vid jemnförelses anställande imellan skjutslegan och priset på ett öke dagsverke, som borde vara den naturligaste, hvilken till detta ämnes utredande sig erbjuder, har åter förhållandet befunnits vara följande: ifrån år 1766 till 1775, har i Stockholms Län medelpriset på ett öke dagsverke, efter Markegången, utgjort en Daler 20 öre 8:mt, som svarar emot skjutslegan för $4\frac{2}{3}$ mil efter 12 öre milen. De följande 3 åren 1776, 1777 och 1778, då skjutslegan ännu var bibehållen vid 3 sk. för milen, var Markegångs-priset för hvardera året på ett öke dagsverke 20 sk., svarande mot $6\frac{2}{3}$ mils skjutslega. För tiotalet af åren derefter 1779 — 1788, då skjutsen betaltes efter 4 sk. milen, är medelpriset på ett öke dagsverke 19 sk., som svarar emot $4\frac{3}{4}$ mils skjutslega. För påföljande tiotal, innefattande åren 1789 — 1798 är medelpriset på ett öke dagsverke nära 25 sk., hvilket efter den då till dubbelt, eller 8 sk., höjda skjutslegan, svarar emot $3\frac{1}{8}$ mils skjutsning. Tiotalet af påföljande åren 1799 till 1808, lemnar ett medelpris af 26 sk. för ett öke-dagsverke, svarande emot $3\frac{1}{2}$ mils skjutsning; och de sedan förflutna 6 åren, på hvilka medelpriset i Markegången på ett öke-dagsverke varit 44 sk., har $3\frac{2}{3}$ mils

mils skjutslega fordrats att inbringa denna summa.

Jemnförelsen mellan priset på öke-dagsverken och skjutslegan under olika tider leder sålunda till den obestrideliga slutföljd, att i detta afseende skjutsnings-besväret var mycket mindre betalt från år 1766 till 1788, än det sedan, genom de oftare skedde förhöjningar, blifvit. Under dessa 23 år fordrades ifrån 4¹ ända till nära 7 mils skjutslega, för att betala ett öke-dagsverke, då dertill, på de sednare 26 år, eller efter 1788, aldrig fordrats fulla 4 mils skjutsnings-förtjänst. Afven detta beräkningssätt visar, att skjutslegan var förmånligast nyss efter påökningen år 1789, som också ej kan annorlunda vara, enär den på en gång fördubblades, då andra varu-priser ej kunde annat än långsamt stiga. Dock är åtskillnaden imellan denna högsta förmånlighet för dessa åren och närvarande tid icke betydligare, än att den svarar mot skillnaden imellan $3\frac{2}{3}$ samt $4\frac{1}{8}$, en skillnad, som måtte vara fullkomligen och till öfverflöd uppvägd af Författningen angående åkningens skyndsamt, och af förbudet, att mera än en person får efter en häst färdas.

Af samtliga nu anförda skäl, finner Utskottet inga anledningar vara för handen, som kunna föranlåta Utskottet att till Rikens Ständer föreslå att i underdånighet tillstyrka någon förhöjning i nu gällande skjutslega.

Utskottet har äfven funnit det vara mycket skäl till det uråldriga stadgandet, att skjutslegan är drygare i Städerna än på landet, i anseende

til

till den vida större svårighet, som det för Ständernas innevämare medförer, att underhålla hästkreatur, och den stora tunga, hvilken detta onus för åtskilliga i de större stråkvägar belägna Städer förorsakar.

Hvad åter förhöjning af legan för Krono- och Fångskjuts beträffar, finner Utskottet sådant medföra en tillökning i Stats-Verkets utgifter, och det således icke tillhöra detta Utskott, att sig häröfver utlåta. Dock kan Utskottet icke lemna oanmärkt, att den af Riksdagsmannen Gustaf Gustafsson från Södermanland öförmälte olägenhet vid Båtsmäns transporterande till och från Carlskrona är för landet tryckande. Det är allmänt öfverklagadt, att detta manskap, hvilket forslande vanligen inträffar under svåraste väglag, och som ofta icke är åtföljdt af ett till deras styrande tillräckligt befäl, merendels ej iakttager den ordning, som man bör förvänta af en Militairisk Corps; utan genom en alltför hård körning illa handterar de skjutsandes kreatur. Att föreslå, det Båtsmännen måtte marchera till fots, finner dock Utskottet betänkligt, i anseende till olägenheterna vid deras inqvartering och förplägning; och att transportera dem sjöledes medgifver icke årstiden, åtminstone icke vid nedresan, som infaller innan isen ännu alldeles försvunnit. Utskottet får derföre vördsammast tillstyrka, det måtte Riksens Ständer hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla om den Författnings utfärdande, att ett så tillräckligt antal befäl, af de vid Amiralitetet tjänstgörande Officerare måtte Commenderingarne åtfölja,

följa, som nödigt är, för att kunna på manskapet hålla ordning, och att desse Officerare måtte förpligtas att hindra, det de skjutsande må kunna tvingas att skyndsammare, än författningarne bestämma, fortskaffa det tågande manskapet, samt i öfrigt förekomma all misshandling, och allt förolämpande bemötande.

Hvad den af Riksdagsmännen från Stora Kopparbergs Län gjorda hemställan vidkommer, att skjutslegan måtte få bero på frivillig öfverenskommelse imellan resande och skjutsande, förutsätter den, å de sednares sida, mot en vägfärande, som ofta är nödsakad, för angelägenheten af det ärende, han på viss tid måste hafva ombestyrdt, underkasta sig hvilka kostnader som heldst man honom må ålägga, en billighet och hjälpsamhet, som nog mycket är stridande mot den erfarenhet hvilken hitintills i detta afseende blifvit ådagalagd.

Om obilliga prejerier mot resande icke varit sällsynta på en tid, då endast vissa tillfälligheter, för några timmar, gjort dem beroende af de skjutsandes välbehag, låter möjligheten af vägfärandes fortkomst icke tänka sig, om detta beroende skulle i alla händelser inträffa.

Det är ock derföre, som i alla hyfsade Stater skjuts-inrättningar finnas, med ålagd skyldighet, att, för viss bestämd lega, fortskaffa resande; och Utskottet är fullkomligen öfvertygadt, det sådana anstalter i Sverige omöjliga kunna umbäras.

Icke heller tyckes det vara tjenligt, att skjutslegan för hvarje år vid Markegångs-sätt-
nin-

ningarne bestämmas efter fodrets olika pris. Hvilken villervalla det skulle medföra, att skjutslegan i särskilda Län vore olika, vid alla de ersättningar, som Embets- och Tjenstemän af Kronan eller privata för resor hade att fordra, måste falla en hvar i ögonen; äfvensom det i allmänhet torde kunna anses för otjenligt att öfverlemna ett ämne, som af Kongl. Maj:ts Nådiga välbehag alltid varit beroende, åt några få Medborgares godtycko.

Då Utskottet slutligen måste meddela sina tankar angående nu varande Skjuts-Författnings upphäfvande och skjutsens besörjande genom entreprenad, får det återopa hvad vid 1809 års Riksdag af detsamma uti detta ämne till Rikens Ständer är yttradt, nemligen, att de olägenheter, som så väl i oeconomiskt som moraliskt afseende åtfölja den närvarande Skjuts-inrättningen, icke äro Utskottet obekanta, men att, fastän Utskottet för sin del skulle önska dess snara förändring, och Utskottet är öfvertygadt, att hvar och en upplyst Jordbrukare, som riktigt öfvervägar och beräknar sin kostnad och sin vinst vid skjutsens utgörande, skall utan betänkande vara färdig att göra en emot förlusten rättvist svärande uppoffring, för att från denna skyldighet blifva friad, så befarar Utskottet likväl, att dessa olägenheter icke utan största svårighet kunna häfvas.

Utskottet ansåg, vid förenämnde Riksdag, att vårt Lands ringa befolkning, det långa afståndet på flera ställen imellan bostäderna, och dess, i förhållande till andra Länder, obetydliga

liga rörelse voré egentliga orsakerna, att icke här, som i de flesta Europeiska Länder, skjutsningen, i stället för att åtfölja jordbruket, kan bestridas af Entrepreneurer. Det gjorde häraf den slutsats, att, utom på våra största vägar, skulle dessa Entrepreneurer icke kunna påräkna en någorlunda jemn skjuts, och att, utan detta vilkor, inrättningen svårligen skulle kunna bära sig. I stöd af dessa grunder, ansåg sig Utskottet då icke böra föreslå någon allmän Författning i detta ämne, utan tillstyrkte, att Riksens Ständer hos Kongl. Maj:t måtte anmäla sin önskan, att Konungens Befällningshafvande måtte, hvar och en i sitt Län, söka bereda så beskaffade öfverenskommelser imellan de skjutsande och vissa Entrepreneurer, hvarigenom håll- och reserve-skjutsen måtte kunna upphöra.

Den sedermera förflutna tiden har väl, i anseende till det krigstillstånd, hvaruti Riket sig befunnit, icke varit den tjenligaste för sådana öfverenskommelsers befrämjande. Dock äro på åtskilliga orter försök gjorda, att dem till vägabringa. På ett och annat ställe, hafva de ock så vida lyckats, att både de skjutsskyldige och Entrepreneurerna äro belåtna; men på andra ställen hafva antingen de Hemmansbrukare, som skola hålla Entrepreneurern skadeslös, funnit sig alltför mycket betungade, eller ock Entrepreneurern, genom sitt foretag, råkat i obestånd.

Utskottet förmodar likväl, att om den Forvagns-inrättning, hvartill Utskottet, uti ett gemensamt med Riksens Ständers Stats-Utskott afgifvande särskildt Betänkande, gör förslag, skulle komma

komma till verkställighet, en betydande lindring uti skjutsnings-besväret kunde vinnas och åstadkommas.

Slutligen, och som Utskottet inhämtat, att håll- och reserve-skjuts-skyldigheten icke på alla orter i Riket är så jemt fördelad, att den drabbar de skjutsskyldiga lika, får Utskottet yttra den önskan, att Rikens Höglofl. Ständer kunde hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, ej allenast det Kongl. Maj:t i Nåder täcktes förståndiga Dess Befallningshafvande i Länen, att i detta afseende anställa undersökningar, och derefter så föranstalta, att den ena skjutsskyldige icke bliver mera besvärad än den andra, utan ock, att, efter att sådana undersökningar skett, och vederbörande hörde blifvit, en sådan reglering af Gästgifvaregårdarnes afstånd från hvarandra måtte anställas, att, så vidt möjligt är, hvarje skjuthåll må blifva af 2 mils längd, äfvensom att, å de mindre befarna vägarna inom Länet, Gästgifvaregårdarne måtte å alla ställen, der det lämpligen ske kan, indragas, och de dit anslagna håll- och reserv-lag läggas till de bibehållna Gästgifverierna, till lättnad vid skjutsningens utgörande derstädes.

Utskottet kan dock ej underlåta att anmärka, det en förhöjd skjuslega skulle på de skjutsandes sida i betydlig mån motverka alla förenämnda anstalter, emedan de aldra flesta, af ögonblickets förtjenst lockade att sjelfve häraf förvärfva sig en omedelbar förmån, icke skulle utan missnöje se densamma åt andra öfverlemnad.

Detta

Detta alltsammans varder nu, jemte åtskilliga Ledamöters särskilta, uti bifogade Protocolls Utdrag innefattade meningar, Riksens Höglofl. Ständers ompröfvande vördsamligen underställt. Stockholm den 10 Juli 1815.

På Höglofl. Riddersk.
och Ad. Ledamöters
vägnar

A. Lantingshausen.

På Vållofl. Borgare-
Ståndets Ledamöters
vägnar

And. Fredin.

På Hög. Prest-Stån-
dets Ledamöters
vägnar

Bryn. Hesselgren.

På Héderv. Bonde-
Ståndets Ledamöters
vägnar

Nils Månsson.

M. M. Rosbeck.

*Utdrag af Protocollet, hållet i Riksens
Höglofl. Ständers Allmänna Be-
svärs- och Oeconomie-Utskotts Ple-
num den 29 Juni 1815.*

S. D. Då nu till granskning skulle företagas det från Utskottets Andra Beredning inkomna och den 21 uti innevarande månad på bordet lagda Förslag till Betänkande, i anledning af de från Riks-Stånden till Utskottet remitterade Memorial och Dictamina, rörande dels yrkad ändring uti Håll- och Gästgifveri-skjuts-inrättningen, dels förhöjning uti skjutslegan, ingaf

Riks-

Riksdagsmannen Jacob Ericsson från Örebro Län ett så lydande Anförande till Protocollet:

”Undertecknade, som af hemmavarande högst betryckta Medbröder fått sig uppdraget, att antingen hos Riksens Höglofl. Ständer söka helt och hållet befrielse från att längre utgöra Håll- och Reserve-skjutsen, eller åtminstone att erhålla en sådan förhöjning i legan, att uthållandet med skjutsningsbesväret tills vidare för oss göres möjligt, finna sig föranlåtne, i anledning af det Betänkande, som i detta ärende genom röst pluralitet ifrån Andra Beredningen till Utskottet inkommit, afgifva följande yttrande:

Vilja vi icke uraktlåta att förklara den Höglofl Beredningen vår största högaktning och innerliga erkänsla för det afseende som Beredningen har täckts fästa å våra i detta ämne ingifna Memorial, derigenom att Beredningen förmedelst upprepar af alla de slag af Embets-, Tjenstemän och Corporationer som äro satta i nödvändighet att resa inom Landet, har Beredningen till en icke obetydlig del upplyst och styrkt hvad vi, i anseende till besvärligheten att emot en ytterst låg skjutslega fortskaffa hela den resande massan, i våra Memorial redan anført; men som Beredningen endast uppräknat dem, hvilka i och för Samhällets så till sägandes sammanhållning äro i nödvändighet att resa, torde Utskottet icke eller illa upptaga, att vi upplysa, det dessa, jemförelsevis med hela det resande antalets, förhåller sig som 1 till 20. Af de förra har vår veklagan eller den begärda förhöjningen af skjutslegan ingalunda varit för-
anledd,

anledd, ty ehuru löjligt, orättvist och obilligt det i ett upplyst Tidehvarf än tyckes vara, att den ena Medborgaren, utan fullkomlig motsvarande ersättning, skall vara tvungen att lemna den andra sitt biträde, tro vi dock icke att dessas antal är talrikare, än att hvad dem vidgår vi äfven, utom förhöjning af skjutslegan, torde hafva mäktat att ännu någon tid kunnat dem fortskaffa; men deremot hafva vi så mycket kraftigare skäl att emot de sednare göra våra billiga anspråk gällande. Bland dessa räkna vi sådana, som dels resa i och för sitt nöje, och dels för att återvinna en genom vällefnad eller andra orsaker förlorad hälsa, och dels i egna ärender och speculationer, hvaribland äfven en stor del äro utlänningar. Alla dessa classer åtnöja sig icke med 1 å 2, utan de medtaga mindst 3, och ofta 10, 12 å 15 hästar och derutöfver. Många tunnor säd hafva under sänings- och bergnings-tiderna för oss gått förlorade, derigenom att våra dragare till fortskaffande af dessa caravaner ryckts oss ur händerna, utan att vi en gång på långt när fått uppbära den kostnad ett sådant besvär oss medfört, oberäknadt många andra dermed förknippade olägenheter.

Af Beredningens Betänkande inhämta vi väl, att Beredningen, till förekommande af de Resandes betungande, icke blott afstyrkt all vidare förhöjning af skjutslegan, utan äfven, som en följd af Herr Borgmästaren Hambræi välgrundade uppgifter, medgifvit, det hädanefter 2:ne personer måtte få åka efter en häst; men deremot erfara vi med så mycket större tillfreds-

fredsställelse att Beredningen ansett skjutsningsbesväret ifrån helt andra synpunkter och liberalitets-principer, än vi vågat oss ens föreställa, deruti att Beredningen grundat hela detta sitt Betänkande på följande uti ingressen förekommande ordamening, lydande ord från ord som följer:

Det är uti Sveriges Geografiska och Fysiska läge, som efter Utskottets tanka, hufvudsaken igenfinnes till de onera, hvilka man varit nödsakad ålägga största delen af jorden i afseende på resandes fortskaffande.

Den hufvudsakeliga anmärkning som för oss således återstår att anföra emot detta Betänkande är den, att då åt Beredningen en så rund tid blifvit lemnad att utreda detta vigtiga ärende, borde Beredningen hafva kunnat medhunnit att genom Dess Ordförande hafva infordrat ett års Dagböcker öfver hela Riket, och till Utskottet inkommit, hvarigenom Utskottet hade försatts i tillfälle att inhämta skillnaden af skjutsningsbesväret för dem som utgöra reserven och hållet nära stråkvägarna, emot de, som antingen äro derifrån aflägsse eller vid mindre befarna vägar belägne, och derefter uppgjort ett Förslag till en lika fördelning på alla skjuts-skyldiga. Som nu Beredningen detta åsidosatt, och icke heller på något ställe i Betänkandet omförmält hvad för annan åtgärd, som, till utrönande af denna hufvudsak, borde vidtagas, anhålla vi ödmjukl. hos Höglofl. Utskottet, om icke följande tillägg kunde göras i Betänkandet, neml. att Utskottet hemställer hos Riksens Höglofl. Ständer,

der, det hos Kongl. Maj:t den underdåniga önskan anmältes, att Kongl. Maj:t, ju förr dess heldre, täcktes låta infordra Dagböckerna ifrån alla Landshöfdingedömen för sistl. år, för att aflemnas åt Åkerbruks Academien, jemte det åliggande för Academien, att den, såsom en följd deraf, inkomme med ett sådant förslag i ämnet, som hade en lika fördelning af skjutsnings-besväret å all skjutsskyldig jord i Riket för ändamål.

Hvad vi imellertid på förhand kunne upplysa är det, att trefjederdelar af skjutsningsbesväret bestrides för det närvarande af på sin höjd $\frac{1}{4}$ del af de så kallade skjutsskyldiga som ligga nära vid stora stråkvägarna, till hvilken Heders-Class vi hafva den äran räkna oss, och erfara icke vi en snar och hufvudsakelig lindring uti detta odrägeliga onus, blifva vi nödsakade att helt och hållet undandraga oss allt slags utgörande af annan skjutsnings-skyldighet än Kongl. Maj:t, Kron- och Arf-Prinsarne, Kongl. Familjen, Hofvet, samt Kronans effecter, och detta af den orsak, att vi icke hafva något annat val öfrigt, än det att i annat fall gå ifrån våra hemmansdelar, hvilket vi allt således, i kraft af de ifrån våra hemmavarande Medbröder erhållna uppdrag, härigenom velat reservera. Stockholm den 29 Juni 1815. Nils Pehrsson från Christianstads Län. Jacob Ericsson ifrån Örebro Län, Fullmäktig för Fellingsbro, Örebro och Glanshammars Härad.

Häruti instämde Bonde-Ståndets samtelige Ledamöter.

Herr Handelsmannen Stabeck ingaf och uppläste likaledes följande Dictamen:

"Jemte det jag instämmer med hvad Jacob Ericsson ifrån Örebro Län uti skjutsnings-frågan anført, kan jag icke undgå att emot ett och annat ställe i Beredningens Betänkande göra följande Anmärkningar:

Utom de flera skäl som i Betänkandet åberopas, såsom talande för en låg skjutslega, förekommer äfven följande:

Alltid är Staten i behof af sådana yngre medlemmar, som genom Studier skola danas skickelige att blifva Tjenstemän uti Församlingen eller vid Civila och Militära värf.

Jag bestrider visst icke, att Staten är i behof af skickelige Tjenstemän, tvärt om har jag länge nog erfarit att Staten varit af sådana i ett stort behof. Men jag tror icke, att genom en låg skjutslega, desse desto förr tillskapas. Sådant vore åtminstone både emot sakens natur och den erfarenhet man häruti har från andra Länder, hvarest större delen, och icke mindre rike än medellöse, Studerande resa till fots. Derigenom tillöfvas de icke allenast att ifrån yngre åren blifva goda hushållare, utan deras kroppar härdas; och hvaraf både de sjelfve och Staten omsider ännu mera vinner, är det, att de, genom på så sätt i sina bästa och lyckligaste år tillryggalagda resor, få en sådan kännedom om Landets brister och förmåner, Nationens character, lynne och seder m. m., att, i förening med den de sedan vid Lärosäten sig förvärfva, blifva de åtminstone icke främlingar i sitt eget Fosterland.

På ett annat ställe i Betänkandet anföres: att betydliga svårigheter skulle möta Regeringens huldä omsorger, då den, vid infallande missväxt-år, finner sig föranlåten att till hungersnöds afhjelpande bland Allmogen, afsända betydliga Spannmåls-transporter till långt ifrån hafvet belägna orter, såsom Dalarne och Jemtland med flera.

Detta saknar all grund, ty blifva Magaziner anlagde i alla Län, samt afståndet dem imellan afpassadt efter behovet, som allt bör äga rum uti ett väl organiseradt Samhälle; och som under nu varande Riksmöte är föreslaget, kan man vara öfvertygad att, vid inträffande hungersnöd, Regeringen ej behöfver sörja för Spannmålsens förande, ty den som behöfver densamma, afhämtar den vid Magazinerna gerna sjelf.

icke mera talande äro de skälen att Bergshandteringen, i anseende till dess tunga Producters forslande, samt Embets- och Tjenstemän, som i och för sina Sysslor äro i nödvändighet satte att göra resor, skulle förorsakas olägenheter.

Det blir antingen Bergsmannens eller Ståtens fel, om Jernet kostar mera än det är värdt, eller än derföre återbekömmes, och det blir likaledes Ståtens eller Embetsmäns fel, om deras resor äro af så föga vigt, att de dermed förknippade kostnader icke kunna bestridas.

I Betänkandet nekas icke, att då skjutsningsbesvärets inflytelse på Allmänna Hushållningen kommer i betraktande, åtskilliga besvärligheter och olägenheter för de skjutsandes jordbruk förorsakas. Men icke destomindre säger Utskottet, att dessa uti

de flesta Memorial äro mycket öfverdrifne. Jag tror likväl, att om Utskottet hade nogare undersökt dessa omständigheter, Memorialernes Författare skulle befinnas icke hafva anfört annat än hvad som med sanningen är öfverensstämmande. Som jag är en ibland dem, och då jag äfvenledes funnit att Utskottet ur mitt Memorial dragit åtskilliga meningar, och de samma hopblandat, antingen med egna eller andras, hvarigenom det begrepp, som jag i en god afsigt velat gifva om ämnet, gått förloradt, tror jag mig äga skäl att anse ett sådant förhållande vara mindre riktigt. Vidare anförer Utskottet, att de uti Memorialerna gjorde uppgifter, antingen röja okunnighet om verkliga tillståndet i Landet, eller foresatts, att, för ett visst ändamåls vinnande, göra de mera sällsyn- ta svårigheter till allmänna och oundvikliga.

Utan att jag vågar hoja mina insigter till någondera af de Herrar Ledamöter, som finnas i Utskottet, så enär jag i 10 års tid reste utrikes, och 15 år haft den aran att i egenskap af Borgare, och i 2:ne år som Jordbrukare utgöra en del af reserve-skjutsen, torde jag icke vara så alldeles okunnig i denna delen om verkliga tillståndet i Landet, som af Utskottet förmodas, och de ändamål, som jag med mitt ingifna Memorial åsyftat, hafva varit dels de, att som jag ännu, både i egenskap af Borgare och Jordbrukare, utgör reserve-skjuts, ligger det mig om hjertat, att åtminstone från den dagen, då Riksmötet slutas, njuta fullkomlig ersättning för den kostnad och besvär jag harigenom ådrages,

ges, och dels att få organiserade både Gästgifveri- och Skjutsnings-inrättningarna på sådana grunder som stå i förening med Landets local, och hvaraf man i andra upplýsta Stater sig begagnar.

Vidare fortfar Utskottet: *Att kostnaderna i och för skjutsnings skyldigheten skulle uppgå till ett så betydligt belopp, som den uti åtskilliga ingifna, och särdeles uti Herr Handelsmannen Stabecks Memorial blifvit beräknadt, är så mycket mindre med erfarenheten öfverensstämmande, som dennanog samt visar, att de närmare till Gastgifvaregårdarna boende, som för aflägsnare hemman åtaga sig Hållskjuts, åtnöja sig med en ojemförligt ringare betalning.*

Om de som åtaga sig Hållskjutsens utgörande för aflägsnare hemman, åtnöja sig med en ojemförligt mindre betalning än den förlust som jag i mitt Memorial uppgaf, träffa dem som vid stråkvägarna utgöra Reserve-skjutsen, så bevises derigenom ingen origtighet i min uppgift. På de flesta ställen utgår Reserven hvarje dag, då Hållet deremot utgår 2:ne gånger i månaden. Multipliceras således hvad den får i betalning som utgör Hållskjutsen med 15 torde resultatet utfalla till min förmån.

Äfven argumenterar Utskottet: *att en hög skjutslega, som lockar ägarèn eller brukaren af hvad hemman som heldst, att sända sina hästar till Gästgifvaregården, i speculation att genom skjutsning tillvinna sig en penninge-inkomst för dagen, skall deremot alltid blifva ett betydligt hinder för jordbruket hos de flesta bland Allmogen, som vanligen icke*
 riktigt

rigtigt beräknar en förmon som endast med tiden utvecklar sig emot ögonblickets vinst.

Om ibland Allmogen eller brukare af hvad hemman som heldst misshushållare eller sådana personer finnas, som icke kunna beräkna sitt eget intresse, så äro slika fall inga skäl, som, enligt min tanka kunna åberopas vid stiftandet af Lagar för en hel Nation. Af en slik mening skulle det resultat kunna dragas, att afsigten dermed endast varit att återföra Svenska Bonden eller brukaren af hvad hemman som heldst något för långt bort i forntiden, då man icke allenast skjutade för alldeles intet, utan måste äfven tacka för den nåd och barmhertighet, som man derigenom vederfors.

Med att åhöra flera mina anmärkningar, bör jag icke längre trötta Höglofl. Utskottets tålmod, göres icke afseende på de jag redan anført, skulle icke heller något afseende göras på hvad för öfriga skäl som heldst.

Ut supra.

Ex Protocollo

M. M. Rosbeck.

Utdrag af Protocollet, hållet uti Rikens Höglofl. Ständers Allmänna Besvärs- och Oeconomie-Utskotts Plenum, Måndagen den 10 Juli 1815.

S. D. Då nu till afgörande skulle företagas det från Utskottets Andra Beredning inkomna För-

Förslag till Betänkande, i anledning af de från Riks-Stånden till Utskottet remitterade Memorial och Dictamina, rörande yrkad ändring uti Håll- och Gästgifveri-skjuts inrättningen m. m., anmäles, att Herr Prosten Doctor Ekelund ingifvit ett anförande, innehållande dess särskilta mening i detta mål, med anhållan, att detsamma måtte få åtfölja Utskottets i ämnet afgifvande Betänkande till de Respectiva Riks-Stånden; och var nämnde Herr Doctors anförande af följande lydelse:

"För min del finner jag Beredningens Betänkande, rörande Skjuts-inrättningen, skrifvet med den grundlighet, tydlighet och sanning, att jag förutser, att det till hela sin vidd antages. En enda anmärkning vill jag likväl göra, vid påståendet om tillökning i skjutslegan. Kanske står den redan i Betänkandet, men den har då undfallit mitt öra.

Det Hedervärda Bonde-Ståndet blir kanske det som mest skall komma att lida om en sådan tillökning beviljas. Från Nämndemannen till Lagmannen, har en hvar i Embets-resor skjuts för flera hästar — derefter uppgör han sin arfvodes-räkning och den blir i samma mån dryg, som skjutslegan blir högre. Länsman, Fogde, Landtmätare, Häradshöfdinge med flera — alla dessa, som af Bonden ofta påkallas och behöfvas, måste genast dyrare betalas. Detta gäller äfven för alla andra, som af Allmogen, till Riksdagar, sammanträden, eller hvad som heldst, få något särskildt uppdrag. Ögonblickets vinst, som några få af detta Stånd kunde vinna, skall tungt

tungt återfalla på de flesta, och gå fullkomligen ut igen af alla.

Några korta allmänna anmärkningar vid den 1809 utkomne Förordningen, rörande Skjutsanstalterna i Riket, torde jag ock få tillägga:

1:o När tiden är bestämd för hvarje mil, och hvarje Gästgifvare ålagd att på stället pröfva om någon häst blifvit illa medfaren, så synes mig all säkerhet för den skjutsande vara vunnin, i synnerhet då han får vara med till stället; men att han skall äga rättighet att sjelf köra, det går alltför vida. De flesta, som resa i vagn, hafva egna och vanda kuskar; andra, mindre förmögne, köra bäst och rådligast sjelfva. Att lemna lif och lem, hustru och barn i handen på en ofta halfrusig Bonde-dräng, det bör ingen Medborgerlig Lag kunna befalla; ty det strider både emot Guds och naturens. Straffa eller ålägga ersättning om något af hvad den skjutsande tillhör tager skada, men bjud icke, att den resande, under räddhoga och mångfaldiga faror skall lemna sitt lif och sitt åkdon i den okunniges, ofta mindre vetandes, fria, det vill säga, egenvilliga disposition,

2:o Uttryckligen bör stadgas, att, så snart den skjutsande åker, bör han alldeles icke få fordra gängpenningar. Ehuru detta är mot Förordningens både afsigt och lydelse, så händer det likväl ofta och väcker gräl på många ställen.

3:o Om sommarn och vintern borde 2 personer få åka efter en häst. Hela detta stadgande leder till prejningar och ledsamheter. En far rerer med sin unga son, en mor med sitt späda barn,

barn, en man med sin hustru i godt slädföre. En enda är ofta tyngre än tre. Bonden står bakpå, vill både köra och få gångpenningar. Obilligheten i dessa stadganden synes så klar, som middagssolen.

4:o Sjelfva Bonde-Ståndet borde lika med alla andra önska bestämmdhet och billighet i alla hit hörande anstalter. Högst sällan reser husfadren sjelf till Gästgifvaregården. Hans tjänstedräng vänjer sig der vid sturskhet, afvighet och egensinnighet, och jag försäkrar att en sådan blir obändig och svårstyrd hemma, när han blifvit van, att egenmäktigt och obeskedligt uppföra sig borta.

Ut supra.

Ex Protocollo

M. M. Rosbeck,

Uppläst hos Höglof, Ridd. och Ad, den 16 Juli,
 Högvörd. Prest-Ståndet den 14 —
 Vallof. Borgare-Ståndet den 14 —
 Hederv. Bonde-Ståndet den 14 —

*Rikens Höglof, Ständers Allmänna
 Besvärs- och Oeconomie-Utskotts
 Betänkande, i anledning af väckt
 fråga om jemkning i den med de
 ärliga och Kungshåstarne i sjetten
 Fög-*

*Fögderiet af Upsala Län skedda för-
vandling.*

Uti ett till Hedervärda Bonde-Ståndet ingifvet och till Utskottet remitteradt Memorial, har vice Talmannen A. J:son Hyckert framställt det, efter hans tanka, origtiga förhållande, som vid de så kallade årliga och Kungshästarnes förvandling till kol fått äga rum vid Skatte-Frelsehemmans rentornes upptagande i Upsala Läns sjette Fögderi, eller Olands Härad samt Danne-mora och Leufsta Tingslager, hvilka Rente-persedlars förvandling i berörde Fögderi skall vara så olik mot den för det nästgränsande femte Fögderiet fastställda, att då uti sistnämnde Fögderi en årlig häst galler en half läst kol, har samma persedel i det sjette Fögderiet blifvit skattad lika med trefjerdedels läster kol, hvilken förvandling, ehuru den således vore 50 procent högre än i det femte Fögderiet, likväl kunnat anses dräglig, om icke, genom ett Konungens Nådiga Bref till Kongl. Kammar- och Bergs-Collegierna af den 9 Juli 1766, det blifvit fastställt, att kolen, då de icke in natura utgingo, skulle förvandlas till Spannmål och i femte Fögderiet utgå efter sex och trefjerdedels läster för en tunna Spannmål, samt i sjette Fögderiet efter fyra och en half läster för tunnan, så att, om det antages att uti hvardera Fögderiet finnes i Mantal, å hvars renta tolf årliga och tre Kungshästar vore uppförde, så skulle uti femte Fögderiet desse förvandlas till sex och trefjerdedels läster kol, eller en tunna Spannmål, men uti

sjette

sjetta Fögderiet till nio och trefjerdedels läster eller två tunnor en fjerding $1\frac{1}{2}$:dels kapp Spannmål, deraf alltså en skillnad af mer än Etthundra procent uppstod; och har, af sådan anledning, vice Talmannen deruti yrkat den ändring, att ifrågavarande rente-persedlar måtte uti sjetta Fögderiet förvandlas till enahanda belopp i Kol och Spannmål, som uti femte Fögderiet, och således, i afseende på lika rente-persedlar i bägge Fögderierna, lika beskattning äga rum.

Utskottet har haft under öfvervägande hvad sålunda blifvit anfördt; och då vice Talmannen Hyckerts omförmäldte Memorial icke rörer yrkad ändring uti någon Allmän Oeconomisk Författning, utan angår endast en öfverklagad olikhet uti förvandlingen af den, under namn af årliga och Kungshästar, i ett enda Fögderi uti Upsala Län utgående rente-persedel, emot ett annat, utan att vice Talmannen uppgifvit, eller på något sätt lemnat upplysning om grunden eller anledningen till den öfverklagade olikheten, har Utskottet ansett detta ärende vara af den egenskap, att det icke såsom något allmänt, utan såsom ett enskildt mål, kan betraktas; i följd hvaraf det samma torde, å ort och ställe som vederbör, få till den önskade rättelsen anmälas.

Dock varder detta till Riksens Ständers närmare ompröfvande vördsamligen öfverlemnadt.
Stockholm den 12 Juli 1815.

På Höglofl. Riddersk.
och Ad Ledamöters
vägnar
A. Lantingshausen.

På Hög. Prest-Stån-
dets Ledamöters
vägnar
Bryn. Hesselgren.

På Vållofl. Borgare-
Ståndets Ledamöters
vägnar
And. Fredin.

På Hederv. Bonde-
Ståndets Ledamöters
vägnar
Nils Månsson.

M. M. Rosbeck.

Uppläst hos Höglofl. Ridd. och Ad. den 16 Juli.
Högvörd. Prest-Ståndet den 14 —
Vållofl. Borgare-Ståndet den 14 —
Hederv. Bonde-Ståndet den 14 —

*Rikens Höglofl. Ständers Allmänna
Besvärs- och Oeconomie-Utskotts Be-
tänkande, i anledning af väckt frå-
ga, om inrättande af Arbets- och
Uppfostringshus för Dal-Allmogen.*

Uti ett till Högvördiga Prest-Ståndet in-
gifvet och till Utskottet remitteradt Memorial,
har Herr Prosten Magister Ol. Chr. Leffler gjort
framställning om angelägenheten af utvägars
vidtagande till förekommande af det bland Dal-
Allmogen allt mer och mer tilltagande Sedeför-
derf och om de olägenheter, hvilka så väl för
landet i allmänhet, som i synnerhet för de intill
Dalarne närmast angränsande orter, uppkomma
genom

genom de årliga utvandringar på arbete, dem bemänte Allmoge företaga, utan att bekymra sig om deras i största torftighet hemma lemnade barn och ungdom, hvilka, sedan de i sådan mängd utströmmat, för att genom tiggande söka föda, att de nästan öfversvämma de närmast belägna orter, utan tillsyn eller vård af någon medföljande äldre person, och öfverlemnade åt deras eget sorgliga öde, naturligtvis skola till större delen gå förlorade, och de som blifva vid lif, så alldeles sakna all odling, att af dem hvarken arbetshåg eller något annat nyttigt och godt kan blifva att påräkna; hvarföre ock Herr Prosten, till förekommande och hämmande af detta onda, föreslagit, att ett Arbets- och Uppfostrings-hus måtte i Falun eller granskapet deraf varda inrättadt, dertill kostnaden kunde bestridas, dels genom en allmän Collect, och dels genom årliga Subscriptioner uti de Dal orten närmast belägne provinser; så att Stats-Cassan icke skulle besväras med någon annan utgift, än tilläfventyrs af ett måttligt Lån till Verkets skyndsamma reglering, hvilket Lån tillika med renta dock borde i Stats-Cassan återgäldas.

Utskottet, som funnit detta ämne vara ganska ömt och magtpåliggande, har haft detsamma under öfvervägande, och, jemte det Utskottet ansett sig böra tillstyrka, att Riksens Högloff. Ständer ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t i Nåder täcktes anbefalla vederbörande dess Befallningshafvande och Consistorium i orten, att gemensamt uppgifva förslag till de i ofvanberörde måtto öf-

verklagade olägenheter afhjelpande, tror Utskottet sig tillika böra föreslå, att till Kongl. Maj:ts Eget Nådiga godtfinnande måtte i underdånighet öfverlemnas, antingen att, på sätt Hr Prosten Leffler hemställt, bevilja en allmän Collect och Stambok öfver hela Riket för insamlande af medel till inrättningens verkställande, eller ock, i händelse denna utväg icke skulle vara tillräcklig till ändamålet vinnande, i Nåder låta vidtaga andra åtgärder till denna af ortens stora behof påkallade anstalts befrämjande till verkställighet; hvilket dock till Riksens Höglof. Ständers närmare ompröfvande vördsamligen öfverlemnas. Stockholm den 12 Juli 1815.

På Höglof. Riddersk.
och Ad. Ledamöters
vägnar
A. Lantingshausen.

På Högv. Prest-Ständets
Ledamöters
vägnar
Bryn. Hesselgren.

På Vallof. Borgare-
Ständets Ledamöters
vägnar.
And. Fredin.

På Hederv. Bonde-
Ständets Ledamöters
vägnar
Nils Persson.

M. M. Rosbeck.

Uppläst hos Höglof. Ridd. och Ad. den 17 Juli.
Högvörd. Prest-Ståndet den — —
Vallof. Borgare-Ståndet den 17 — —
Hederv. Bonde-Ståndet den — —

Vördsamt Memorial!

Då Bevillnings-Utskottet nu företager sig
att

att besvara de från samtliga Riks-Stånden inkomne särskilta anmärkningar vid Utskottets författade förslag till Bevillningens utgörande, anser Utskottet sig af de trenne Respectiva Ståndens yttrade godkännande af sjelfva grunderna för Bevillningen, äga en verkelig tillfredsställelse för dess bemödande att dela bördorna efter rättvisa och billighet, och att betrygga Staten om den inkomst, som erfordras för dess upprätthållande, så att Utskottet tror sig kunna undgå all åtgärd till vederläggning af hvad några Ledamöter bland Höglofl. Ridd. och Adeln, nemligen Herr Grefve Henning Gyllenborg, Herrar von Hejne, Spaldencreutz och Munck af Rosenschöld särskildt yttrat i afseende på deras förmodan om antagande af andra grunder, i synnerhet som deras anmärkningar icke äga till stöd några uppgifne detaljer för tillämpningen och verkställigheten, och följaktligen sakna erforderlig visshet, både om användbarheten och om säkerheten af det föremål som sökes.

Särskildt finnes väl äfven Herr Grefve Gyllenborg hafva anmärkt, dels att Bevillnings-Utskottet bordt noga upptaga och pröfva de flera inkomna Project i detta ämne och anföra skälen för dess vägran att dem antaga, dels ock att då det aflemnade förslaget endast skall vara såsom provisoriskt att anse, hade det samma långt för detta bordt varit aflemnadt, på det Riksen Höglofl. Ständer jemväl sjelfve kunnat komma i tillfälle att granska de öfriga Projecterna och icke blifvit nödsakade att nu vid Riksdagens annalkande slut blott fästa sig vid det som Utskottet

antagit; men utom det större delen af Projecterna icke ens till Rikens Höglofl. Ständer blifvit aflemnade förr, än långt efter Riksdagens början, torde en hvar lätteligen inse, att derest en systematiskt uppgjord vederläggning, med detaillerade skäl, skola författas, i anseende till hvarje Project, som inkommit, hade tiden ej allenast onyttigt blifvit använd, utan Utskottet äfven ovedersägligen saknat tillfälle, att med dess eget förslag inkomma å den tid, som skett, hvilka omständigheter äfven föranledt till enahanda behandlings-sätt vid de förflutna Riksdagar, då Bevillnings-Utskottet likasom nu arbetat på det Project, som blifvit antaget, och följakteligen icke bemödat sig med de öfriga Projecter, hvilka vid genomläsning och granskning icke funnits nöjaktige. I öfrigt har Bevillnings Utskottet icke ansett dess åtgärd kunna så som provisorisk betraktas, annorledes än så vida det från Höglofl. Stats-Utskottet yrkade anslag skolat såsom provisoriskt vara att betrakta; och då Bevillnings-Utskottet utan att afbida uppgiften härom, varit med dess Bevillnings-förslag så beredt, att det inom få dagar efter det Stats-anlaget blifvit uppgifvet, kunnat dess Bevillnings-project Rikens Höglofl. Ständers granskning förelägga, kan Utskottet för egen del icke förebrå sig någon försummelse i dess åliggande pligt, i synnerhet då äfven andra Bevillnings-ärenden, i afseende på Charta-Sigillata, Post-Taxa och Bränvinsafgift varit under dess handläggning, för att icke vålla hinder i Riksdags-ärendernas oafbrutna gång och afslutande.

Hvad

Hvad vidare angår de emot sjelfva Bevillnings-förslaget och dess detaillier författade anmärkningar, så har Utskottet, som med nöje antager de upplysningar och rättelser, hvilka dervid ansetts tillämplige, äfven funnit sig af sjelfva framställnings-sättet lifvadt till en noga granskning af deras halt och beskaffenhet; och ehuru icke alla af dem som förekommit, kunnat antagas, förmodar Utskottet likväl, att jemväl sjelfva anmärkarne skola finna de i sådana fall anförde skäl vara nöjaktige; enär Utskottet dessutom icke kunnat eller bordt vika från dess antagna grunder, så vida ej effecten i det hela skulle komma att förfelas.

Vid 1:sta Art. har Hedervärda Bonde-Ståndet yrkat, att Capitations afgiften ej borde bestämmas lika för den rika och den fattiga, utan i mån af deras olika vilkor indelas, åtminstone i tre Classer:

För de mest förmögna	-	1 R:dr	
Mindre förmögna	-	—	32 sk.
Mindst förmögna	-	—	16 —

och i enahanda förhållande för Qvinnor.

Sedan, efter ofta ombytta grunder för Bevillningen, man omsider kommit derhän, att bestämma densamma, i anseende till det skydd Samhället lemnar, af Medborgerliga Lagarna; för personen, och hvarje persons rättighet till skydd och behof deraf är lika och enahanda; hvilket således icke kan mätas i mån af en större eller mindre egendom, så följer ock deraf ovedersägligen att den personelle afgiften eller

capitationen, måste i enahanda förhållande vara för alla och en hvar lika och enahanda.

Denna afgift, hvilken läger samma grund som de fordom faststälte Mantals-penningarne, är följakteligen lämpad till det belopp, att densamma utan någon synnerlig känning kan af alla och en hvar utgöras, med undantag af dem som sakna all arbets-förmåga, genom ålder eller bräcklighet, och all tillgång genom medellöshet, och för dessas totala befrielse äro sådana utvägar öppnade, att de med den bestämda afgiften icke varda besvärade. All afvikelse från ofvannämnde princip skulle dessutom föranleda till oreda och villrådighet, och ett godtyckligt välbehag hos Taxeringsmän, hvilket vore lika obehagligt för dem att utöfva, som för de skattskyldiga att sig underkasta; och kan Utskottet alltså icke förändra dess redan för Capitationens utgörande stadgade grund.

2 Art. 1 §. 1 Mom. I anseende till Penninge-Löntagares afgift, hvilken Utskottet projecterat till olika belopp af större och mindre löner, har Herr Mannerstam yrkat, att derest all Löne afgift ej kunde försvinna, hvilket med rättvisa vore närmast förenligt, borde densamma blifva lika och enahanda för alla Löntagare, och högst med en procent utgöras: heldst då afgift för synbar förmögenhet eller inkomst är utan afseende på ett större eller mindre belopp beräknad till lika och enahanda procent, skall samma grund för Löne-afgiften äfven böra iakttagas, hvartill ock skall böra verka, dels att progressiva afgiften blifvit borttagen, dels ock, att med en större lön, otvifvelaktigt, en större lefnads-
kostnad

kostnad skall för innehafvaren deraf vara förenad.

Bevillnings-Utskottet, som i den mån Statens behof medgifvit, projecterat nedsättning i allmänhet för alla Löntagare och särskildt i en större mån för dem som äga mindre löner, hade gerna önskat att genom den af Herr Mannerstam projecterade nedsättningen kunna underlätta Löntagares vilkor, men då allmänna behofvet påfordrar understöd, hvartill en hvar Samhällets medlem i mån af dess tillgångar måste bidraga, så har ock Utskottet ej kunnat undgå att så länge orsaken fortfar, låta verkan deraf äga dess tillämpning; äfvensom Utskottet genom bestämmande af en mindre afgift, å en mindre Lön, trott sig hafva foljt billighetens föreskrifter enligt de regler imellan löntagare, hvilka förut blifvit följde, och hvaruti den afskaffade progressiva afgiften destomindre kunnat föranleda till någon förändring, som afgift af lön och progressiv-avgift icke någonsin till deras grund med hvarannan ägt gemenskap.

Emot samma §. i Mom., har väl äfven Hedervärda Bonde-Ståndet yrkat, att Ecclesiastik-Staten, som njuter tionde och anslagen Spannmål, bör betraktas till afgift lika med andra, som äga synbar förmögenhet, och i sådant afseende erlægga 4 procent af deras inkomst; men emedan enabanda grund för Bevillning af Ecclesiastik-Staten måste gälla, som för andra Embetsmän är antagen, och icke något gällande skal blifvit anfördt, att, i det allmänna stadgandet göra, för Ecclesiastik-Staten, något densam-

ma betungande undantag, så saknar Bevillnings-Utskottet all anledning att förändra dess redan i denna del gjorda förslag.

I §. 1 Mom. I anledning af Herr Professor Forsells anmärkning, och då Ecclesiastik-Statens Tjenste-år räknas från d. 1 Maj ena året till samma tid det följande året, borde i enahanda följd Taxerings-året derefter lämpas, finner Utskottet Taxerings-året äfven böra i förhållande dermed anses, och att följaktligen efter den mening, som i 1 Mom, af denna §. slutas med extra ordinarie inkomst, bör tilläggas: *För alla Ecclesiastika Embets- och Tjenstemän, beräknas Taxerings-året från den 1 Maj det år Taxeringen sker, till samma tid påföljande år.*

Vid 2 §. 1 Mom. har Herr Mannerstam erinrat, att Minimi-afgiften för Grosshandlare i Stockholm och Götheborg, hvilken blifvit bestämd endast till 30 R:dr, borde höjas till 100 R:dr och i lika förhållande i öfriga Städerna, heldst den Grosshandlare, som icke kunde erlägga en större summa än den förstnämnde, icke borde såsom sådan kunna anses; och hvars summas ringhet i förhållande till sjelfva yrket Herr Mannerstam förment följa af jemforelsen, dels med en Acteur, Danseur eller Musikant, som i högsta graden är taxerad till 25 R:dr, ehuru de sällan erhålla högre lön och inkomst än för uppehälle erfordras, dels ock med en Artist, hvars afgift är utsatt till 50 R:dr, ehuru stora Artister skola vara sällsynte, och lika mycket som Herr Mannerstam funne skäl att afgifterne höjas för en klass Närings-iddkare, hvilka af Författningar
och

och Conjunctionen varit och äro gynnade, lika mycket har Herr Mannerstam ansett billigheten fordra att konstsnillet icke högt beskattas i ett land, som endast medelmåttigt kan det uppmuntra.

Utskottet får härvid erinra, att då den år 1812 faststälde Minimi-afgiften för Grosshandlare, nu äfven blifvit antagen, har uttryckeligen blifvit Taxeringsmännen föreskrifvet, att stadga afgiften i förhållande till den kända rörelsen, utan att vara bundne till någon viss klass, hvaraf är uppenbart, att då Bevillnings-beloppet bestämmes af behållna inkomsten, utgör Minimi-afgiften endast ett Correctiv, eller en viss gräns, hvarunder afgiften ej får antagas, om än, genom tillstötta olyckshändelser eller andra tillfälligheter, inkomsten varit mindre, än i förhållande till Minimi-summans belopp; och då föjaktligen Minimi-afgiften endast i sistnämnde fall äger tillämpning, samt någon ökad Bevillning icke föranledt till en förökad Minimi-summa, kan af den framställda jemnförelsen mellan Minimi-afgiften för Grosshandlare och Maximi-afgiften för Acteurer med flera, jemte Konstnärer, destomindre hämtas skäl att i dessa delar klandra Utskottets förslag, som Minimi-afgiften i förra fallet tydeligen förutsätter förhöjningar i afgiften, och Maximi-afgiften i det sednare är åtföljd af särskilda klasser inunder högsta beloppet, i de fall den högre afgiften ej äger rum; och bör Utskottet i ofrigt ej lemna obemäldt, att i afseende på Acteurers, Sångares med fle-
ras ringa utväg till förtjenst, Maximi-afgiften,

som

som år 1812 varit uppsatt till 50 R:dr, blifvit till hälften deremot, eller 25 R:dr nu nedsatt, med öppen rättighet för Taxeringsmännen, att ej mindre för Acteurer, än för Artister, tillämpa de mindre klasserna, så vida de större ej anses böra äga rum.

2 § 1 Mom. Bland de omständigheter, som enligt Utskottets tanka böra lända Taxeringsmän till rättelse vid bedömande af Handlandes med fleres hehållna inkomst, är i redactionen upptaget de anledningar som kunna hämtas af en större *lefnadskostnad*, och den anmärkning, som hos Högvärldiga Prest-Ståndet blifvit gjord, att en *synbart yppigare lefnadskostnad* närmare uttrycker meningen och afsigten, medgifver Utskottet till antagande.

2 § 6 Mom. I Vållofl. Borgare-Ståndet är väl yrkadt, att 1812 års redaction af detta moment, angående Borgare-Enka, som sitta i handel och rörelse, måtte blifva antagen i stället för den redaction, som nu blifvit gjord; men emedan den i obetydlig del förändrade uppställningen i ordalydelsen icke på mindsta sätt förändrar meningen, att nemligen Borgare-Enka skall betala afgift lika med Borgare, så länge hon drifver Borgerlig Näring, och att hon skall vara fri från en sådan afgift då hon Burskap uppsagt, samt då endast betala hvad i öfrigt efter omständigheterna och författningar henne åligger, anser Utskottet icke något behof för handen att dess redaction förändra.

Emot den i 2 § 7 Mom. Arbetskarlar i Stockholm, Götheborg och större Städerna ålagde

de afgift, har Herr Grefve Henning Gyllenborg anmärkt, att densamma borde fördubblas, derföre att en större förtjenst derstädes är att påräkna, än annorstädes; men som den allmänna åsigten, att icke öfver höfvan betunga den arbetande klassen, icke kan med berörde anmärkning stå i förening, och en förmodad större inkomst i större Städerna otvifvelaktigt står i sammanhang med förökad kostnad till föda och husrum, så har Utskottet, då Stats-behovvet ej fordrat tillökning i Bevillningea, icke eller ansett sig böra den arbetande klassens *vilkor* på det yrkade sättet försvåra.

Vid samma 7 Mom. förekomma vidare följande anmärkningar: Från Högvördiga Prest-Ståndet, att för Chirurger och Badare samt de som hålla Rakstuga, äfven en lägre class än den som i 4:de Classen upptager 5 R:dr borde bestämmas, hvilken kunde i de mindre Städerna blifva tillämplig. Utskottet, som för Sockne-Läkare med practik, hvilka enligt anmälan äro i en del af Rikets norra landskap antagne, bestämt för dem en afgift af 3 R:dr, anser sig äga fog att med dem jemföra lika beskaffade Chirurger i de mindre Städer, och med bifall till anmärkningen projecterar en 5:te Class med 3 R:drs afgift.

Från Vållofl. Borgare-Ståndet, hvad Doctorer, Licentiater och Språkmästare angår, att i stället för ordet *utom tjensten* bör tecknas *utan tjenst*; men som den lön i tjenst varande Doctorer och Läkare med de flere njuta, hänföres under den för andra Embets- och Tjenstemän stad-

stadgade beskattning, och den särskilda inkomst de erhålla af practik, är af särskild egenskap och icke annorlunda kan anses, än lika med inkomst af annan näring eller rörelse, hvilken följaktligen vid tillämpning bör med densamma vidkännas enahanda afgift; så förmodar Utskottet anmärkningen i denna del vara besvarad och förfallen.

Samma Stånds anmärkning, att vid den classifcerade afgiften för Handels expediter och Commissionairer bör tilläggas följande ord: *som icke äro Borgare*, godkännes så mycket heldre, som derest dessa personer äro Borgare, de ostriktigt böra i slik egenskap betraktas.

I anseende dels till samma Stånds anmärkning, angående Hästhandlare, att den för medföljande qvinspersoner stadgade afgift 5 R:dr bör försvinna, dels till Vällofl. Borgare - Ståndets enahanda anmärkning vid 4 §. I Mom., rörande qvinspersoner som följa med Glas- och Postlins förare, emedan de ej skola äga rätt att dylika personer åtfölja, finner Utskottet lämpligt att i redactionen utesluta, ej mindre qvinspersoner, än den stadgade afgiften för dem, och att orden i stället böra lyda:

För hvarje medföljande person 10 R:dr.; men intilldess Hästhandlares och Glasförares frihet att resa omkring i landet varder genom Författningar dem betagen, kan Utskottet ej medgifva hvad Herr Grefve H. Gyllenborg yrkat, att afgiften för dessa personer bör försvinna och uteslutas.

3 §. 2 Mom. Anmärkningen från Vållofl. Borgare - Ståndet rörande åboer på Krono hemman, att orden: *med dem jemförliga med lifstids-städja etc.*, bör förändras till: *dem som innehafva lifstids-städja*, godkännas såsom bidragande till mera tydlighet, och blifver redactionen alltså följande:

Åboer å Krono-hemman med åbo-rätt samt på Annexe- Mensal- och Stom- hemman, jemte alla andra som innehafva lifstids-städja, erlagga enahanda Bevillning såsom vore de jord-ägare etc.

3 Mom. Den af Herr Grefve Henning Gyllenborg gjorde erinran, att särskilta Bevillningen för Rust-tjenst marker borde förfalla, i betraktande deraf, att Bevillning för sjelfva jorden särskildt utgöres efter dess värde, äger oskiljaktig gemenskap med det i Bevillnings-Utskottet väckta påstående, att den tillika stadgade afgiften för insockne hemman i vissa Provinser borde försvinna; men som, för att förekomma det en dubbel Bevillning ej måtte falla på ett och samma föremål, Utskottet föreslagit att vid all egendoms-taxering, bland annat äfven afseende bör göras å jordens onera, samt rusttjenst Bevillningen utgör ett onus, hvilket, då det städse varit ansett såsom af grundskatts natur, lika litet hädanefter som tillförene kan från jorden skiljas, och följaktligen måste vid värderingen såsom sådant afses, så har Utskottet ock varit angeläget, att medelst berörde foreskrift vid värderingen förekomma allt lidande genom bibehållande af Rust-tjenst-Bevillningen; hvaremot anmärkningen från Vållofl. Borgare-Ståndet, emot sjelfva ord-termerna, att *afgiften*
upp-

upphör till hälften, då Rustningens uppsättande af Konungen anbefalles, medgifves förtydliga meningerna, så att i stället bör inflyta: *Denna afgift upphör till hälften då Rustningen uppsättes.*

4 § 4 Mom. Under åberopande af Höglofl. Oeconomie Utskottets Betänkande af den 1 sistl. Juni, som, angående Skål-Vestgöthar, bland annat innehåller, att en dryg Bevillning försätter dem i nödvändighet, att för densamma med öloflig handel taga sig ersättning, har Hederv. Bonde Ståndet ansett den emot år 1812 nu föreslagna tillökningen i deras Bevillning obillig och yrkat densamma böra nedsättas, om ej helt och hållet upphöra för dem, då de endast handla med egna producter.

Bevillnings-Utskottet har deremot funnit, att om endast egna producter utgjorde Skål-Vestgöthens föremål, för dess kringresor i Landet, blefve tiden bättre och mera lönande använd vid jordbruket i deras ort, och att följaktligen i 1812 års Bevillning nu gjorde förhöjning möjligen torde bidraga till inskränkning af deras resor, hvilka genom handeln ej litet orsaka yppighet, i synnerhet bland tjenstefolk; men som Hederv. Bonde-Ståndet sådant oakadt påyrkat nedsättning i den upphöjde Bevillningen; så har Utskottet, endast i afseende härpå, velat tillstyrka, att upphöjningen må förfalla och att den Bevillning skall fortfara, hvilken 1812 blifvit af Riksens Höglofl. Ständer godkänd, hvarunder Utskottet likväl icke ansett sig böra densamma nedsätta och än mindre Bevillningen alldeles borttaga. I följd häraf och derest denna nedsättning

sättning af Riksens Höglofl. Ständer godkännes, kommer Bevillningen för Skål-Vestgothar, som idka Gårdfari-handel, att indelas i 4 classer, nemligen:

Första Classen	-	-	-	15 R:dr.
Andra Classen	-	-	-	10 —
Tredje Classen	-	-	-	5 —
Fjerde Classen	-	-	-	3 —

Vid 5 Mom. har Herr Grefve Henning Gyllenborg anmärkt, att som Roterings-skyldigheten, der den utgöres, ärligen skall vida öfverstiga beloppet af 12 R:dr, som blifvit bestämdt för de hemman, hvilka från Rote-afgift njuta frihet, så borde ock herörde afgift i mån deraf höjas.

Detta belopp är likväl enahanda med hvad år 1812 blifvit stadgadt, och något ökad behof har ej föranledt till afgiftens förökande. I öfrigt och som Roterings-skyldigheten är i särskilda orter olika tryckande, i anseende till ett mera eller mindre inskränkt antal hemman, som i hvarje Rote deltager; så saknar Utskottet all förnyad ledning för ett annat omdöme, än som år 1812 i denna del bestämt Riksens Höglofl. Ständers eget Beslut.

Genom bifall till den anmärkning, som vid samma Mom. blifvit gjord hos Vållofl Borgare-Ståndet, om redactionens föreslagna förändring, angående Regements-Officerare-boställens skyldighet att i krigstid vidkännas enahanda Rote-frihets-afgift, skulle den orättvisa komma att ägarum, att afgift stadgades, äfven af Compagnie-Chefs-boställe, som af Regements-Officerare innehafvas, då likväl enligt gallande Författningar till

till och med Capitains-boställen äro från extra roterings-skyldighet fritagne; hvarföre ock nödigt är, att genom benämningen af Regements-Officers-Stabs-boställen utmärka, hvilka de boställen äro som böra afgiften erlägga, hvadan reductionen kommer att blifva följande: *Äfvensom Regements-Officers-Stabs-boställen, intilldess att extra rotering af dem utgöres etc.*

Vid 6 Mom. i denna §., angående den Arrendatorer ålagda afgift för brukningen af andras hemman, har Herr Grefve Henning Gyllenborg anmärkt, att då Bevillning utgöres af ägaren till hemmanet, borde i en tid, då Landtbruket lider och tarfvar hjelp, detsamma icke betungas genom särskild afgift af Arrendatorn, hvarföre ock Herr Grefven yrkat att arrendators afgiften borde försvinna.

Likasom andra personer blifvit ålagde afgift för den rörelse och näring de idka, samt arbetsfolk å Landet och i Städerna, i anseende till den förtjenst de genom deras arbete sig förvärfva, och hvilken sednare afgift Herr Grefven sjelf, såsom förut är anteknadt, för Arbetsfolk i de större Städer ansett böra höjas; så har Utskottet lika litet nu, som Riksens Höglofl. Ständer sjelfve år 1812, kunnat fritaga Arrendatorer från den pligt, att till Staten contribuera af den förtjenst de under Statens skydd sig förvärfva; och då, enligt 1813 års General-Sammandrag af berörde års Bevillning, afgiften af Arrendatorer och Hemmansbrukare uppgått till 68,878 R:dr 36 sk. 2 r:st, och af Utskottet ingen lämplig utväg är känd, att sätta annan afgift

gift i vederlag; nödgas Utskottet förblifva vid dess redan härom gjorda Förslag; hvarvid dock det billiga afseende å Jordbrukarens behof blifvit fästadt, att Arrendatorers minimi afgift blifvit från sjettedelen nedsatt till åttendedelen af ägarnes egna Bevillning; äfvensom Utskottet nedsatt Bevillningen för dem som bruka arrenderad jord från $\frac{1}{12}$ till en $\frac{1}{16}$ af ägarens Bevillning.

Hvad åter angår den från Vållofl. Borgare-Ståndet gjorda erinran, att den föreskrift måtte bibehållas, som i afseende på beräkningen af Arrendators-afgiften år 1812 blifvit antagen, neml., att vid värderingen af hus och åbyggnader, för att bestämma Arrendatorns afgift, inga andra hus skulle komma i betraktande, än de byggnader Arrendatorn för egen räkning och egendomens skötsel begagnar; så får Utskottet förklara anledningen till uteslutandet af beörde föreskrift bestå deruti, att då, vid värdering af Åbyggnader på Landet, hvarken värdet af deras byggnads-kostnad eller Brand-Assecurance-beloppet får i annan mätto ingå i beräkning, än så vidt de i jemnförelse till ett lika godt hemman, med en sämre Åbyggnad, kunna till värdets förhöjande bidraga, så skulle genom ett särskildt afdrag å värdet för vissa hus, berörde princip försvinna och värdet å byggnaden, särskildt uppskattad, möjeligen kunna anses till högre belopp, än hvad det verkat å sjelfva hemmans-värdet, samt, i enahanda följd, föreskriften om Arrendatorns afgift illuderas; vid hvilket förevetande Utskottet ansett ledande till irring, att den anmärkte, men uteslutne föreskriften bibehålla.

Vid 7 Mom. är af Herr Grefve Henning Gyllenborg anmärkt, som skulle afgiften af Inspectorer, Fogdar och Rättare vara bestämd efter hemmantalets belopp, hvilket enligt förmerande borde rättas så, att afgiften ej måtte ägarum, då en sådan Tjensteman ej vore antagen; och af Herr Doctor Stenhammar, att berörde Bevillning borde bestämmas till vissa Procent af den egendoms värde han forvaltar; men då Utskottet föreskrifvit att de föreslagne åtta Classer ne borde tillämpas efter betydenheten af den egendom nämnde Betjente förestå, samt den befattning och lön de njuta, så förmodar Utskottet att Taxeringsmännen lika litet i detta, som i andra fall, der tillämpning af Classer äger rum, skola finna någon villrådighet för deras fattande resultat.

Den af Hedervärda Bonde-Ståndet yrkade förändring i början af 7 Mom. hvarest orden lyda: *I öfrigt betala efter denna Artikel arbetsfolk, som vunnit tillstånd att utan ständig års-tjenst och lön arbeta för dagspenning, till följande redaction: I öfrigt betala efter denna Artikel arbetsfolk som ej innehafvt torp, men vunnit tillstånd, att utan ständig års-tjenst och lön, arbeta för dagspenning &c. finner Utskottet skäligen antaga, såsom ledande till mera tydlighet och uttryck af sjelfva meningen; äfvensom att, rörande Bevillningen för Utjordar, tillika bör införas Urfjellar, och att då utrönt är, att särskillta Utjordar, i synnerhet tillhörande Kyrkor, finnas, hvilka ej till Kyrkorna kunna tåla en afgift af 16 sk., bör äfven den stadgade Minimi afgiften 16 sk. uteslutas,*
och

och afgiften följakteligen bestämmas efter egen-
domsvärdet, lika med hvad rörande annan jord
stadgadt är.

4 §. Vällofl. Borgare-Ståndets anmärkning
vid 4 Mom. Om *Alun*. att orden *oberäknadt sär-
skild Sjö tull för hvarje utgående tunna*, borde ut-
gå; kan Utskottet intet billiga, heldst samma,
från 1812 års Bevillnings Stadga bibehållna, ords
uteslutande skulle kunna gifva anledning till
villrådigt omdöme om Sjö-tullens fortfarande till-
varelse å denna Artikel.

Af Hedervärda Bonde-Ståndet är yrkadt,
att Grufvor måtte från Bevillning uteslutas,
derföre att andelar uti dem anses såsom lösören
och att de tillföre icke någonsin varit med
särskild Bevillning belagde; i anledning af hvil-
ket yrkande Utskottet funnit skäligt sitt stadgan-
de angående Grufvor i så måtto förändra att

För Grufvor skall betalas fem procent af
den inkomst de igenom *Malmens* afyttring anses
inbringa åt sina ägare.

Sedan Utskottet från de i 1812 års Stadga
fastställde 16 sk. i Bevillning, för hvarje till-
verkadt centner krut, nedsatt afgiften till 12 sk.,
hafva Friherre Staël von Hollstein och Herr
Marks von Württemberg samt i Véllofl. Borgare-
Ståndet Herr Lagman Rönnqvist yrkat en yt-
terligare nedsättning å hvarje centner till 6 sk.,
på det Krutbrukens innehafvare måge undgå,
att för det öfverskjutande beloppet söka sin er-
sättning af Kongl Maj:t och Kronan, som, i de
upprättade contracter om krut-tillverkningen, be-
räknat Bevillningen endast till 6 sk. af hvarje
centner. Bevill-

Bevillnings-Utskottet, som i anledning af berörde anmärkningar närmare granskat denna fråga, finner, efter det deruti nu utredde förhållande, vara vida bättre att nedsätta afgiften till de vid contracternas upprättande afsedde 6 sk., än att genom beloppets upphöjande gifva anledning till tvist med Kronan om skade-ersättning; och antager alltså i denna omständighet hvad af nämnde Krutbruks innehafvare är yrkadt samt af Vållofl. Borgare-Ståndet i dess anmärkningar understödt.

6 §. 1 Mom. Till Vållofl. Borgare-Ståndets väckte påstående att 1812 års Redaction af detta Moment borde heldre bibehållas, än den, som nu blifvit föreslagen, anser Utskottet icke några gällande skäl vara anförda, heldst meningen utan all tvetydighet är densamma, att då af fastigheter efter deras värde, samt af handel, näring och rörelse efter inkomst, Bevillning utgår, utan allt afdrag för gäld, så kunna in-tecknade eller i rörelse instuckne capitaler icke till Bevillning särskildt upptagas, såsom enligt ofvanberörde grund redan till Bevillning beskattade, hvarémot afsigten med samma Stånds erinran, att Bevillnings-afdraget bör finnas antecknad på hvarje skuld sedel, som inför Domare eller Executor uppvises, anses derigenom kunna främjas, att vid stadgandet, det låntagare, som ej njutit afdraget till godo, är berättigad till Laga renta för beloppet af hvarje års afdrag, från den tid, då det rätteligen bordt honom tillgodo räknas, följande tillägg göres: *Domare och Executor åligger att, då tvist eller Lagsökning uppstår,*

står, ställa sig stadgandet derom till någa efterrättelse.

Vid det i samma Moment fortsatta stadgande om förhållandet då fordran i Concours utsökes, har väl Biskoppen Herr Doctor Faxe förment att en Borgenär under Concours Eden icke borde bestyrka Bevillnings-afdragets verklighet, på den grund att beskaffenheten deraf lätteligen kunde hans minne undfalla, men då ett slikt stadgande icke kan äga någon retroactiv verkan å den nu förflutna tiden, utan blott äger tillämpning för den kommande; och Galdenärens rätt att njuta afdraget till godo, bör göras gällande genom alla tillgängliga utvägar, i synnerhet i anseende till den Borgenär som skulle kunna tilltvinga sig ett qvitto för afgiften, utan att likväl Galdenären njutit den till godo, så anser Utskottet sig icke kunna förändra dess härom redan författade Förslag, och härigenom tror Utskottet sig äfven hafva besvarat de af Herr Prosten Blomdahl och Herr Biskoppen Doctor Almqvist gjorda erinringar emot liqviden imellan Låntagare och Långifvare, äfven som hvad, jemte dem, både Herr Grefve Henning Gyllenborg och Herr Munck af Rosenschöld framställt, angående Låntagares pligt, att sjelfve erlägga Bevillning af deras inkomst, icke kan i Utskottets Beslut till ändring förändra i synnerhet, som sådant skulle strida emot den för Bevillningens utgörande i allmänhet laggte grund, hvaruti lika litet i anseende till Långifvare som alla andra något undantag kan äga rum.

Om icke det föranledde till ett större onus för Galdenärer, som häfta för gäld till fromma Stiftelser, än för Galdenärer till enskilda personer, att fritaga lån af fromma Stiftelser från ersättning till Galdenären för den afgift som å deras utlåningar belöper, så hade Utskottet icke dragit i betänkande, att enligt hvad Herr Biskoppen Doctor Faxé yrkat, befria fromma Stiftelser från en slik ersättning, men vid ett sådant förevetande kan något undantag från den allmänna reglen icke äga rum; likväl och i anseende till Herr Biskoppens Friherre Mörners väckte, och af Högvärldiga Prest-Ståndet understödde erinran, finner Utskottet med bibehållande af Galdenärers Lagliga rätt kunna förenas den förändring och jemkning i Utskottets förra Förslag, att nemligen rente-afdraget för Bevillningen å Låntagna Capitaler icke må äga rum, så vida rentan blifvit utfäst till mindre belopp än 6 procent; samt att, i anseende till de Lån Riksgälds-Contoiret upptager, ehvad rentan är högre eller lägre, icke något Bevillnings-afdrag derå må äga rum.

I anledning af Vållofl. Borgare-Ståndets erinran, att utom Sjö-Assurance-Contoiret äfven finnas andra dylika Associationer, hvadan förhållandet med deras beskattning bör vara enahanda, anser Utskottet att der fråga är om Sjö-Assurance-Contoirets Bevillning bör tilläggas Associationer.

I öfrigt har väl från Vållofl. Borgare-Ståndet blifvit yrkadt enahanda ordning för de särskildta Momenterna i denna §. som i 1812 års Stadga

Stadga är iakttagen, och att till följd deraf det Moment, hvori förordnas, att den särskilta Bevillning som utgår af Vinst-medel bör innehållas der utdelningen sker eller afkastningen och vinsten utfaller, men som detta allmänna stadgande gäller för all Bevillning af dylik egenkap och foljaktelligen äger tillämpning till alla de Inrättningar som i de sist antecknade Momenterna upptagas; så har ock detta föränledt Utskottet, att förflytta berörde Moment till slutet af §.; dock medgifves den förändring i Redactionen att i stället för orden: *kommande denna särskilta Bevillning &c.* må införas: *kommande all sådan Bevillning att innehållas &c.*

7 §. Vid denna §. är af Herr Assessorn von Schantz den anmärkning gjord, att genom den stadgade Bevillningen, 10 procent af Fidei Commiss som hädanefter stiftas, den olägenhet kan uppstå att en Fidei-Commissarie, som sjelf vore medellös och hvilken af första årets revenue icke kunde förvänta sig hvad till Bevillningen utgick, vore blottställd i anseende till Fidei-Commissets bibehållande; hvilken olägenhet utan Kronans lidande kunde derigenom förekommas, att afgiften blefve på fem år fördelad, så att blott två procent komme årligen att erläggas.

Utskottet anser likväl ingalunda vara att befara det en Fidei-Commissarie skulle genom afgiftens utbetalande på en gång sättas i någon förlägenhet och saknar foljaktelligen skäl, att å anmärkningen göra något afseende:

3 Art.

Hos Samteliga Respectiva Riks-Stånden hafva, på skiljaktigt anfordra skal, anmärkningar blifvit gjorda rörande den i 3 Art. bestamda fyllnads-afgift till ersättning för Bränvins Consumtions och Landt-Tulls-afgifterna, hvartill äfven den för hundar bestämde afgiften blifvit anslagen, varandes olika meningar framställda både om de förr projecterade afgifternas tillämplighet och om deras fördelning.

Härvid får Utskottet meddela den upplysning, att den särskilda del i Landt-tullsersättningen till 150,000 R:dr, som vid 1812 års Riksdag blifvit Städerna enskildt såsom Salu Accis och Qvarntulls-afgift påford, och till 30,000 R:dr beräknad, icke ingått i det nu föreslagna sättet för Landttulls-ersättningens gäldande, utan enskildt åligger Städerna hädanefter såsom hittills att betala, hvadan ock genom den öfriga summans fördelning ej större lott blifvit på Landet beräknad, än derå med 60,000 R:dr varit lagd. Men som, enligt hvad från Hoglofl. Stats-Utskottet nu mera blifvit tillkännagifvet, bevillningssumman kan nedsättas 150,000 R:dr mindre än hvartill den förut under Riksdagen provisoriskt blifvit uppgifven, hvarigenom Bevillnings Utskottet alltså blifvit det önskade tillfalle beredt, att projectera jemkning och mindskning i den redan gjorda fördelningen deraf, så anser Utskottet lämpeligt att låta försvinna ej mindre Tredje delen af de i Tredje Artikeln 1 §. stadgade 6 sk. å hvarje Bevillnings R:dr, som erlægges
efter

efter 2 Art. än hela den i samma Artikels 2 §. utsatte personella afgift äfvensom den i 2 Art. för Hundar åsatte afgift, och kommer i följd häraf 3 Art. att lyda som följer:

3 Art.

Fyllnads Afgift:

Denna afgift kommer att utgå till fyllnad i Stats-behofvet såsom ersättning för Bränvins Consumptionen och Landt-tulls Bevillningen med 4 sk. af hvarje Riksdalers Bevillning, och i lika förhållande för ett mindre belopp som taxeras efter 2 Art. och påföres särskildt för hvarje egendom och Lön-inkomst. Den äger dock icke rum å nedantecknade afgifter &c.

Utskottet förmodar att, genom denna förändring, alla de Anmärkningar måge kunna anses förfallne, som i öfrigt hvad denna Artikel angår blifvit gjorde.

4 Art.

1 §. Emedan, på sätt i Vällofl. Borgare-Ståndet är anmärkt, särskildt är förordnad huru förhållas bör med Mantalsskrifningar i Göteborg, så anses nödigt, att sådant bestämmes genom följande Redaction i 1 Mom.

Med Mantalsskrifning i Stockholm och Göteborg förhålles efter hvad särskildt derom stadgas.

I öfrigt anser Utskottet att hvad Herr Professorn Forssell yrkat om Ecclesiastik-Statens personer

soner, det de böra mantalsskrifvas vid den Längden; dit de den 1 Maj foljande året komma att flytta, hvilket äfven Herr Prosten Wickblad utsträckt i allmänhet till alla personer som flytta från ett till annat ställe; vara af Herr Prosten Thyselius, enligt Hög. Prest-Ståndets Protocoll, behörigen vederlagdt och således ej erfordra något vidare svar.

Vid 6 Mom., som innehåller att enär större eller mindre del af en Sockens innevånare finnas Mantalsskrifne i ett annat district, bör ett af vederbörande Pastor undertecknad Utdrag af Husförhållningen till nödiga upplysningar företes, har i Högvärdiga Prest Ståndet blifvit yrkadt det tillägg, att berörde Utdrag borde genom Sockne-innevånarnes försorg företes vid Mantalsskrifningen; men emedan en sådan förhindelse innefattar en Embets-åtgärd, hvilken Presterskapet i stället för egen inställelse vid Mantalsskrifningen ofelbart åligger iakttaga, och destomindre kan de Skattskyldige åläggas, som densamma visserligen skulle hos dem komma i förgätenhet, enär de deraf hvarken hafva att vänta nytta eller skada, ty kan anmärkningen i denna del af Utskottet icke godkännas.

2 §. Herr Doctor Ekelunds i Högvärdiga Prest-Ståndet väckta motion att Berednings-Comitéerna å Landet måtte försvinna, anses vara af flera Ledamöter inom samma Stånd vederlagdt och tarfvar således icke att af Utskottet besvaras.

2 §. 2 Mom. Enligt hvad Herr Prosten Falk föreslagit, att i de Kungörelser Konungens Befallningshafvande utfärdar om Berednings-Comit-

mitéernas sammanträden bör till verderbörandes underrättelse införas de föreskrifter, hvilka skola lända Berednings-Comitéen till efterrättelse, anser Utskottet följande redaction af 2 Mom. vara tillämplig.

Konungens Befallningshafvande bestämmer, så fort sig göra låter, Terminerna för Berednings-Comitéernas sammanträden. De Kungörelser, hvilka härom inom hvarje Fögderi utfärdas och upplåsas, skola innehålla tydliga föreskrifter om de uppgifter, hvilka de Skattskyldige åligger, att vid Berednings-Comitéen afgifva och hvad af Comitéen själf vidare iakttagas bör.

4 Mom. Af den anledning att besutne personer inom hvarje Socken icke allestädes skola vara att tillgå af alla klasser och ej eller inom den nästgränsande Socken, anser Utskottet att då besutne personer i berörde måtto saknas, må till Ledamöter i Berednings-Comitéen vid slik brist äfven inväljas sådana personer, som, inom Socknen boende, äro stadde i *Kgl. Majts och Kronans Tjenst.*

6 Mom. Bevillnings-Utskottet anser af stadgandet i 6 Mom., att flera Socknar inom ett större eller två mindre Pastorat är tillåtet förena sig om en Berednings-Comitée, vara en ofelbar följd att Berednings-Comitéen icke i annat än detta fall må utom Socknen hållas. I anseende till Herr Prosten Blomdahls yrkade förbehåll, att denna föreskrift måtte varda till iakttagande närmare bestämd, finner Utskottet vid slutet af berörde 6 Mom. följande tillägg böra äga rum: "Endast i det fall som ofvan nämmt

nämnt är må Berednings-Comittée hålla dess sammanträde utom Socknen."

Enär utan hinder af hvad i 12 Mom. stadgas, att Hemmans-ägare böra det värde uppgifva, hvar till de anse deras egendom böra uppskattas, det blifvit lemnadt Berednings-Comittée i det efterföljande 16 Mom. öppet, att utan hinder af det således uppgifna värdet höja, men icke nedsätta detsamma, i enlighet med de upplysningar, som angående rätta värdet kunna inhämtas; så anser Utskottet sig icke kunna i anledning af Herr Grefve Henning Gyllenborgs gjorda hemställning, att ägarens skyldighet till värdets uppgifvande måtte försvinna, tillstyrka någon förändring i hvad derom nu lika som förr blifvit förordnad.

Af särskilda Ledamöter inom Höglofl. Ridd. och Adeln, samt Högvärdiga Prest-Ståndet, äro i anseende till Hemmans värdering å Landet, åtskilliga anmärkningar gjorde, nemligen: af Herr Grefve Henning Gyllenborg, att Hemmans areala rymd och godhet, samt åtföljande onera måtte utgöra värderings grunden; af Friherre Cederström, att hans förslag i denna del måtte lända till rättelse; af Herr Friherre Staël von Hollstein, att sista försäljnings-priset icke måtte lända till någon föreskrift; af Herr Doctor Rehnström, att försäljnings priset endast måtte tjena till ledning och icke till någon rättelse, med mera.

Till besvarande af dessa anmärkningar, anser Utskottet sig endast behöfva gifva anvisning å 19 Mom. i 2 §., af innehåll: "att vid all egendoms-

doms värdering noggrannt afseende bör göras å jordmånens beskaffenhet, åbyggnad, belägenhet, afsättnings-tillfälle, förmåner och onera samt den möjligaste öfverensstämmelse iakttagas i anseende till värdet af lika beskaffade egendomar jemte ortens gångbara pris, så att någon egendom icke värderas lägre än den efter vederbörandes samvetsgranna pröfning kundekomma att gälla om den skulle försäljas."

Dessa reglor förmodar Utskottet i allmänhet vara tillämpliga till alla orter och mera säkra, än hvad annan värderings method som kunde föreslås, heldst locala omständigheter förändra beskaffenheten, och en sådan method, ehuru möjligen användbar å vissa orter, likväl skulle sakna en rättvis tillämpning å andra.

Vid 22 Mom. Angående Taxering af Bruk och Bergverk har Herr Hammarhjelm anmärkt, att vid sådana Bruk, der Smides-rättighet icke är inskränkt till något visst belopp, skall den stadgade föreskriften, att den tillätne Bruks-tillverkningen bör beskattas och beräknas till lika värde som Kronans Hammarskatts-pris, icke vara tillämplig, hvarföre ett ytterligare stadgande, å de i öfrigt anförda skäl, blifvit föreslaget.

Efter inhämtad upplysning om detta förvetande, anser Bevillnings - Utskottet följande tillägg till 22 Mom. vid slutet, vara af nöden: *De Bruk som äga oinskränkt Smides rättighet, skola erlägga Bevillning för Smidet efter beloppet af deras årliga tillverkning, hvilken af vederbörande Tjenstemän bör till dess verklighet vitsordas.*

35 Mom. I anledning af Hedervärda Bonde-Ståndets anmärkning om ansvar för den,
som

som vid Berednings-Comitéen uteblifver med sin uppgift, antager Utskottet den i stället föreslagna redaction, sålunda: *Den som förfallolöst uteblifver och ej sjelf eller genom Ombud sin uppgift till Berednings-Comitéen aflemnar, Böte &c.*

3 §. 19 Mom. I anledning af Herr Prosten Doctor Stenhammars anmärkning vid föreskriften, att Debet-sedlarne, som utfärdas, skola specifikt upptaga den Skattskyldiges Bevilling, anser Utskottet meningen derigenom kunna förtydligas, att näst efter ordet *Specifikt* tilläggas, *enligt hvarje Artikel &c.*

4 §. 2 och 3 Mom. Herr Mannerstam har såsom felaktigt anmärkt den föreskrifne proportionen imellan Ledamöterna i Städernas Taxeringar och yrkat att den öfvervigt, Borgerskapet städse skall äga genom ett större antal Ledamöter i förhållande till de öfriga Taxeringsmännen af Adeln, Prest- och Ofrelse Ståndspersoner, måtte hvad Stockholm angår, derigenom förekommas, att antalet af Borgerskapets Ledamöter antingen må nedsättas till hälften eller ock de öfriga Ståndens Ledamöter ökas i samma förhållande, hvilken anmärkning, med skiljaktighet i antalet, Herr Mannerstam äfven utsträckt till öfriga Städerna.

I sammanhang härmed förekommer äfven Vallofl. Borgare Ståndets i den del gjorda anmärkning mot föreskriften i 3 Mom., att i de Städer, der klasser finnas inom Borgerskapet, bör ett efter styrkan af hvarje klass afpassadt antal Ledamöter inom densamma väljas till Taxeringsmän. Utskottet får härvid erinra, att anledningen

gen

gen till ett större antal Ledamöter bland Borgerskapet, än af de öfriga Stånden, härleder sig från den större tillgång, som finnes på Borgare, än på personer i de öfriga klasserna, af hvilka sistnämnde det behöfliga antalet ej möjligen skulle kunna inom hvarje Stad eller ens inom orten deromkring erhållas, hvilket erfarenheten derigenom bestyrkt, att äfven i nu varande förhållande det inskränkta antalet af öfriga Stånden sällan är att tillgå. Utskottet har dessutom genom den föreskrift, att der klasser inom Borgerskapet finnas i Städerna, böra Ledamöter inom hvarje klass väljas till Taxeringsmän, sökt att sätta något Correctiv emot den ofvervigt i röster, som af ett större antal Ledamöter bland Borgerskapet kunde vara att befara, heldst det icke kan vara Utskottet obekant, att om än möjligen någon connivence skulle finnas mellan Ledamöter inom hvarje klass, så gäller densamma likväl icke klasserna imellan, och vid detta förvetande, samt då af den supponerade minoritetens stadgade rätt, att i Protocollet anteckna dess skiljaktiga tanka vid Städernas Taxering, Pröfnings-Comitéen har anledning att, med fästad uppmärksamhet derå, rätta det som kunde finnas felaktigt, anser Utskottet sig destomindre kunna göra någon förändring i proportionen mellan Ledamöternas antal, som det sammanräknade antalet ingalunda kan förminskas, så vida erforderlig kannedom icke skulle komma att saknas om de Skattskyldiges vilkor, eller Taxerings-Comitéerna, i synnerhet i Stockholm och de större Städerna, skulle sättas utur stånd, att verkställa

ställa och fullända arbetet, med den skyndsamhet och ordning som vederbör.

Genom detta yttrande förmodar Utskottet sig äfven hafva ådagalagt anledningen till den särskilta föreskrift, att Taxerings-Ledamöter alltid böra finnas af hvarje klass, der klasser inom Staden existera, och att Vållofl. Borgare Ståndets anmärkning alltså med det samma är förklarad; finnande Utskottet tillika öfverflödigt att, såsom sistnämnde Stånd yrkat, stadga någon särskilt tillåtelse för Städerna, att vid Taxering dela sig på två divisioner, heldst slikt icke kan vara betaget de Städerna, der behovet sådant påfordrar och tillfället medgifver; enär likväl dervid tillika iakttages att dessa särskilta divisionernas åtgärder sedermera in Pleno förekomma.

4 Mom. Sedan den i 1812 års Bevillnings-Stadga antagna föreskrift angående Academiska Taxeringarna, att de under Rectors ordförande skulle förrättas af Academie Statens Ledamöter jemte tvänne personer af Stadens Borgerskap, blifvit, enligt Utskottets pluralitet, vid det nu projecterade Förslaget förändrad sålunda, att de hädanefter borde verkställas under Landshöfdingens ordförande af Ledamöter inom Academie-Staten och Borgerskapet till ett lika belopp, samt af 2:ne Personer af Adeln, två af Prest-Ståndet och två Stånds-Personer, så har Hög. Prest Ståndet emot sistberörde stadgande gjort anmärkning och yrkat, att med Academiska Taxeringarna måtte förblifva på sätt förut varit förordnad. Såsom skäl härtill är anfördt, att Rikets Academier, enligt deras grundförfattningar,

ningar, som i århundraden bibehållits orubba-
de, varit vid ett sådant beskattningssätt bibe-
hållna och att, då vid 1809 och 1810 årens Riks-
dagar denna rätt blifvit hos då varande Bevill-
nings Utskott ifrågakälld till rubbning, har den
samma icke desto mindre blifvit godkänd; vid
hvilket förevetande ej något skäl nu skall vara
för handen att deruti göra en, i ingen måtto
gagnelig, förändring.

I betraktande häraf och då Högvördiga
Prest - Ståndet yttrat dess enhälliga åstundan
vara, att vid urgamla bruket i omförmälte del
Academierna måtte bibehållas, samt i vanliga
taxerings-sättet i öfrigt icke någon förändring
blifvit gjord och vid Pröfnings-Comitéen i allt
fall öppet tillfälle är för handen, att granska
Taxeringarna utan allt undantag, ehvad de röra
Academierna eller andra Stater, anser Utskottet
sig äga skälig anledning att, med förändring af
dess förra yttrande, tillstyrka att med Academi-
ska Taxeringarna må jemväl hädanefter för-
hållas på sätt genom 1812 års Stadga är derom
förordnad och hvilket, så vida det af Riksens
Höglofl. Ständer godkännes, bör vid Redaction-
en iakttagas, hvarvid tillika observeras att i
stället för *Läns-Comitée* bör i slutet af detta
Moment införas *Pröfnings-Comitée*.

16 Mom. Då i anseende till värdets be-
stämmande å fastigheter i Städerna, i enlighet
med det värde hvartill de blifvit brandförsäkra-
de, Bevillnings-Utskottet föreskrifvit, att för verk-
ställigheten häraf ej mindre Allmänna Brandför-
säkrings - Directionen, än i afseende på Stock-
holms

holms Stads Brandförsäkring, Öfver Ståthållaren skulle åligga att låta upprätta och infordra förteckningar öfver de beviljade Brandförsäkringar, har Utskottet i denna föreskrift ord från ord följt och infört stadgandet derom i Kongl. Kungörelsen den 9 October 1822; och som af berorde innehåll är uppenbart, att Allmänna Brandförsäkrings-Directionen åligger upprätta Förteckningarna derstädes, samt Öfver-Ståthållaren att infordra Förteckningarna från Stockholms Stads Brandförsäkring, så kan Utskottet, oansedt hvad Herr von Hejne, enligt Höglofl. Ridderskapets och Adels Protocoll samt Vållofl. Borgare Ståndet anmärkt, icke finna detta stadgande behöfva förtydligas genom annan föreskrift än den högst åberopade Kungörelse ordagrant innehåller.

5 §. i Mom. Sedan Utskottet i frågan om Pröfnings-Comitéens befattning gjort det tillägg i 1812 års derom meddelta föreskrift, att Pröfnings-Comitéerna ägde att granska Taxeringarna äfven i afseende på rörelse, näring och löneinkomst, så har hos Vållofl. Borgare-Ståndet blifvit yrkadt, att detta tillägg, såsom efter förmenande sträckt utöfver rätta afsigten, måtte försvinna och Pröfnings-Comitéens befattning inskränkas inom förra stadgandet, att blott granska Taxerings-Förrättningarna och jemka uppskattningar å egendomarna, hvaremot särskildt af en Ledamot derstädes, Herr Lagmannen Noræus, ett motsatt förhållande blifvit yrkadt, samt att till vidare bestämmande af Pröfnings-Comitéernas vidsträcktare befattning, genom särskildt tillägg af ordet i öfrigt, det måtte bestämmas att

Pröf-

Pröfnings-Comitéen ej blott med anledning af Anmärkningar mot Taxeringarna, utan äfven af de skäl Comitéen sjelf i öfrigt finner för handen vidtaga alla nödiga rättelser.

Utskottet har genom det anmärkta tillägget icke haft för afsigt uppdraga Pröfnings-Comitéerna en mera vidsträckt åtgärd än dem genom 1812 års stadgande varit tillagd, utan blott att förtydliga hvad genom den föreskrifna granskningen af Taxerings-Förrättningarna åsyftades; och som i följd af berörde allmänna stadgande Pröfnings-Comitéerne allt hitintills ingått i Författning att granska ej blott Fastigheters värden, utan äfven Vederbörandes uppgifter af deras behållna Inkomst, genom Handel och Näringar, med mera; så anser Utskottet ej något gällande skäl för handen, att ändra den föreskrift, som blifvit nu närmare bestämd och förtydligad, och hvilken förut varit efterlefvad. I stället för att borttaga något af den nya redactionen, anser Utskottet deremot det af Herr Lagmannen Noræus yrkade tillägg af ordet: *i öfrigt* böra införas på det anvista stället, såsom hvarigenom Pröfnings-Comitéens åsyftade befattning och område än närmare uttryckes.

Sedan Bevillnings-Utskottet i 2 §. 1 Mom. föreslagit att Sockne-Beredningarne skola vara fullbordade inom April månads utgång; i 3 §. 2 Mom. att Taxerings-Comitée på Landet skall vara slutad inom Juni månads utgång; i 4 §. att Taxering i Städerna bör förrättas inom samma tid som för Landet är förordnad: i 5 §. 4 Mom. att Taxerings-Comitéernas Protocoll, Handlingar
och

och Längder skola inom tolf dagar efter förrättningarnas slut insändas till Konungens Befallningshafvande, som enligt 3 Mom. utsätter och kungör dagen till Pröfnings Comitéens sammanträde, med iakttagande af sex veckors rådrum från den tid Taxeringarne blifvit fulländade, så att besvär öfver Taxeringarnes åtgärd må kunna hos Pröfnings Comitéen anföras, samt uti 7 § att Besvär öfver Debiteringsfel böra anföras hos Konungens Befallningshafvande inom sex veckor från den dag den Skattskyldige Debet-sedeln undfått, samt ytterligare i 3 §. 18 Mom. förordnat att Debet-sedlar icke skola utgifvas förr än sedan Taxerings och Pröfnings Comitéernas göromål blifvit fulländade, likväl så skyn-desamt derefter att de skattskyldige, inom sex veckor förr än Uppbördstiden infaller, måge kunna dem afhämta, för att gagna rättigheten till besvärs anförande, så har dels af en Ledamot hos Höglofl. Ridderskapet och Adeln, Herr von Heyne, dels ock af Vallofl. Borgare Ständer blifvit yrkadt, dels att Debet sedlarne måtte till vederbörande utgifvas skyndsamt efter det Taxeringarna blifvit fulländade, dels att klagomål ej mindre öfver Taxerings- än Debiteringsfel måtte få anföras hos och prövas af Pröfnings - Comitéen, dels ock att tiden för besvärs anförande, i hvilket afseende som heldst måtte blifva förlängd och närmare än som skedt, bestämd.

I anledning häraf får Utskottet meddela den upplysning, att som Debet-sedlar icke kunna utgifvas förr, än Uppbörds boken är forfattad, och denna måste vara fri från alla förändringar,
hvaraf

hvaraf följer, att Uppbördsbok icke möjligen kan författas förr än taxeringarnas åtgärd blifvit af Pröfnings - Comitéen granskad, hvarförutan det skulle lända till oreda och onödig tidspillan, om de skattskyldige först skulle afhämta Debet-sedlarna och sedermera aflemna och ytterligare återfå dem, för att deruti få införde de rättelser, hvilka ske vid Pröfnings Comitéen, så visar sig häraf uppenbart, att ordningen fordrar, det Debet-sedlar icke kunna utfärdas blott på grund af Taxeringarnes åtgärd, utan måste dermed afbidas till dess Pröfnings - Comitéen derå meddelt sanction eller rättelse.

Vid detta forevetande är det ock lika synbart att då Debet-sedlar ej kunna meddelas förr, än efter det Pröfnings-Comitéerne fulländat deras arbeten, kan ock klagan öfver Debiteringsfel ej hos Pröfnings-Comitéen äga rum, hvilket åtgärd dessutom skulle för Pröfnings Comitéen medföra en oberäknelig tid till dess sammanträden, äfvensom det ligger utöm gränsen af dess bestämmelse, som är att blott pröfva den Taxerings Comitéerna tillhörande befattning.

Hvad åter angår tiden för klagan vid Pröfnings-Comitéen öfver Taxeringarnes åtgärd, så anser Utskottet skäligt tillstyrka dess förlängning från sex veckor till två månader, räknadt från den dag Taxeringen hölls, äfvensom och på det vederborande å landet ej måge sakna underrättelse om den åtgärd Taxerings-Comitéen vidtagit, Häradsskrifvarne skola vara förbundne att genast till Socknen aflemna ett Utdrag öfver de vid berörde förrättning fastställda egendoms vär-

den, så vidt någon ändring vid Taxeringen skett i Beredningens åtgärd; hvilket uti Bevillnings-Förslaget bör å lämpligt ställe införas, ävensom Utskottet tillstyrker, att tiden för Besvär öfver Debiteringsfel likaledes må till två månader förlängas.

4 Mom. I stället för *Krono-Fogde* kommer, enligt gjord anmärkning, att införas *Vederbörande Uppbördsman*, hos hvilken den, som vunnit ändring i hvad ålagdt blifvit, bör återfå det som för mycket vore utbetaldt.

7 Mom. I Högv. Prest-Ståndet är anmärkning gjord, att den Pröfnings-Comitéens Ledamöter tillagde ersättning för deras uppehälle med 1 R:dr om dagen, jemte skjuts för två hästar, icke möjligen kan svara till kostnadens bestridande och att två R:dr vore den mindsta summa som borde bestämmas; men Utskottet finner intet skäl att frångå sitt härutinnan förut fattade Beslut.

11 Mom. Af anförda skäl har en Ledamot hos Höglöfl. Ridderskapet och Adeln, Herr A. M. Berghman, gjort anmärkning emot den till en proCent bestämda ersättningen af Uppbörden för kostnaders bestridande vid Taxeringarna, med mera, egentligen i anseende till den större del deraf Häradsskrifvarne, nu mera än förr, komma att för deras besvär deri njuta.

Utskottet har sett sig föränlåtet att från $\frac{1}{2}$ till en hel proCent höja afdraget å Uppbörden, till bestridande af de flera kostnader som åtgå; och till denna förhöjning har egentligen bidragit det tractamente, hvilket blifvit Ledamöterna i Prof-

i Pröfnings-Comitéen tillagdt, så att fastän afseende äfven tillika blifvit fästadt å något vederlag till Häradsskrifvarne, i stället för den inkomst de förlorat, derigenom att särskildt Debet sedel för Capitations-afgiften m. m. nu vidare icke kommer att äga rum, sedan förra stadgandet om anticipationen upphört, har likväl sistnämnde omständighet icke ensamt verkat till proCentens förhöjning, hvarföre ock Utskottet ej kan frångå hvad i afseende derpå förut är tillstyrkt.

Vidare och hvad angår Herr Prosten Doctor Ströms jemte flera andra Ledamöters i Högv. Prest-Ståndet yrkade förbehåll, att den å Rikets hela Uppbörd belöpande proCenten må på det sätt fördelas, att alla vederborande utan afseende på en större eller mindre Uppbörd inom hvarje Län, måtte i densamma njuta lika del; så anser Utskottet sådant destomindre kunna äga rum, som slikt skulle föranleda till mycken oreda och hinder i sjelfva uppbörd, utan anser Utskottet den utväg hädanefter som hittills vara öppen, att i anledning af Konungens Befallningshafvandes skeende underdåniga anmälan, från de orter der, genom Uppbördens ringa belopp, proCenten blifver otillräcklig till kostnaders bestridande och vederbörandes ersättning, hos Kongl. Maj:t derom göra underdånig anmälan, för att af tillgängliga medel vinna sådant anslag, som för behovet kan erfordras; hvaremot och på sätt i Vållofl. Borgare Ståndet yrkadt är, vederbörande i Städerna, som vid Taxeringarna äga befattning, måga tillerkännas andel

del af den inom hvarje Stad belöpande proCent, deri dock lika litet i Städerna som å Landet någon andel kan Uppbördsmännen tillerkännas.

5 Art.

1 §. 5 Mom. Vällofl. Borgare-Ståndets anmärkning godkännes i den del, att i stället för ordens uppställning *med bifogande såsom verificationer af specifika Sjömans-rullor*, skall samma tanka uttryckas genom foljande ordställning: *samt med bifogade specifika Sjömans-rullor verificera.*

2 §. 3 Mom. Angående Afkortnings Längd är stadgadt: *I Städerna skall denna Langd dessutom af Taxeringsmännen granskas och verificeras etc.*

Den af Véllofl. Borgare Ståndet gjorda anmärkning, att i stället bor stadgas det Afkortnings-Längd-n skall af Magistraten och minst tvänne af Taxeringsmannen granskas, *verificeras, och underskrifvas*, finner Utskottet skäligt antaga.

3 §. 1 Mom. 2 punkten Hederv. Bonde-Ståndet har vel yckat, att den lindring i Bevillningen måtte tillerkännas Bevarings-Manskapet, då det på längre eller kortare tid blifver till exercice commenderadt; men Utskottet finner, att med Bevarings skyldigheten är ovilkorligen förenadt nödvändigheten, att genom öfning vinna färdighet till tjenstgöring, och att då Bevarings-Manskapet blifvit friadt från Capitations-afgift för det år, hvarunder det utgjort Garnisons- eller Fält-tjenst, kan någon befrielse derutöfver ej skäligen äga rum. I sammanhang
här-

härmed kan icke eller, oansedt hvad Herr Biskoppen Doctor Almqvist yrkat manskap vid extra rotering njuta slik befrielse till godo, heldst berorde manskap i fredstid icke är underkastadt hvarken inställelse vid årliga Exercitie-möten eller andra skyldigheter, hvilka det Indeldta och Värfvade Krigsfolket äfven i fredstider åligger.

Vid den föreskrift Utskottet i samma punkt förenat med lindring i Bevillning för torftiga Krono-Nybyggare under frihets år, att nemligen på Berednings- och Taxerings Comitéerna skulle bero, att profva deras belägenhet och behof af en sådan lindring, hafva i Hederv. Bonde-Ståndet Riksdagsmännen för Jemtlands och Vester Norrlands Län yrkat, att befrielsen borde vara *ovilkorligen* bestämd såsom genom utkomna Författningarna dem forut tillaggd, och ej få bero på Taxeringsmännens omdöme; men då, så vidt Utskottet har sig bekant, den befrielse Författningarne i berörde fall meddela, endast rorer sjelfva jorden, men icke den af Rikets Hoglofl. Ständer bestämda Capitations afgiften, så kan någon förändring i berörde stadgande af Utskottet icke medgifvas.

1 Mom. 4 punkten. Bevillnings-Utskottet har sjelf bemärkt att den i 4 Mom. Studerande Ungdomen tillerkände befrielse från Bevillning, så vida de ej för enskildt undervisning njuta lön mindst till 150 R:dr, afser den Bevillning som i 2 Art. omförmäles, heldst de Studerande förut genom gällande Författningar äro från personlig afgift befriade så länge de studier

dier idka, och hvilket alltså vid nu förnyad redaction kommer att iakttagas.

Samma §:s 6:te punkt. Den befrielse Manufacturister, Fabriks-idkare och sådana Handlande i Eskilstuna Fristad, som i Kongl. Förordningen den 22 Februari 1787 omförmäles, blifvit af Utskottet tillaggd, har Vållofl. Borgare-Ståndet förment böra helt och hållet förfalla; men emedan Eskilstuna Fristads Arbetare genom särskildta äldre Författningar blifvit tillerkände frihet från all personlig Bevillning för sig sjelfva, hustrur, barn och tjenstehjon, af hvilken förmån de genom Riksdags-Fullmäktigen för nämnde Stad Herr Lagman Schenström yrkat att få sig begagna, ty anser Utskottet dess derom redan meddellda yttrande böra lända till rättelse, hvaremot detsamma, så vidt det angår Handels-Classen, må förfalla, enär de skäl, som för Manufactur-Arbetarne gälla, icke kunna äga lika vidsträckt tillämpning för de Handlande, för hvilka Riksdags-Fullmäktigen ej eller, så vidt det Vållofl. Borgare-Ståndets Protocoll utvisar, någon dylik befrielse i fråga ställt.

2 Mom. Till förtydligande af den afsigt, att Löne-innehafvare äro från Bevillning frie, då lönen ej öfverstiger 300 R:dr, medgifves den af Vållofl. Borgare-Ståndet gjorde anmärkning, att genom tilläggande af ordet: *sammanlagdt* 300 R.dr, bör utmärkas, att då någon person innehafver särskilta löner, bör deras belopp sammanräknas: och som genom anteckning af Presterskapets Adjuncter, bland de Extra Ordinarie Tjenstemän, hvilka blifvit tillaggd frihet från

Bevill-

Bevillning, egentligen åsyftar, att äfven utmärka Adjuncternas enahanda frihet från afgift, då deras löne-förmåner ej kunna anses till 300 R:drs belopp, men hvilket dessutom är en följd af allmänna stadgandet i detta fall, så finnes på sätt sistnämde Stånd anmärkt, Adjuncternes införande å sistnämde ställe vara öfverflödigt, och alltså böra vid Redactionen förbigås, hvaremot och ehuru jemväl från samma Respectiva Stånd blifvit yrkadt, att föreskriften borde försvinna som i 4 punkten 2 Momentet är gifven om frihet från Bevillning för Författare af Dagblad och Månads-skrifter, som sprida allmänt nyttiga kunskaper eller hvaraf inkomsten är ad pios usus anslagen, så kan likväl Utskottet icke finna skäl, att dertill lemna bifall, såsom stridande emot den pligt Samhället åligger att heldre befordra allmän upplysning till allmänt gagn, än att betunga dem, som äga snille och hog, att sig dermed sysslosätta eller att minska de förmåner, som genom dylika Dagblad. åsyftas för nyttiga Inrättningar.

Vällofl. Borgare-Såndet har tillika yrkat att i 5 punkten, som angår befrielse från Bevillning för Kronans och andra Allmänna Byggnader, bör i stället för *Kronans och Statens* införas *Kronans och Städernas etc.*; men som under benämningen af *alla andra Allmänna Byggnader* ovedersägligen innebegripas Städernas allmänna hus, så anses meningen genom den yrkade förändringen ej kunna mera bestämdt uttrycka rätta afsigten; hvaremot och på det, enligt hvad hos Höglofl. Ridderskapet och Adeln af Herr von Heyne

Heyne finnes erinradt, berörde förmån ej må utsträckas och tillämpas till sådana hus och byggnader, som för Kyrkor, Städer eller Allmänna Verk uppköpas, utan att till något visst allmänt behof anslås, Utskottet anser den anmärkte 5 Punkten böra äga följande ordalydelse: *Kronans och Statens jemte andra till allmant behof anslagne Byggnader, Verk och Inrättningar, Sockne-Magaziner, Bostalls-hus och sådana som höra till Barmhertighets Inrättningar i Städer och på Landet etc.*

Hos Höglofl. Ridderskapet och Adeln har Herr Gahn af Colqohoun anmält, att genom Kongl. Maj:ts uppå Rikens Höglofl. Ständers underdåniga hemställning den 23 Jan. 1770 utfärdade Nådiga Forklaring öfver 1752 års Bostalls Ordning, afloningen till vederhörande Tjenstemän, i den då inrättade Militiz-Bostalls-Cassan, i anseende till deras utvidgade befattning, skulle i evärdeliga tider vara skyddade och undantagne från all slags Bevillning och Gravation af hvad namn det vara må, och som Rikens Höglofl. Ständer vid alla från samma tid sig åtagna Bevillningar icke återkallat berörde foreskrift, hvaraf dess bibehållande synes vara ostridig, så har Herr Gahn yrkat, att stadgandet derom måtte upplifvas till framgen rättelse.

Utskottet anser dock den härom nu väckta fråga innefatta en sådan Motion, som nu mera ej kan uptagas, då inom den tid, Riksdags-Ordningen stadgar, fråga derom i behörig ordning ej blifvet väckt.

4 Mom. Den lindring i Bevillningen, som blifvit tillagd Allmogen, Torpare m. fl., då de hafva

hafva fyra minderåriga Barn, kan, oansedt hvad derom yrkadt är, Utskottet icke utsträcka utöfver den i detta Mom. upptagna från äldre tider följda föreskrift, men i anseende till det olika värde som å Hemman äger rum på särskilda orter, anser Utskottet till främjande af det genom befrielsen åsyftade ändamål, att densamma ej må tillfalla sådana Hemmans ägare, som, ehuru blott innehafvare af $\frac{1}{4}$ -dels Hemman, likväl medelst Hemmanets värde kunna betraktas såsom formögne, skäligen förordna att Hemmansvärdet ej bör öfverstiga 1000 R.dr, så vida lindringen skall kunna ägaren deraf tillerkännas. Den af Hedervärda Bonde Ståndet föreslagna förändrade Redaction af 5 Mom., angående lindring för Allmogen i Herjedalen, en del af Allmogen i Stora Kopparbergs Län samt Oster och Vester-Dahls Fogderi, åsyftar blott att uttrycka det lindringen endast bör sträcka sig till hälften af hvad 1 och 2 Art. ålägga; och som detta instämmer med hvad Utskottet i detta ämne beslutat, ehuru ordet *till hälften* kommit vid Expeditions renskrifning att uteslutas, så bör ock denna omständighet i Redactionen af Författningen iakttagas; men ehuru för Allmogen i Elfsborgs och Bohus Län ersättning genom lindring i Bevillningen blifvit ytterligare äskad för deras lidande under Norrska kriget, genom skjuts och Inqvarteringar, Trouppers förplågning med mera, så kan Bevillnings-Utskottet likväl icke derom lemna annat yttrande, än redan är meddeladt, till ändring hvare ej några förnyade skal förekommit.

I anledning af Herr Lagmannen Nensens hos Vållofl. Borgare-Ståndet gjorda Anmärkning, har samma Respectiva Stånd yrkat att den eftergift af $\frac{1}{3}$ i Bevillningen, i jemnförelse med 5 Classens Städer, som genom 1812 års Stadga blifvit till och med år 1814 förunnad de i Östersunds Stad bosatte Borgare, hvilka der idka rörelse och näring, måtte dem förunnas och vidare fortfara till nästa Riksdag, emedan ortens behof af berörde Stads tillvarelse och förkofran skall med Innevånarnes meddellösa tillstånd till en slik lindring föranleda, heldst densamma i någor måtto kunde bidraga till förbättrande af Innevånarnes vilkor och Näringarnes tilltagande.

Med billigt afseende härå och då enligt 1813 års General Sammandrag öfver Bevillningen densamma af Borgerliga Rörelsen i Östersunds Stad endast utgjort 146 R:dr 39 sk., hvadan allmänna förlusten af tredjedelen i en slik summa är mindre kännbar för Staten, så anser Utskottet sig äga fog att tillstyrka, att *lindringen till en tredjedel i Bevillningen efter 2 Art. må till nästa Riksdag förunnas de Innevånare i Staden som Borgerlig näring och rörelse idka.*

I öfrigt anser Utskottet att hvad Herr Lagmannen Landberg i Vållofl. Borgare-Ståndet yrkat, det måtte vid redactionen af Bevillnings-Stadgan å alla de ställen der fråga i allmänhet är om Magistraterna i Städerna, i anseende till Stockholm tilläggas, *Handels-Collegium,*
inne-

innefatta en omständighet som lämpeligen bör iakttagas, samt att Formulairer för uppgiften till Mantalsskrifningen, enligt Högvärdiga Prest-Ståndets erinran, och Register till sjelfva Författningen, enligt Vallofl. Borgare Ståndets anmälan, oundvikeligen böra upprättas och sjelfva Författningen bifogas.

Sluteligen kan Utskottet icke undgå att sjelf finna och anmärka hurusom dess härmedelst afgifne svar kommit att innefatta mera vidlöftighet än Utskottet både förmodat och önskat, för att icke vid granskningen deraf allt för länge sysslosätta och uppehålla Riksens Höglofl. Ständers uppmärksamhet; men då Utskottet ansett dess pligt åligga, att upptaga alla de framställda anmärkningar och att, med lika fullständighet vid de mindre som vid betydligare delar deraf, anföra de skäl, hvilka till dess afgifna förklaring i hvarje fall föranledt; så har Utskottet förmodat, att i denna dess afsigt skall finnas gällande skäl för dess Principaler att med bifall och benägenhet anse hvad Utskottet således tillgjort; hvilket allt Riksens Höglofl. Ständers upplysta granskning vordsammeligen underställes. Stockholm den 16 Juli 1815.

På Höglofl. Riddersk.
och Ad. Ledamöters
vägnar

Carl Stellan Mürner.

På Högv. Prest-Stån-
dets Ledamöters
vägnar

Olof Bjurbäck.

1468

Den 17 Juli.

På Vållofl. Borgare-
Ståndets Ledamoters
vägnar
Nils Linnelius.

På Hederv. Bonde-
Ståndets Ledamoters
vägnar
Joh. Magn. Wessing.

Henr. Christ. Zaar.

*Utdrag af Protocollet, hållet inför
Riksens Höglofl. Ständers Bevillnings-Utskott vid Urtima Riksdagen i Stockholm d. 17 Juli 1815.*

S. D. Under öfverläggningarna om 3:dje Artikeln uti förslaget för den blifvande Bevillningen yttrade Herr Kongl. Hof Predikanten Thyselius foljande:

”Jag har icke funnit mer än 2:ne meningar i frågan om den nedsättning, som bör ske å Bevillnings-summan, i anledning af nu yppade tillgångar, den ena, att hela 3:dje Artikeln kunde både till Medborgares lättnad och till vinnande af den högsta enkelhet i beskattningen alldeles försvinna, den andra, att Hemmansafgiften för Bränvins Bränningen, såsom för den förmogne mer betungande, måtte jemte en tredjedel af 3:dje Artikeln borttagas.

Då jag isynnerhet hört detta sista, ehuru med svaga skäl, med stark ifver yrkas, har farhågan, att jag, som varit af en motsatt tanka, väl kunde i mitt begrepp hafva blifvit villford, föranlåtit mig att noga undersöka, hvilka personer af det ena eller andra hade mer eller mindre fördel, och genom en sådan undersökning har det blifvit gifvet, att af 3:dje Artikelns borttagande, alla de af tjenande och arbets-klassen, som hafva någon Bevillning efter 2:dra Artikeln, de som hafva Hemman under 1,000 R:drs värde, Stadernas Borgerskap, Embets-

betsmän och Tjenstemän, samt ändteligen alla som icke tillverka Bränvin, af hvad stånd och vilkor som heldst, draga den mesta fördel; att för dem, som hafva Hemman af 1,000 R:drs värde, det kan vara likgiltigt, hvilkendera anstalten som vidtages; Men att accumulerade förmögenheter, eller ägare af större egendom, som Bränvins-bränning utöfvar, har en gifven vida större förmån deraf, att Hemmans-afgiften borttages; att således för mig enskildt detta sista är ojemförligt mera båtande. Som jag likväl anser en ringare förmögenhet, mera än en större, behöfva lindring, och när lindring gifves, den fattige ofelbart först böra komma till åtnjutande deraf, och alla Medborgare-klasser i ett lika förhållande få den dela, Förmögenheten dessutom vid detta Riksmöte redan njutit så mycken skonsamhet, att om den vidare utsträcket, sådant kunde föranleda dertill, att vid ett kommande förändrade principer och en progressiv Bevillning åter införas, så måste för min del jag tillstyrka det förra, eller 3:dje Artikelns borttagande, utan att, sedan saken af mig blifvit upplyst, vidare anse mig med styrka böra strida emot den större lindring, Höglofl. Utskottets pluralité kunde bevilja förmögenheten, mot hvilken oväldigheten, hvaruti jag aldrig felat, bjuder mig, att min särskilta tanka reservera, då Utskylderne för en mindre förmögenhet och dem, som icke tillverka Bränvin, så föga lättas.

Jag anhåller att detta mitt särskilta yttrande måtte få Utskottets Betänkande åtfölja.

Hvil-

Den 17 Juli.

1471

Hvilket på Hr Kgl. Hof-Predikantens begäran skulle Utskottets svar å Respectiva Ståndens anmärkningar emot Bevillnings-Projectet bifogas. Ut supra.

Ex Protocollo

Matths Weibull.

